

JAARVERSLAG 2013

NEDERLANDSE WATERSCHAPSBANK N.V.

Inhoud

Kerncijfers	3
Organisatie	4
■ Directie	4
■ Management team	5
■ Raad van commissarissen	6
Verslag van de raad van commissarissen aan aandeelhouders	11
Directieverslag	20
■ Algemeen	20
■ De NWB Bank in 2013	20
■ Reservering en dividend	23
■ Vooruitzichten 2014	23
■ Strategie	24
■ Ontwikkelingen in 2013	24
- Funding	24
- Kredietverlening	26
■ Risicomanagement	28
■ Medewerkers	29
Corporate governance	30
Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	36
■ Voorwoord directie	36
■ Managementbenadering	38
■ Thema's en doelstellingen van de NWB Bank	39
■ Dilemma's	50
■ Ketenvaerantwoordelijkheid	52
■ Stakeholderdialoog	53
■ MVO-verslaggevingsrichtlijnen	58
■ Onafhankelijk assurance rapport	59
■ MVO-award	61
■ NWB Fonds	67

Remuneratierapport 2013	70
Jaarrekening	76
■ Winst- en verliesrekening	77
■ Balans	78
■ Overzicht van het totaalresultaat	79
■ Verloopstaat van het eigen vermogen	80
■ Kasstroomoverzicht	81
■ Toelichting op de jaarrekening	83
Overige gegevens	125
■ Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	126
■ Statutaire winstbestemmingsregeling	128
■ Voorgestelde winstverdeling	129
■ Lijst van aandeelhouders per 1 januari 2014	130
Overzicht principes Code Banken	131
Colofon	134

Kerncijfers

(bedragen in miljoenen euro's)

	2013	2012	2011	2010	2009 ¹⁾
Balans					
Verstrekte kredieten op lange termijn	49.595	48.142	45.474	43.172	40.172
Eigen vermogen	1.256	1.226	1.188	1.135	1.048
Balanstotaal	73.006	76.084	67.696	57.358	52.422
Naar risico gewogen activa	1.039	933	1.112	904	1.721
Resultaten					
Rente	95	107	75	104	92
Resultaat financiële transacties	-14	-24	38	30	-2 ²⁾
Operationele baten	81	83	113	134	90
Bedrijfslasten ³⁾	16	14	15	11	10
Resultaatbelasting	16	17	23	30	19
Bankenbelasting	15	12	-	-	-
Nettowinst	34	40	75	91	57
Dividend					
Dividenduitkering	0,0	0,0	0,0	23,0	40,0
Dividend in euro's per aandeel	0,0	0,0	0,0	390	678
Ratio's (%)					
Tier 1-ratio	100,9	111,2	90,3	99,9	51,4
Bedrijfslasten/rente ratio	16,9	13,1 ³⁾	20,0	10,6	10,9
Dividend pay out ratio	0,0	0,0	0,0	25,3	70,2
Capital ratio	1,8	1,6	1,8	2,0	2,0
Leverage ratio	1,7⁴⁾	-	-	-	-
Liquidity Coverage Ratio	110	-	-	-	-
Net Stable Funding Ratio	107	-	-	-	-

1) op basis van IFRS-EU; overige jaren op basis van NL GAAP

2) tot en met 2009 (On)gerealiseerde waardemutaties
marktwaardeportefeuille

3) exclusief bankenbelasting

4) op basis van de in januari 2014 door het Bazels Comité
voorgestelde nieuwe definitie zou de leverage ratio per
ultimo 2013 voor de bank uitkomen op 1,9%

Organisatie

Directie

Naam

R.A. Walkier (1953)

Eerste benoeming

1993, voorzitter sinds 2008

Lopende termijn

tot 2016

Hoofdfunctie

Voorzitter van de directie

Primaire aandachtsgebieden

Strategie, communicatie, HRM, legal & compliance en de interne accountantsdienst

Naam

Drs. L.M.T. van Velden (1964)

Eerste benoeming

2010

Lopende termijn

tot 2018

Hoofdfunctie

Directielid

Relevante nevenfuncties

Lid Raad van Toezicht van de Universiteit van Amsterdam en adviseur Raad van Toezicht Hogeschool van Amsterdam, Lid Audit Committee Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Primaire aandachtsgebieden

Finance & control, risk management, back office, ICT, security management en fiscale zaken

Naam	F.J. van der Vliet RBA (1967)
Eerste benoeming	2012
Lopende termijn	tot 2016
Hoofdfunctie	Directielid
Primaire aandachtsgebieden	Kredietverlening, financiering, asset & liability management en facility management

Management team

R.A. Walkier, voorzitter
 Mevr. drs. L.M.T. van Velden
 F.J. van der Vliet RBA
 Mevr. M.N. Bauman, Human Resources Management
 Drs. P.L. Bax, Back Office
 Drs. A.G. van Eijl RBA FRM, Risk Management
 Drs. A.R.L. Hoogendoorn RA CIA CISA, Interne Accountantsdienst
 Drs. G.L. Knoester RT, Public Finance
 Drs. M-J.L.A.F. Kroes, Finance & Control
 Drs. T.A.J.O. Meuwissen, Treasury
 Mevr. mr. H.N.W. van Rooijen, Legal & Compliance
 Ing. M.H.J. Vaessen, ICT

Raad van commissarissen

Naam
Functie
Eerste benoeming
Lopende termijn
Laatst beklede functie
Relevante nevenfuncties

Prof. dr. R.G.C. van den Brink (1948)^{3|4}
Voorzitter
2002
tot 2014
Chief Economic Adviser Managing Board ABN AMRO
Hoogleraar Financial Institutions UvA
Commissaris Akzo Nobel N.V.
Commissaris Legal & General Nederland N.V.
Commissaris KBC Bank (België)

Naam
Eerste benoeming
Lopende termijn
Laatst beklede functie
Relevante nevenfuncties

Prof. dr. A.F.P. Bakker (1950)³
2012
tot 2016
Bewindvoerder Internationaal Monetair Fonds
Voorzitter College Financieel Toezicht Curaçao en Sint Maarten
Voorzitter College Financieel Toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba
Hoogleraar Monetaire en Bancaire Vraagstukken, Vrije Universiteit Amsterdam
Bestuurder Pensioenfonds Zorg en Welzijn
Voorzitter Beleggingsadviescommissie Pensioenfonds Horeca & Catering
Lid Audit Committee Ministerie van Buitenlandse Zaken

3) Lid audit- en risicocommissie

4) Lid remuneratie- en benoemingscommissie

Naam

Eerste benoeming

Lopende termijn

Hoofdfunctie

Relevante nevenfuncties

Drs. E.F. Bos (1959)³⁾

2008

tot 2016

Voorzitter executive committee PGGM N.V.

Lid Raad van Toezicht Isala Klinieken

Lid Raad van Commissarissen Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen

Member of the Board of Sustainalytics B.V.

Member of the Board of UN-PRI (United Nations Principles on Responsible Investments)

Lid Raad van Toezicht Het Muziektheater Amsterdam/De Nederlandse Opera/Het Nationale Ballet

Naam

Eerste benoeming

Lopende termijn

Hoofdfunctie

Relevante nevenfuncties

Mr. drs. P.C.G. Glas (1956)

2011

tot 2015

Watergraaf, Waterschap De Dommel

Voorzitter Unie van Waterschappen

Lid Bestuur Noord-Brabantse Waterschapsbond

Lid Comité van Aanbeveling Vereniging voor Waterstaat en Landinrichting

Voorzitter van het OECD Water Governance Initiative

3) Lid audit- en risicocommissie

Naam

Eerste benoeming

Lopende termijn

Laatst beklede functie

Relevante nevenfuncties

Drs. V.I. Goedvolk (1944)¹⁾

2004

tot 2015

Lid hoofddirectie Fortis ASR N.V.

Commissaris UCN N.V.

Member of the Board of Urenco Ltd.

Commissaris VVAA Groep B.V.

Voorzitter Raad van Commissarissen Loyalis N.V.

Lid Raad van Toezicht Waarborgfonds voor de Zorgsector

Naam

Eerste benoeming

Lopende termijn

Hoofdfunctie

Relevante nevenfuncties

Dr. J.J.M. Jansen (1954)⁴⁾

2010

tot 2014

Lid Afdeling advisering van de Raad van State

Geen

1) Voorzitter audit- en risicocommissie

4) Lid remuneratie- en benoemingscommissie

Naam
Eerste benoeming
Lopende termijn
Hoofdfunctie
Relevante nevenfuncties

Drs. M.B.G.M. Oostendorp (1956)³⁾
 2012
 tot 2017
 Lid Raad van Bestuur SNS Reaal
 Geen

Naam
Eerste benoeming
Lopende termijn
Laatst beklede functie
Hoofdfunctie
Relevante nevenfuncties

A. van Vliet-Kuiper (1951)
 2012
 tot 2017
 Dijkgraaf, Waterschap Velt en Vecht
 Voorzitter Bestuurlijk Overleg 'Samen werkt beter' Provincie Overijssel
 Lid Commissie Aedescode
 Vice-voorzitter/secretaris Bestuur Nationaal Restauratie Fonds
 Voorzitter Raad van Toezicht Gooise Scholen Federatie (tot 1 januari 2014)
 Voorzitter Raad van Toezicht VICTAS

3) Lid audit- en risicocommissie

Naam

Eerste benoeming

Lopende termijn

Laatst beklede functie

Relevante nevenfuncties

Mr. B.J.M. baron van Voorst tot Voorst (1944)²⁾

2009

tot 2017

Gouverneur provincie Limburg

Commissaris NIBA Beheer N.V.

Commissaris Huco Handel- en Scheepvaartmaatschappij N.V.

2) Voorzitter remuneratie- en benoemingscommissie

Verslag van de raad van commissarissen aan aandeelhouders

Hierbij bieden de raad van commissarissen en directie van de NWB Bank u het jaarverslag over 2013 aan. Dit verslag bevat onder meer de jaarrekening van de bank, ondertekend door de directie en de raad van commissarissen en gecontroleerd en goedgekeurd door KPMG Accountants N.V.

De raad van commissarissen en directie stellen u voor de jaarrekening 2013 vast te stellen overeenkomstig de voorgelegde stukken. De raad van commissarissen en directie stellen tevens voor decharge te verlenen aan de leden van de directie voor het gevoerde beheer en aan de leden van de raad van commissarissen voor het gehouden toezicht in het afgelopen boekjaar.

Van de voorzitter van de raad van commissarissen

Ook in 2013 heeft de bank gestreefd naar balansen. Dit richt zich met name op de balans tussen risico en rendement. De laatste jaren is de risicograad van de financiële wereld veel complexer geworden. Hoewel dit maar ten dele opgaat voor de NWB Bank heeft het ook hier consequenties. Enerzijds omdat wij midden in de geld- en kapitaalmarkten opereren die veel beweeglijker zijn geworden. Anderzijds omdat het toezicht ons confronteert met hogere en gedetailleerdere eisen. Wij zoeken voortdurend naar het nog solider maken van onze balans maar ook naar een acceptabel rendement voor onze aandeelhouders. Dit alles met focus op onze klanten die wij zo goedkoop mogelijk en met hoge kwaliteit willen bedienen.

Zonder het traditioneel lage risicoprofiel van de bank op het spel te willen zetten, zoeken we naar nieuwe en rendabelere aanwending van ons

vermogen. In dat licht passen initiatieven zoals het investeren in RMBS-en (hypotheekpakketten) en PPS (Publiek-Private Samenwerking). Daarnaast verandert de marktomgeving voor de NWB Bank in Nederland en Europa in snel tempo. De overheid zoekt voortdurend naar manieren om de financiële markten weer vlot te trekken. Initiatieven zoals de NHI (Nationale Hypotheek Instelling), bedoeld om de hypotheekverlening in Nederland te stimuleren, kunnen directe implicaties voor onze bank hebben. Ook het initiatief om tot Europees toezicht te komen heeft voor ons grote gevolgen. De bank is zich van dit alles zeer goed bewust en zoekt ook hier voortdurend naar een balans tussen het op een degelijke en verantwoorde manier aanpassen aan de dagelijkse marktomstandigheden en een strategie voor de lange termijn.

Na twaalf jaar neem ik afscheid en kijk ik terug op een ongekend boeiende tijd. Onze bank heeft zich daarin goed weten te handhaven en blijft haar traditionele voorzichtigheid combineren met ondernemerschap. Mede in het licht van ons zeer professionele bedrijf en de constructieve en open samenwerking tussen directie en commissarissen heb ik alle vertrouwen in de toekomst.

R.G.C. van den Brink

Toezicht

Verslag toezichtstaken raad van commissarissen

De raad van commissarissen is in de verslagperiode tienmaal in vergadering bijeen geweest, waarvan zeven reguliere vergaderingen en drie strategiesessies. Jaarlijks terugkerende onderwerpen bij de vergaderingen waren de ontwikkelingen op de financiële markten, de ontwikkeling van de balans en de resultaten, de

kredietverlening, de financiering van de bank, het verslag van de externe accountant, het strategisch beleid, het risicobeheer, het dividend- en reserveringsbeleid, de algemene vergadering van aandeelhouders, het jaarverslag en het halfjaarbericht, de beleidsnota, de voorlopige begroting, corporate governance, naleving Insiderregeling, permanente educatie, evaluatie functioneren raad van commissarissen, rooster van aftreden, het sociaal beleid, de rapportages van de interne accountantsdienst (IAD) en de verslagen van de audit- en risicocommissie en de remuneratie- en benoemingscommissie.

Daarnaast kwamen onder meer de volgende onderwerpen ter tafel:

Risicomanagement: aanpassing liquiditeitsrisicoraamwerk, goedkeuring van de risk appetite, Internal Capital Adequacy Assessment Process / Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (ICAAP/ ILAAP) 2013, aanpassing berekeningswijze en limiet renterisicomaatstaf, beleid kredietrisicomanagement.

(Her)benoeming commissarissen en directie: herbenoeming mevrouw drs. L.M.T. van Velden als directielid (2013) en dr. J.J.M. Jansen als commissaris (2014), kiezen opvolger voorzitter raad van commissarissen per 23 april 2014. Belonings(beleid) directie: de langetermijn variabele beloning 2009 van de directie, vaststelling variabele beloning directie over 2012 en vaststelling prestatiecontract 2013.

Compliance: afleggen bankierseed, constatering van naleving van de Insiderregeling 2012 door alle insiders (raad van commissarissen, directie en medewerkers), goedkeuring Audit Charter en geactualiseerd reglement voor de audit- en risicocommissie.

Toezicht: ECB-toezicht NWB Bank.

Externe accountant: verplichte wisseling met ingang van uiterlijk 2016.

Funding en kredietverlening: update van het Debt Issuance Program 2013 en het fundingbesluit 2014.

Kapitaal: hybride Tier 1-kapitaal.

Publiek-Private Samenwerking (PPS):

businessplan, Product Approval Process (PAP), statutenwijziging.

MVO: MVO-ontwikkelingen en MVO-award.

HRM: verlenging pensioencontract medewerkers en directie.

Als toezichthoudend orgaan heeft de raad van commissarissen zijn taak in het verslagjaar goed kunnen vervullen en daarbij vertrouwen uitgesproken in het gevoerde beleid. De directie heeft de raad van commissarissen in ruime mate voorzien van actuele informatie en waar nodig geconsulteerd over het te voeren beleid.

Realisatie ondernemingsdoelstellingen

Jaarlijks wordt de beleidsnota van de directie besproken. De beleidsdoelen van 2013 zijn geëvalueerd en de beleidsdoelen voor 2014 vastgesteld. Bij de jaarlijkse beoordeling van het functioneren van de directie wordt de realisatie van de ondernemingsdoelstellingen meegenomen. De doelstellingen van de directie over 2013 zijn behaald.

Strategie en risico's

Er hebben in 2013 drie sessies plaatsgevonden waarin de directie en raad van commissarissen zich uitsluitend met de strategie van de NWB Bank hebben beziggehouden. Dit zijn er twee meer dan vorig jaar. Door de strategiesessies wordt de raad van commissarissen steeds meer betrokken bij de strategie van de bank.

De audit- en risicocommissie monitort de risico's van de bank zeer strikt. De voorzitter van de audit- en risicocommissie rapporteert, aan de hand van verslagen van de commissievergaderingen, rechtstreeks aan de plenaire raad. De werkzaamheden van de audit- en risicocommissie zijn elders in dit verslag beschreven.

Opzet en werking interne risicobeheersing

De opzet en werking van de interne risico-beheersings- en controlesystemen zijn aan de orde geweest in een vergadering van de audit- en risicocommissie. De raad van commissarissen is

evenals de directie van oordeel dat deze systemen naar behoren hebben gewerkt. Dit geeft een redelijke mate van zekerheid dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat.

Financiële verslaggeving

Het financieel kwartaalverslag wordt uitgebreid besproken in de vergaderingen van de audit- en risicocommissie en vervolgens in de plenaire raad. De directie voorziet dit financieel verslag van highlights, waarin zij haar mening geeft over de financiële ontwikkelingen van de bank. Belangrijke veranderingen in 2013 zijn:

- Eind 2013 heeft de NWB Bank de marktwaardewaardering van de uitstaande derivatenportefeuille herzien in het licht van veranderde 'best practices'. Het betrof zowel de aanpassing van de waardering als de hedge-accountingmodellen.
- Er zijn verdere stappen gezet in de verdieping van de analyse en de beheersing van het resultaat van financiële transacties.
- In 2013 is in het kader van het datawarehouseproject het proces van bronsysteem naar uiteindelijke verslaglegging verder geoptimaliseerd.
- Met ingang van 1 januari 2013 is de regelgeving inzake pensioenen aangepast.

Naleving wet- en regelgeving

De raad van commissarissen ziet toe op naleving van wet- en regelgeving binnen de NWB Bank. Naast de kennis en ervaring die binnen de raad beschikbaar is, wordt ook gebruik gemaakt van adequate informatie door relevante afdelingen van de NWB Bank. Daarnaast kent de bank een compliancefunctie binnen de afdeling Legal & Compliance, die is gericht op het bevorderen van en het (doen) toezien op naleving van externe wet- en regelgeving, alsmede van interne procedures en gedragsregels. Tevens verricht de interne accountantsdienst diverse compliance audits. Daarbij wordt vastgesteld of de bank voldoet aan de relevante wet- en regelgeving en ook aan de door de NWB Bank zelf opgestelde regels en normen.

Voor de NWB Bank relevante nieuwe wet- en regelgeving betreft onder meer:

- overgang naar direct ECB-toezicht in 2014;
- inwerkingtreding Capital Requirements Directive / Capital Requirements Regulation (CRD IV/CRR);
- European Market Infrastructure Regulation (EMIR) - central clearing en rapportageverplichting derivaten;
- verplichte wisseling van externe accountant;
- SEPA (Single European Payments Area).

Verhouding met aandeelhouders

Op 30 oktober 2013 heeft een overleg plaatsgevonden met een vertegenwoordiging van aandeelhouders, twee commissarissen en de voorzitter van de directie van de NWB Bank. Onderwerp van gesprek waren onder meer de stand van zaken bij de NWB Bank, de rol van de commissarissen en de rol van de aandeelhouders in de toekomst. Ook kwam relevante nieuwe regelgeving aan bod. Tot slot werd aandacht besteed aan de beleidsfocus en aan governance. De directie en de twee aanwezige commissarissen hebben in de plenaire raad verslag gedaan van het overleg.

Relevante aspecten MVO

De raad van commissarissen stimuleert dat de NWB Bank duidelijk invulling geeft aan haar MVO-beleid. De raad beschouwt MVO als het combineren van de doelstellingen van de NWB Bank als publiekesectorbank, met een proactieve houding om positieve effecten teweeg te brengen op sociaal, milieu- en economisch gebied. De bank wil hierover ook verantwoording afleggen en de dialoog aangaan met stakeholders.

In 2013 zijn de voorbereidingen getroffen voor een eigen MVO-award. Deze is begin 2014 uitgereikt aan waterschap Vechtstromen, met het project 'Landbouw op peil', een innovatief project dat een bijdrage levert aan de maatschappij. Met het uitreiken van de award wil de NWB Bank de ontwikkeling van maatschappelijk verantwoorde

projecten stimuleren. De jury bestaat uit prof. dr. E. van Donk, Hoofd Aquatische Ecologie aan de Universiteit van Utrecht, en twee commissarissen van onze bank: prof. dr. A.F.P. Bakker en dr. J.J.M. Jansen. Behalve in de MVO-award komen de MVO-ambities van de NWB Bank tevens naar voren in haar kerntaken, bedrijfsvoering, HRM en maatschappelijke betrokkenheid. De externe accountant van de bank beoordeelt jaarlijks het hoofdstuk MVO in het jaarverslag. Dit oordeel is weergegeven in het assurance rapport, dat eveneens in dit verslag is opgenomen.

Verslag commissies

Audit- en risicocommissie

De audit- en risicocommissie is in het afgelopen boekjaar zesmaal bijeen geweest in het bijzijn van de directie, de interne en de externe accountant. Na afloop van elke vergadering hebben de leden van de audit- en risicocommissie met zowel de interne als de externe accountant ook separaat overleg gehad.

In het voorjaar van 2013 heeft de audit- en risicocommissie haar eigen functioneren geëvalueerd. Vragen ten aanzien van de aanwezige financiële kennis en kunde, de verhouding met de directie, de betrokkenheid en effectiviteit van de commissie bij bepaalde onderwerpen en de relatie met de externe en interne accountant zijn individueel beantwoord en collectief besproken. De conclusie is dat de audit- en risicocommissie naar behoren functioneert. Gesignaleerde aandachtspunten, zoals de communicatie tussen de audit- en risicocommissie en de raad van commissarissen, zullen worden opgepakt.

Jaarlijks terugkerende onderwerpen zijn: de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt, de resultaten, de (half)jaarcijfers, het dividend- en reserveringsbeleid, funding, transfer pricing, de voorlopige begroting, ICAAP/ILAAP, diverse stressscenario's, risk management inclusief het renterisicobeleid, en de rapportages van de externe en de interne accountant.

In 2013 kwamen als specifieke onderwerpen aan de orde: liquiditeitsrisicoraamwerk, aanpassing derivatenwaardering en hedge-accountingmodel, datawarehouseproject, MVO transparantiebenchmark, Bazel III-migratieplan, berekeningswijze limiet renterisico, hybride kapitaal, Audit Charter, productgoedkeuringsproces, covenant horizontaal toezicht met de belastingdienst, samenstelling IAD, ECB-toezicht, Credit Valuation Adjustment (CVA), geactualiseerd reglement audit- en risicocommissie en de verplichte rotatie van de externe accountant.

Voorts is het verslag van de externe accountant inclusief management letter over het verslagjaar 2012 uitgebreid behandeld. Daarbij zijn de bevindingen van de externe accountant over de financiële ontwikkelingen, de financiële verslaggeving en de jaarrekeningcontrole besproken. Ook kwamen de observaties van de externe accountant aan de orde ten aanzien van de interne beheersing van operationele risico's, onder meer met betrekking tot automatische gegevensverwerking. Tot slot zijn de aandachtsgebieden gerelateerd aan wet- en regelgeving besproken.

Remuneratie- en benoemingscommissie

De remuneratie- en benoemingscommissie heeft in het afgelopen boekjaar tweemaal vergaderd. De volgende onderwerpen zijn aan de orde geweest: beloningsbeleid directie waaronder het beloningsmodel vast-variabel, de langetermijn variabele beloning van de directie 2009, de variabele beloning van de directie over 2012, het prestatiecontract directie 2013 en 2014, het remuneratierapport 2012, de procedure bij De Nederlandsche Bank N.V. (DNB) inzake de instemming met de verkiezing van de heer Bakker tot voorzitter van de raad van commissarissen per 23 april 2014, het rooster van aftreden met ingang van 2013 en 2014, de permanente educatie 2013, de Nota Deelnemingenbeleid Rijksoverheid 2013 en een nieuw pensioencontract per 1 januari 2015.

Remuneratiebeleid

Een nadere toelichting is te vinden in het remuneratierapport op pagina 70.

Interne organisatie

Samenstelling directie en raad van commissarissen

Samenstelling directie

De samenstelling van de directie van de NWB Bank is weergegeven op pagina 4 van dit jaarverslag. De verdeling man/vrouw in de directie is 67/33% en voldoet daarmee aan de streefcijfers voor diversiteit uit hoofde van de Wet bestuur en toezicht.

Samenstelling raad van commissarissen: gegevens

De samenstelling van de raad van commissarissen van de NWB Bank is weergegeven op pagina 6 van dit jaarverslag.

Samenstelling raad van commissarissen: profielschets, competenties en diversiteit

Om te zorgen dat de raad van commissarissen van de NWB Bank te allen tijde naar behoren is samengesteld, wordt bij de benoeming rekening gehouden met de aard van de onderneming, haar activiteiten en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de commissarissen. Commissarissen moeten oog hebben voor (internationale) sociale, economische, politieke en overige ontwikkelingen, die relevant zijn voor de NWB Bank, en moeten deze kunnen beoordelen.

De raad van commissarissen bestaat nu uit negen leden. Het wordt wenselijk geacht dit terug te brengen tot zes à zeven leden. In de algemene vergadering van aandeelhouders op 23 april 2014 zal de huidige voorzitter van de raad van commissarissen, prof. dr. R.G.C. van den Brink, aftreden wegens het bereiken van de maximale termijn. In de vacature die daardoor ontstaat is intern voorzien door verkiezing van de heer prof. dr. A.F.P. Bakker tot voorzitter. DNB heeft hiermee ingestemd. Naast de heer Van den Brink zal in de aanstaande algemene vergadering van aandeelhouders ook de heer Jansen, op eigen verzoek, aftreden in het kader van reductie van het

aantal commissarissen. Met ingang van 23 april 2014 heeft de bank zeven commissarissen.

De NWB Bank streeft conform de Wet bestuur en toezicht naar ten minste 30% mannen en ten minste 30% vrouwen in de raad van commissarissen. Bij aftreden van de heer Van den Brink en de heer Jansen stijgt het percentage vrouwelijke commissarissen van 22% naar 28%.

Er is een algemene profielschets opgesteld die een richtlijn biedt voor de samenstelling van de raad van commissarissen en de benoeming van zijn leden. Naast deze algemene profielschets wordt voor elke vacature in de raad van commissarissen een individuele profielschets opgesteld, passend binnen het algemene profiel, voor de dan beoogde nieuwe commissaris. Het streven is diversiteit en evenwicht in de samenstelling te waarborgen. De huidige samenstelling van de raad van commissarissen wordt als evenwichtig, deskundig en divers beoordeeld, onder behoud van de doelstelling het percentage door vrouwen ingenomen zetels verder te verhogen naar ten minste 30%.

Door de invoering van de Beleidsregel Geschiktheid 2012 met ingang van 1 juli 2012 is de toetsingsprocedure bij DNB aanzienlijk verzwaard. De procedure neemt meer tijd in beslag dan voorheen en er worden zwaardere eisen gesteld aan het profiel van de te benoemen commissaris. Niet alleen de deskundigheid van de te (her)benoemen commissarissen wordt getoetst, maar ook de geschiktheid. Dit houdt in dat men ook kijkt naar de specifieke functie van de commissaris, de situatie van de onderneming en het collectief waarin de commissaris een rol krijgt. Voor vijf van de negen huidige leden (de heer Bakker, mevrouw Bos, de heer Van den Brink, de heer Goedvolk en de heer Oostendorp) geldt dat zij uitgebreide financiële expertise, een bancaire achtergrond, kennis van de internationale geld- en kapitaalmarkten en van risicobeheer hebben. De overige vier leden (de heer Glas, de heer Jansen, mevrouw Van Vliet-Kuiper en de heer Van Voorst tot Voorst) beschikken over ruime bestuurlijke ervaring, ervaring op het gebied

van overheidsbeleid en over een netwerk binnen het overheidsbestuur. Met de diverse achtergronden van de leden is eveneens voldoende kennis van en affiniteit met maatschappelijk verantwoord ondernemen aanwezig binnen de raad van commissarissen.

Gezien het voorgaande is in de samenstelling van de raad van commissarissen van de NWB Bank de collectief benodigde kennis en ervaring aanwezig.

In de algemene vergadering van aandeelhouders van de NWB Bank van 2013 en daaropvolgende (informele) overleggen is met aandeelhouders gesproken over wijziging van de statuten van de NWB Bank met betrekking tot de samenstelling van de raad van commissarissen. Dit is ingegeven door 'good governance', vermindering van het aantal leden van de raad van commissarissen van de bank en de in de raad benodigde diversiteit en financiële deskundigheid. Onderwerp van de gesprekken met (vertegenwoordigers van) aandeelhouders was het vinden van een alternatief voor het huidige voorschrift in de statuten van twee waterschapscommissarissen. Onder een waterschapscommissaris wordt statutair verstaan een commissaris die ten tijde van diens eerste benoeming deel uitmaakt van de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen.

De uitkomst van de gesprekken met aandeelhouders is dat de huidige kwaliteitseis van waterschapscommissarissen zal vervallen en dat de aandeelhouders-waterschappen een recht van aanbeveling krijgen bij de benoeming van twee commissarissen. Deze commissarissen dienen te voldoen aan de door de raad van commissarissen vastgestelde profielschets en kunnen kandidaten zijn van buiten de waterschapswereld. Dit is uitgewerkt in een voorstel tot statutenwijziging dat aan de aandeelhouders is voorgelegd ter voorbereiding op besluitvorming in de algemene vergadering van aandeelhouders van 23 april 2014.

Samenstelling commissies

Audit- en risicocommissie

De leden van de audit- en risicocommissie zijn: drs. V.I. Goedvolk (voorzitter), prof. dr. A.F.P. Bakker, mevrouw drs. E.F. Bos, prof. dr. R.G.C. van den Brink en drs. M.B.G.M. Oostendorp. De heer Oostendorp is sinds oktober 2013 lid van de commissie in verband met het aftreden van de heer Van den Brink in de algemene vergadering van aandeelhouders op 23 april 2014. Met de toevoeging van de heer Oostendorp als lid van de audit- en risicocommissie blijft de financiële expertise binnen de commissie op sterkte. Alle vier de leden hebben uitgebreide financiële expertise, een bancaire achtergrond, kennis van de internationale geld- en kapitaalmarkten en kennis van risicobeheer.

Remuneratie- en benoemingscommissie

De leden van de remuneratie- en benoemingscommissie zijn: mr. B.J.M. baron van Voorst tot Voorst (voorzitter), prof. dr. R.G.C. van den Brink en dr. J.J.M. Jansen. Alle leden hebben, vanuit verschillende achtergronden, voldoende kennis en ervaring op het gebied van remuneratiebeleid en benoemingen. Door het aftreden van de heer Van den Brink en de heer Jansen in de algemene vergadering van aandeelhouders op 23 april 2014 zal de samenstelling van de commissie wijzigen. De remuneratie- en benoemingscommissie zal met ingang van deze datum bestaan uit de heer Van Voorst tot Voorst (voorzitter), de heer Bakker en mevrouw Van Vliet-Kuiper. Mr. drs. P.C.G. Glas heeft als Vice-voorzitter een 'standing invitation' voor het bijwonen van de vergaderingen van de commissie.

Kwaliteitsborging toezicht

Zelfevaluatie

De raad van commissarissen heeft in de eerste helft van 2013 zijn eigen functioneren geëvalueerd.

Aan de hand van een online evaluatietool zijn onder meer de volgende elementen beoordeeld:

- de inrichting en samenstelling van de raad;
- het functioneren van de voorzitter;
- de diverse rollen als toezichthouder, als 'werkgever' van de directie en als adviseur;
- de interactie binnen de raad, tussen raad en directie en tussen raad en stakeholders.

Bovendien vindt, conform de Code Banken, eens in de drie jaar evaluatie van het eigen functioneren van de raad van commissarissen plaats onder onafhankelijke begeleiding. Dit is voor het laatst gebeurd in 2012. Het is de bedoeling deze zelfevaluatie in 2015 opnieuw onder externe begeleiding uit te voeren.

Educatie

In het kader van de permanente educatie van de raad van commissarissen en de directie hebben in 2013 wederom externe adviseurs en medewerkers van de bank trainingen verzorgd. Thema's waren de Bazelakkoorden, de afdeling ICT en de afdeling Back Office. Door dergelijke trainingen verdiept de raad zich niet alleen in actuele onderwerpen, maar ook in het reilen en zeilen binnen de afdelingen van de bank. Naast deze trainingen volgen commissarissen op eigen verzoek externe cursussen, afhankelijk van deskundigheid en ervaring. Zo hebben mevrouw Van Vliet en de heer Glas een dag besteed aan bijscholing op financieel gebied door het NIBE-SVV. De effectiviteit van de permanente educatie wordt jaarlijks geëvalueerd.

Nieuwe commissarissen volgen na hun benoeming een intern georganiseerd introductieprogramma, waarbij aandacht is voor algemene financiële, sociale en juridische zaken, de financiële verslaggeving, de specifieke aspecten van de NWB Bank en haar ondernemingsactiviteiten en de verantwoordelijkheden van de commissaris.

Onafhankelijkheid

De raad van commissarissen is van oordeel dat de raad zodanig is samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar en de directie in staat zijn onafhankelijk en kritisch te opereren. In de

algemene profielschets voor de samenstelling van de raad van commissarissen en de benoeming van zijn leden zijn hieraan eisen gesteld. De raad van commissarissen streeft een onafhankelijk optreden na door diversiteit in zijn samenstelling, waarbij leeftijd, geslacht, expertise en maatschappelijke achtergrond een rol spelen. Met ingang van 1 januari 2014 zijn alle leden van de raad van commissarissen onafhankelijk in de zin van de Nederlandse Corporate Governance Code.

Insiderregeling

Alle leden van de raad van commissarissen ondertekenen elk jaar een verklaring omtrent de naleving van de binnen de bank geldende Insiderregeling.

Melden tegenstrijdige belangen

De commissarissen hebben al hun relevante nevenfuncties bekendgemaakt bij de NWB Bank. Tegenstrijdige belangen hebben zich in het verslagjaar niet voorgedaan.

Informatie inwinnen bij externen

De raad van commissarissen heeft de mogelijkheid om informatie in te winnen bij externe deskundigen, als de uitoefening van zijn functie hierom vraagt. Zo raadpleegt de raad in voorkomende gevallen de externe accountant van de NWB Bank. Ook kan een extern bureau worden ingeschakeld om het proces van zelfevaluatie van de raad van commissarissen te begeleiden. Informatie wordt ook ingewonnen door het bijwonen van vergaderingen van de personeelsvertegenwoordiging van de bank, die per 2013 is ingesteld. De voorzitter van de raad van commissarissen en de voorzitter van de remuneratie- en benoemingscommissie hebben in 2013 ieder een vergadering van de personeelsvertegenwoordiging bijgewoond.

Interne accountant

De interne accountant woont alle vergaderingen van de audit- en risicocommissie bij. Na afloop van iedere audit- en risicocommissievergadering vindt separaat overleg plaats met uitsluitend de leden van de audit- en risicocommissie. Daarin komen

de onderlinge verhoudingen ter sprake evenals bevindingen en eventuele knelpunten in het afgelopen jaar. De IAD legt zijn bevindingen in het verslagjaar vast in kwartaalverslagen, die worden besproken in de vergaderingen van de audit- en risicocommissie. Daarnaast wordt het jaarlijkse auditplan van de IAD gepresenteerd.

De raad van commissarissen laat zich hierover informeren door de audit- en risicocommissie en heeft expliciet gevraagd om beter inzicht te verkrijgen in de follow-up van de aanbevelingen van de IAD.

In 2013 is het reglement van de audit- en risicocommissie geactualiseerd, mede naar aanleiding van gesprekken tussen de interne accountant en de voorzitter van audit- en risicocommissie. Een belangrijke aanvulling in het reglement heeft betrekking op de relatie van de audit- en risicocommissie met de externe en interne accountant. De raad van commissarissen heeft het reglement vastgesteld.

In het afgelopen jaar is besloten de afdeling IAD met één fte uit te breiden in verband met een toename van toezicht, regelgeving en werkdruk. Na het invullen van de vacature telt de afdeling IAD 4 fte's.

Externe accountant

Naast de interne accountant is ook de externe accountant aanwezig bij alle vergaderingen van de audit- en risicocommissie. Na afloop van elke vergadering vindt separaat overleg plaats tussen de audit- en risicocommissie en de externe accountant. Hierin komen naast expliciete aandachtspunten ook de onderlinge verhoudingen aan de orde.

Per 1 januari 2013 is een wet in werking getreden die ondernemingen van openbaar belang in Nederland verplicht om eens in de acht jaar van externe accountant te wisselen. Dit geldt ook voor de NWB Bank. Er is een overgangstermijn voorzien van drie jaar tot 2016. Dit betekent dat de bank uiterlijk met ingang van boekjaar 2016 met een andere

externe accountant moet gaan samenwerken. De algemene vergadering van aandeelhouders benoemt de externe accountant. De huidige externe accountant, KPMG, is met ingang van het boekjaar 2007 benoemd door de raad van commissarissen, die daartoe door de algemene vergadering van aandeelhouders was gemandateerd. Directie en raad van commissarissen zijn voornemens om in de algemene vergadering van aandeelhouders op 23 april 2014 opnieuw aan de aandeelhouders mandaat te vragen. Het selectietraject zou met dit mandaat in de loop van 2014 kunnen worden afgerond.

Herbenoeming bestuurder en commissaris

In de algemene vergadering van aandeelhouders van 25 april 2013 is mevrouw drs. L.M.T. van Velden op voordracht van de raad van commissarissen per 1 januari 2014 herbenoemd als directielid voor een periode van vier jaar. Tevens is mr. B.J.M. baron van Voorst tot Voorst volgens het geldende rooster periodiek afgetreden en op voordracht van de raad van commissarissen door de aandeelhouders herbenoemd voor een periode van vier jaar.

Aanwezigheid

Het aanwezigheidspercentage van de raad van commissarissen als geheel bedraagt 94% en kent een gelijkmatige verdeling over de leden.

Persoonlijk bericht

In 2013 hebben wij helaas kennis moeten nemen van het overlijden van een oud-commissaris. Op 14 juli overleed ir. E.H. baron van Tuyll van Serooskerken. De heer Van Tuyll van Serooskerken was van mei 2001 tot en met april 2012 lid van de raad van commissarissen van de NWB Bank. De bank heeft veel te danken aan zijn bestuurlijke ervaring, zijn kennis van de waterschapswereld en zijn actieve inbreng als commissaris.

Naleving principes corporate governance

De raad van commissarissen en de directie zijn verantwoordelijk voor een goede corporate governance structuur van de vennootschap. Onderdeel hiervan is de toepassing van de Code Banken. Een verankering van de principes van de Code is weergegeven in het overzicht op pagina 131 van dit jaarverslag. De overige corporate governance onderwerpen zijn opgenomen in het hoofdstuk corporate governance op pagina 30 van dit jaarverslag.

Dankwoord

Directie en medewerkers hebben zich in het verslagjaar 2013 wederom enorm ingezet op alle fronten. De raad van commissarissen dankt hen hiervoor en spreekt zijn waardering uit voor alle behaalde resultaten.

Den Haag, 10 maart 2014

Raad van commissarissen

R.G.C. van den Brink

A.F.P. Bakker

E.F. Bos

P.C.G. Glas

V.I. Goedvolk

J.J.M. Jansen

M.B.G.M. Oostendorp

A. van Vliet-Kuiper

B.J.M. van Voorst tot Voorst

Directieverslag

Algemeen

Na een lange periode van krimp lijkt de Nederlandse economie vanaf de zomer in 2013 weer uit het dal te klimmen. De toename van het bruto nationaal product is echter nog bescheiden en ook prognoses wijzen voor de komende jaren voorsnog niet op een overtuigend herstel. De particuliere consumptie, de overheidsbestedingen en de bedrijfsinvesteringen geven nog geen florissant beeld. Het werkloosheidspercentage, in 2008 nog 3,8%, zal naar verwachting in 2014 en 2015 nog rond de 8% bewegen. In lijn met het economisch klimaat is de inflatie in 2013 tot onder de 2% gedaald en wijzen prognoses op een blijvend lage inflatie van rond de 1%.

Met een sterke uitvoerpositie zal de groei in Nederland in sterke mate afhangen van het herstel in de Europese en de internationale economie. De vooruitzichten voor de wereldhandel en specifiek het eurogebied zijn niet ongunstig. Ook het perspectief van een doorzettend herstel vanuit de diepe crisis op de binnenlandse woningmarkt zal van invloed zijn op het tempo waarmee en de mate waarin de Nederlandse economie de weg omhoog zal vinden.

Belangrijk aandachtspunt blijft het proces van sanering en versterking van balansposities bij banken en bedrijven. Dat geldt ook voor het bezuinigingsbeleid van de overheid. Een mager economisch herstel zal de beoogde verbetering van het begrotingssaldo van de overheid bemoeilijken. Hierdoor zal de Nederlandse schuldquote blijven steken in het gebied boven 75% van het bruto nationaal product. Bovendien zal het afbouwen van de monetaire stimulering, zoals de Amerikaanse Federal Reserve (Fed) in 2013 heeft aangekondigd, belangrijk zijn voor de groei van en de verhoudingen binnen de mondiale economie. Het door de Amerikanen inmiddels ingezette proces van normalisering van het monetaire beleid zal op de internationale rente- en

valutamarkten voorlopig nog voor potentiële onrust zorgen. Het economisch herstel in Europa houdt geen gelijke tred met de Verenigde Staten, waar het herstel sneller doorzet en de Fed in staat stelt haar monetaire beleid aan te passen. De Europese Centrale Bank zal er op haar beurt voor waken dat het prille herstel uit deze historische crisis in Europa door een te snelle afbouw van monetaire stimulering in gevaar wordt gebracht. Europa heeft intussen belangrijke stappen gezet naar de oprichting van een Europese bankenunie in november 2014. Daarmee is het vertrouwen in de financiële stabiliteit van banken en het eurogebied in 2013 sterk toegenomen.

De NWB Bank in 2013

Samenvatting

De totale kredietverlening van de NWB Bank aan de Nederlandse publieke sector bleef in 2013 zoals verwacht op het niveau van het jaar ervoor. De totale primaire kredietomzet lag op € 3,7 miljard, gelijk aan 2012. Daarbij steeg de kredietverlening aan decentrale overheden en zorginstellingen en was bij de woningcorporaties sprake van een daling. Vooral de omzet bij gemeenten nam met 52% fors toe. Ook de financiering van waterschappen liet een duidelijke stijging van 15% zien. De kredietverlening van de bank aan woningcorporaties daalde aanzienlijk tot een bedrag van € 1,6 miljard. Dit heeft enerzijds te maken met een grote incidentele transactie in 2012 en anderzijds met het afnemende investeringsniveau van de corporaties als gevolg van de malaise op de woningmarkt. Tegen de achtergrond van het slechte economische klimaat heeft de bank toch een bevredigend jaar gehad. Dit geldt zowel voor de gerealiseerde kredietverlening als voor de ontwikkeling van haar marktaandeel. Naast de reguliere kredietverlening heeft de bank voor een totaal van € 1,2 miljard NHG-RMBS obligaties (Residential Mortgage Backed

Securities, gebaseerd op hypotheek met een Nationale Hypotheek Garantie) aangekocht. Hierdoor groeide deze portefeuille tot € 1,8 miljard per ultimo 2013. Met de aankoop van deze obligaties draagt de NWB Bank bij aan de financiering van door de overheid gegarandeerde particuliere woninghypotheken. In dit licht is de bank ook betrokken bij het overleg over de beoogde oprichting van de Nationale Hypotheek Instelling (NHI). Een belangrijk doel daarbij is de toegang tot de kapitaalmarkt via de NHI te verbeteren, daardoor de beschikbaarheid van financiering te vergroten en de rentekosten voor de consument te verlagen.

De NWB Bank maakte met haar funding op de internationale geld- en kapitaalmarkt in 2013 weer een succesvol jaar door. In totaal trok de bank voor € 9,5 miljard aan lange financiering aan. Dit is minder dan in het recordjaar 2012, toen € 12,0 miljard aan lange financiering uit de markt werd gehaald. Dit valt voornamelijk te verklaren door de in dat jaar gerealiseerde hogere herfinanciering van aflossingen en consolidatie van kortlopende schulden. Ook in de korte financiering onder het Euro Commercial Paper-programma (ECP) is de bank zeer actief geweest met een totale opname van € 22,4 miljard. Daarnaast heeft de bank in haar streven naar geografische diversificatie van financieringsmarkten in maart 2013 haar entree gemaakt op de Amerikaanse geldmarkt met de lancering van een US Commercial Paper-programma (USCP). Dit programma is goed ontvangen en heeft in 2013 in totaal € 8,1 miljard aan korte funding opgeleverd. In navolging van de verlaging door Standard and Poor's (S&P) van de long term rating van de Nederlandse Staat van AAA naar AA+ is op 2 december 2013 ook de rating van de NWB Bank verlaagd naar AA+ met een stable outlook. Vanwege de cruciale rol die de bank volgens S&P heeft in de Nederlandse publieke sector en de 'integral link' van de bank met de overheid, blijft de rating gelijk aan die van de Nederlandse staat. De triple A rating van de NWB Bank van Moody's is ongewijzigd gebleven. De verlaging door S&P heeft geen gevolgen gehad voor de funding.

De nettowinst bedroeg over 2013 € 33,9 miljoen, een daling met € 6,1 miljoen ten opzichte van 2012. Oorzaken van de winstdaling waren onder meer een stijging van de bankenbelasting tot € 14,8 miljoen (+ € 2,7 miljoen) en een toename van de bedrijfskosten tot € 16,1 miljoen (+ € 2,5 miljoen), naast lagere rentebaten. Het totaal aan rentebaten daalde van € 107,4 miljoen in 2012 tot € 95,2 miljoen in 2013. Dit was grotendeels het gevolg van kleinere afslagen ten opzichte van de Euriborrente op de korte financiering onder het commercial paper. Deze kleinere afslagen waren een gevolg van het groeiende vertrouwen in de euro, waardoor het excessieve aanbod van vluchtkapitaal binnen de eurozone naar veilige havens – zoals commercial paper van de NWB Bank – sterk terugliep. Als onderdeel van de winst bedroeg het zogeheten Resultaat financiële transacties € 14,1 miljoen negatief (2012: € 24,3 miljoen negatief). Het gaat hier per saldo voornamelijk om ongerealiseerde resultaten. Uit hoofde van de invoering van Credit Valuation Adjustments (CVA) voor swaptegenpartijen is in 2013 een ongerealiseerd verlies van € 3,3 miljoen ten laste gebracht van het Resultaat financiële transacties. Voorts werd € 3,3 miljoen verlies gerealiseerd als gevolg van vervroegde aflossing van leningen. Dit bedrag wordt overigens volledig gecompenseerd in de rentebaten. Zoals in 2012 aangekondigd, heeft de bank in het verslagjaar de waardering van derivaten en daaraan gerelateerd de hedge accounting modellen, aangepast aan de huidige praktijk in de markt. Hoewel in het vorige jaarverslag nog de mogelijkheid werd opengehouden van een significante impact heeft deze aanpassing, mede door gunstige marktontwikkelingen, per saldo nauwelijks invloed gehad op het resultaat. De bedrijfslasten stegen voornamelijk als gevolg van personeelslasten en advieskosten. De stijging van de bedrijfslasten heeft deels een structureel karakter. Vooral de toegenomen regelgeving, het voldoen aan groeiende eisen van de toezichhouders en de overgang naar het prudentiële toezicht van de Europese Centrale Bank spelen hier een rol. Daarnaast hebben complexere boekhoudregels blijvend hogere kosten tot gevolg. Er was in

2013 sprake van incidentele advieskosten in verband met de aanpassing van de waardering van swaps en de overgang naar nieuwe hedge accounting modellen. Ook stegen de kosten van de rating agencies. De personeelslasten zijn het afgelopen jaar gestegen wegens uitbreiding van de organisatie met drie mensen. De omvang van de organisatie groeide tot 51 medewerkers inclusief de directie (46,2 fte). Het beheer van de bank, vooral op terreinen als risicomanagement, ICT, compliance en control en juridische zaken, speelt hierbij een belangrijke rol. Maar ook de uitbreiding van onze internationale funding sinds het begin van deze eeuw en het intensiveren van de relatie met klanten van de bank op het terrein van begeleiding dragen hier aan bij. Dit geldt ook voor projectfinanciering in Publiek-Private Samenwerkingsverbanden (PPS), een nieuwe activiteit die in 2013 is uitgerold. De stijging van de bedrijfslasten is daarmee in feite in lijn met de groei en de ontwikkeling van de bank. Het beleid blijft onverminderd gericht op een efficiënte en doelgerichte organisatie die 'lean en mean' en met een laag risicoprofiel toegevoegde waarde levert aan haar stakeholders.

Bij een stijging van de totale kredietportefeuille tot € 49,5 miljard (+ € 1,5 miljard), nam het balanstotaal af tot € 73 miljard (– € 3,0 miljard). Voornaamste oorzaak van de daling van het balanstotaal was de rentestijging in 2013, waardoor de marktwaarde van balansposten en het uitstaande collateral in verband met derivatenposities daalden. De derivatenposities van de bank dienen uitsluitend ter afdekking van rente- en valutarisico's. Als gevolg van de afname van het balanstotaal en een lichte toename van het eigen vermogen van de bank nam de capital ratio (het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal) met 0,1 procentpunt toe tot 1,8%. In januari 2014 heeft het Bazels Comité voor Banktoezicht (BCBS) een aangepaste berekeningsmethode voor de leverage ratio bekendgemaakt, die voor banken vanaf 1 januari 2018 zal gaan gelden. Volgens de nieuwe berekeningsmethodiek, die resulteert in een structurele verhoging van de leverage ratio,

bedraagt deze ratio voor de NWB Bank 1,9% per 31 december 2013. De norm, die per 1 januari 2018 zal ingaan, is nog niet vastgesteld. De bank gaat vooralsnog uit van een norm voor de leverage ratio van 3%. De NWB Bank heeft in het circuit van regelgevers en toezichthouders de afgelopen jaren gepleit voor een aangepaste norm in verband met het lage risicoprofiel van de bank, het overheidskarakter van haar aandeelhouders en de afbakening van haar kredietverlening binnen het publieke domein. Een hogere kapitaalsbasis dan nodig in vergelijking met het risicoprofiel van de bank, leidt tot onnodig hogere lasten voor de bank en daarmee tevens voor de Nederlandse overheid. Het zichtbare eigen vermogen bedroeg per ultimo 2013 € 1.256 miljoen (ultimo 2012: € 1.226 miljoen). Het eigen vermogen bestaat nagenoeg geheel uit Tier 1-kapitaal. De omvang van de risicogewogen activa van de bank was eind 2013 ruim € 1,0 miljard. Op basis hiervan bedroeg de Tier 1-ratio, ofwel het bedrag aan risicogewogen activa gerelateerd aan het eigen vermogen, 100,9%. Als gevolg van de inwerkingtreding van CRR/CRD IV per 1 januari 2014, zal de Tier 1-ratio met circa een kwart afnemen als gevolg van de zogenoemde CVA capital charge. Hiermee blijft de ratio nog steeds zeer ruim boven de minimumeis van 4,5%, hetgeen een goede indicatie geeft van de hoge kredietwaardigheid en het lage risicoprofiel van de NWB Bank.

Op 15 oktober 2013 heeft de Europese Raad regelgeving geaccordeerd ten behoeve van de oprichting van de bankenunie. Op basis hiervan is besloten tot de opzet van het Single Supervisory Mechanism (SSM) waarbinnen het prudentiële toezicht op Europese banken wordt geregeld. Het SSM is de eerste pijler van de bankenunie. De tweede pijler is het Single Resolution Mechanism (SRM) inzake het herstel en de afwikkeling van banken. De derde pijler is het Deposit Guarantee Scheme, waarin regels worden gesteld met betrekking tot de garantieverplichting van banken ten behoeve van depositohouders.

In verband met de op handen zijnde oprichting van de Europese bankenunie heeft de Europese

Centrale Bank (ECB) op 23 oktober 2013 de NWB Bank, samen met zes andere banken in Nederland, geselecteerd voor een Comprehensive Assessment (CA). Na afronding van het CA zal de ECB vanaf november 2014 het directe prudentiële toezicht op ongeveer 130 banken (waaronder de NWB Bank) gaan voeren. De NWB Bank kwalificeert zich voor direct toezicht door de ECB, omdat zij valt onder de definitie van 'significante' bank. Deze definitie is onder meer van toepassing als het balanstotaal hoger is dan € 30 miljard. De CA is opgebouwd uit drie fasen, te weten:

- i) een Supervisory Risk Assessment: onderzoek gericht op het risicoprofiel van de bank;
- ii) een Asset Quality Review: onderzoek naar de kwaliteit en waarde van de activa en kredietexposures zowel on- als off balance; gecombineerd met
- iii) een (forward looking) Stress Test die mede wordt gebaseerd op de Asset Quality Review.

Er zal gedurende deze Comprehensive Assessment veel extra werk op de organisatie van de NWB Bank afkomen. Een belangrijke voorwaarde is dat onder het SSM zaken als samenwerking en verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden binnen het toezichtkader tussen de ECB, DNB en de banken in de praktijk efficiënt en doelmatig zullen functioneren. Op langere termijn beschouwt de NWB Bank direct ECB-toezicht als een extra waarborg voor de kwaliteit van haar organisatie en de soliditeit van de bank als geheel.

Reservering en dividend

In verband met de kapitaalseisen onder Bazel III heeft de bank begin 2011 besloten tot een maximale reservering van de jaarlijkse nettowinst. Op grond van de aangekondigde minimale eis voor de leverage ratio per 1 januari 2018 van vooralsnog 3% zal geen dividend meer worden uitgekeerd tot de bank aan deze minimumeis voldoet. Dit is een belangrijk signaal van de NWB Bank en haar aandeelhouders aan de stakeholders van de bank. Zoals vermeld, bedraagt de leverage ratio ultimo 2013 1,7%. Naast het

instrument van winstinhouding kijkt de bank tevens naar mogelijkheden om de kapitaalsbasis te versterken door het eventueel uitgeven van hybride vermogenstitels. Of en wanneer de bank hiermee in de markt komt, hangt af van meerdere factoren. De bank voert op dit gebied een terughoudend beleid gelet op de hogere kosten van hybride kapitaal, het anticiperen op de definitieve vaststelling door de wetgever van de norm voor de leverage ratio en de timing van een eventuele emissie met het oog op de ingangsdatum in 2018. De definitieve norm voor de leverage ratio zal volgens de huidige planning in 2017 worden vastgesteld op basis van het assessment van de European Banking Authority. De bank heeft er alle vertrouwen in dat zij zal voldoen aan alle toekomstige kapitaalseisen, zowel die voor ongewogen als voor gewogen risico's.

Op grond van het voorgaande heeft de directie, na goedkeuring van de raad van commissarissen, besloten de nettowinst over 2013 van € 33,9 miljoen in zijn geheel toe te voegen aan de algemene reserves. Over het boekjaar 2013 zal geen dividend ter beschikking worden gesteld aan de algemene vergadering van aandeelhouders.

Vooruitzichten 2014

De verwachtingen voor de Nederlandse economie in 2014 zijn gematigd positief. In zowel de publieke als de private sector blijven de investeringen onder druk staan. Binnen het publieke domein waarin de NWB Bank opereert, zal de financieringsbehoefte waarschijnlijk bescheiden blijven. Ook de met ingang van 2014 voor decentrale overheden geldende verplichting tot schatkistbankieren bij het Rijk, kan de kredietomzet van de bank in 2014 ongunstig beïnvloeden. Vooral de mate waarin decentrale overheden hun kasoverschotten onderling zullen uitlenen, zal een deel van de lange kredietvraag absorberen, die anders via de markt zou zijn gelopen. Ook zal de inwerkingtreding van de wet Hof (Houdbare Overheidsfinanciën) een drukkend effect hebben op de kredietbehoefte vanuit de publieke sector. De wet Hof stelt een jaarlijks macroplafond aan

het Economische en Monetaire Unie (EMU)-tekort van decentrale overheden en beperkt hiermee hun jaarlijkse investeringsruimte. Ten slotte zal de kredietbehoefte van woningcorporaties, net als in 2013, onder druk blijven.

Desondanks zal de kredietomzet van de NWB Bank in 2014 naar verwachting ongeveer op het niveau van 2013 blijven. Volgens de huidige prognose zullen de rentebaten van de bank in 2014 licht toenemen. In verband met de heersende onzekerheid op de financiële markten, onthoudt de bank zich van een prognose van de nettowinst in 2014.

Strategie

De NWB Bank viert in 2014 haar 60-jarig jubileum. Sinds haar oprichting in 1954 concentreert de NWB Bank zich als bank 'van en voor de overheid' op de lange kredietverlening aan de Nederlandse publieke sector. De aandelen van de bank zijn volledig in handen van Nederlandse overheden. De statutaire verankering van de Nederlandse overheden als aandeelhouder en de afbakening van de kredietverlening tot uitsluitend de publieke sector staan borg voor het solide profiel van de NWB Bank. De kredietverlening richt zich voornamelijk op waterschappen, gemeenten, provincies en door de overheid gegarandeerde woningcorporaties en zorginstellingen. Woningcorporaties vormen, door de omvang van hun lange financieringsbehoefte, met ruim 60% het grootste deel van de totale kredietportefeuille. De NWB Bank is daarmee een belangrijke kredietverschaffer in deze sector.

De strategie van de bank is gericht op het behoud van een hoge kredietwaardigheid, vergelijkbaar met die van haar eigenaren en klanten binnen de overheid. De credit ratings zijn gelijk aan die van de Nederlandse overheid en stellen de bank in staat om vanuit een centrale positie goedkoop lang geld aan te trekken op de internationale financiële markten. Op deze wijze tracht de bank altijd beschikbaar te zijn voor de financiering van haar klanten en rentevoordeel te bieden op hun

financiering. De NWB Bank speelt haar rol als een van de grootste financiële dienstverleners in het Nederlandse publieke domein vanuit het concept van een kleine, efficiënte, doelgerichte, deskundige en professionele organisatie.

Ook in de toekomst zal de NWB Bank zich blijven concentreren op deze rol van het solide en efficiënt bundelen van de financieringsbehoeften van klanten in het publieke speelveld. Duurzaamheid en maatschappelijke relevantie zijn belangrijke speerpunten in deze strategie. Vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheid, sterke financiële positie en efficiënte, transparante bedrijfsvoering probeert de bank haar bijdrage aan de samenleving steeds te verbeteren. In dit verband is in 2013 in overleg met de aandeelhouders besloten de dienstverlening van de bank uit te breiden met de financiering van projecten in het model van Publiek-Private Samenwerking (PPS). Hiermee speelt de bank in op de beleidsambities van het Rijk en de decentrale overheden om bij te dragen aan een snel groeiende en professionele PPS-markt. Door middel van haar betrokkenheid bij PPS-financiering kan de bank ook concreter sturing geven aan de maatschappelijke en duurzame aspecten van dergelijke projecten. Geheel in lijn met haar lage risicoprofiel, gericht op een hoge solvabiliteit en credit ratings gelijk aan die van de overheid, voert de bank ten aanzien van PPS-financiering een stringent risicobeleid. De totale omvang van een toekomstige PPS-portefeuille van de bank zal gelimiteerd blijven tot een niveau waarbij slechts een beperkte invloed kan ontstaan op de risicogewogen kredietexposure van de bank.

Ontwikkelingen in 2013

Funding

Voor het aantrekken van langetermijnfinanciering maakt de NWB Bank gebruik van haar Debt Issuance Programme (DIP) van € 60 miljard. Dit programma voorziet in gestandaardiseerde documentatie voor het grootste gedeelte van de leningen die worden uitgegeven. Financiering

wordt aangetrokken in diverse valuta die direct naar euro's worden omgezet. De strategie is erop gericht zo flexibel mogelijk in te spelen op de wensen van investeerders. Samen met de excellente kredietwaardigheid zorgt dit ervoor dat financiering op de meest gunstige voorwaarden kan worden aangetrokken.

De NWB Bank beschikt over de hoogste langetermijnrating (Aaa/Negative) van Moody's. S&P heeft de langetermijnrating van de NWB Bank op 2 december 2013 verlaagd naar AA+/Stable, in navolging van hun verlaging van de rating van de Nederlandse Staat. Deze downgrade heeft geen gevolgen gehad voor de prijzen van leningen van de NWB Bank in de markt.

Na het roerige 2012 was 2013 een relatief rustig jaar op de kapitaalmarkt. Dit werd weerspiegeld in de opslagen voor krediet- en liquiditeitsrisico die betaald moesten worden om lange financiering aan te trekken. Deze werden gedurende het jaar kleiner.

In mei en in november verlaagde de ECB de herfinancieringsrente met twee stappen van 0,25% tot het niveau van 0,25%. De depositorente die de banken vergoed krijgen bij de ECB daalde tot 0%. Daarnaast gaf president Draghi van de ECB halverwege het jaar aan dat het monetaire beleid de komende jaren zeer ruim zal blijven, waarbij hij verdere renteverlagingen niet uitsloot. Deze uitspraak was nodig om de markten tot rust te brengen nadat de voorzitter Bernanke van de Amerikaanse Fed had gehint op het begin van tapering, ofwel het reduceren van Quantitative Easing (QE): een opkoopprogramma waarbij de Fed elke maand voor USD 85 miljard aan obligaties opkoopt ter stimulering van de economie. Bernanke veroorzaakte met deze mededeling grote onrust in de markten, met een stijging van de lange rente als gevolg. De uitspraken van Draghi stelden de markten weer gerust.

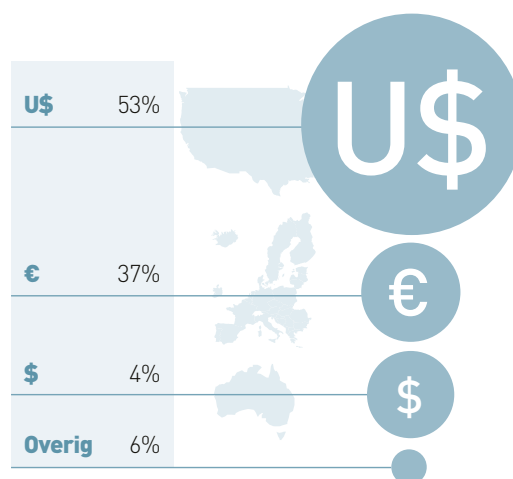
Eerst op 18 december voegde de Fed de daad bij het woord en reduceerde het opkoopprogramma met USD 10 miljard per maand tot USD 75 miljard per

maand. De Fed acht de economie sterk genoeg om de stimuleringsmaatregelen te kunnen reduceren.

De NWB Bank heeft in 2013 voor € 9,5 miljard aan lange financiering opgenomen (2012: € 12 miljard). De gemiddelde looptijd bedraagt 8,1 jaar, net als in 2012. Van deze € 9,5 miljard is 53% opgenomen in USD, 37% in EUR en 4% in AUD. Het restant is opgenomen in JPY, GBP en CAD.

In 2013 heeft de NWB Bank twee benchmark-leningen uitgegeven onder haar Medium Term Note (MTN)-programma, een 3-jaars lening in USD en een 7-jaars lening in EUR.

Verdeling valuta lange financiering 2013

Opvallend is het grote aandeel van de US Dollar in de funding in 2013, veel hoger dan in 2012 toen het op de totale funding slechts 13% was. De gunstige basisswap van US Dollar naar Euro in 2013 is hiervoor de verklaring. Naar verwachting zal het aandeel van de US Dollar in de totale funding in 2014 weer kleiner zijn, doordat de basisswap sinds eind 2013 veel minder gunstig is.

In 2013 is voor € 1,5 miljard aan lange financiering afgesloten in zogeheten Namensschuldverschreibungen (NSV). Deze leningen vallen niet onder het DIP-programma maar zijn bilaterale overeenkomsten onder Duits recht. De beleggers in dit schuld papier zijn voornamelijk verzekeraars en pensioenfondsen in Duitsland. De looptijden zijn veelal 20 jaar of langer. Voor de NWB Bank zijn dit aantrekkelijke

looptijden die goed aansluiten bij die van onze kredietverlening. Daarnaast levert het een verdere diversificatie van onze investeerdersbasis op.

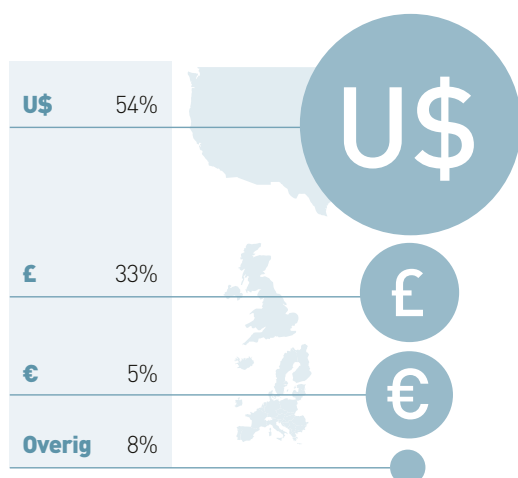
Voor de financiering in de geldmarkt gebruikt de NWB Bank commercial paper. Dit is schuld papier met een looptijd tot 1 jaar.

In maart heeft de NWB Bank een US Commercial Paper-programma (USCP) gelanceerd, gericht op Amerikaanse investeerders. Het programma is zeer succesvol: in 2013 is voor USD 10,8 miljard (€ 8,1 miljard) uitgegeven met een gemiddelde looptijd van 8 maanden.

Het USCP wordt uitgegeven op dezelfde prijzen als het Euro Commercial Paper (ECP), omdat veel investeerders in beide markten actief zijn en arbitrage tussen beide programma's niet wenselijk wordt geacht.

Onder het Euro Commercial Paper-programma is in 2013 voor € 22,4 miljard uitgegeven met een gemiddelde looptijd van 4 maanden. Hiervan is 54% in USD, 33% in GBP, 5% in EUR en 8% in overige valuta.

Verdeling valuta commercial paper

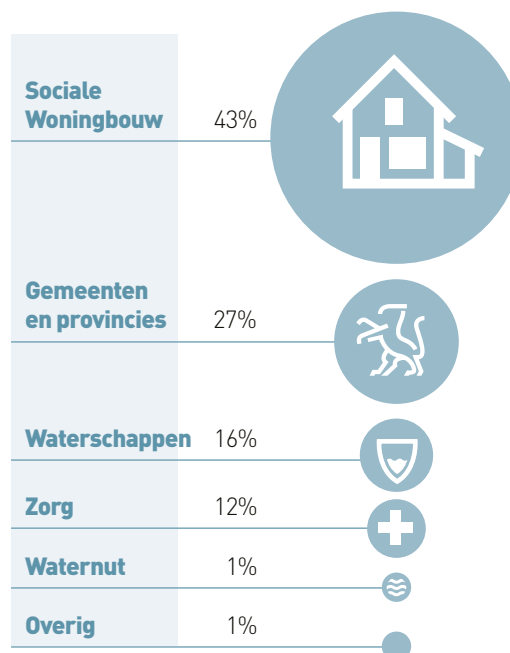
Kredietverlening

De totale nieuw verstrekte langlopende kredietverlening in 2013 bedroeg € 3,7 miljard. In 2012 realiseerde de NWB Bank nog een omzet van

€ 5,7 miljard. In dat jaar verstrekte de bank echter voor € 2,1 miljard aan nieuwe leningen waarbij bestaande swaps met gelijk volume van klanten werden overgenomen. Als deze niet-reguliere transacties buiten beschouwing worden gelaten, lag de kredietverlening in 2013 op eenzelfde niveau als het jaar ervoor. De kredietverlening aan decentrale overheden en zorginstellingen steeg en bij woningcorporaties was sprake van een daling. Vooral de omzet bij gemeenten nam met 52% fors toe. Ook de financiering van waterschappen liet een mooie stijging van 15% zien.

De procentuele verdeling van de kredietverlening in 2013 per sector ziet er als volgt uit:

Kredietverlening naar sector (2013)

Ook het afgelopen jaar is er grote vraag geweest naar financieringen met lange rentevaste looptijden. De NWB Bank heeft de gemiddelde looptijd van haar kredietverlening zien toenemen. Deze lange rentevaste looptijden gaan weliswaar gepaard met hogere kredietopslagen dan kortere looptijden, zoals ook in de internationale kapitaalmarkten het geval is, maar desondanks kiezen klanten bewust voor lange looptijden (tot wel 50 jaar) om hun renterisico's te beperken. Decentrale overheden en zorginstellingen maken daarbij vaak gebruik van amortiserende looptijden. Hierbij moet vooral gedacht worden aan lineaire en annuïtaire

aflossingspatronen. Daarnaast is echter ook sprake van aflossingsschema's met een specifiek kasstroomverloop. Deze zogenaamde maatwerkleningen worden ofwel gekoppeld aan een specifiek project of spelen in op de totale renterisicopositie van de betreffende klant. In de corporatiesector is nog steeds overwegend vraag naar rentevaste leningen waarbij tussentijds geen aflossingen plaatsvinden, maar uitsluitend op de einddatum.

Waterschappen

Het financieringsvolume verstrekt aan waterschappen is in 2013 toegenomen. Het afgelopen jaar heeft de NWB Bank voor € 576 miljoen aan langlopende financieringen verstrekt (2012: € 501 miljoen). De NWB Bank heeft hiermee haar marktaandeel in deze sector verstevigd en is met circa 85% veruit de grootste kredietverlener. Het is de ambitie van de bank om deze dominante rol de komende jaren te verstevigen en zodoende invulling te blijven geven aan haar kerntaak richting aandeelhouders. De financieringsbehoefte van de waterschappen zal de komende jaren naar verwachting verder toenemen. Achtergrond hiervan is de grote investeringsagenda voor de waterschappen in het kader van het Hoogwaterbeschermingsprogramma. Dit programma om de primaire waterkeringen van Nederland veilig te houden, wordt gefinancierd door de Rijksoverheid en de waterschappen.

Provincies en gemeenten

Eind 2013 is schatkistbankieren verplicht gesteld. Dit wetsvoorstel verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Als alternatief hiervoor kunnen decentrale overheden ervoor kiezen deze middelen in te zetten om schulden af te lossen of leningen aan elkaar te verstrekken. De meeste provincies beschikken nog altijd over een goede liquiditeitspositie en kiezen er soms voor hun overtollige liquide middelen uit te zetten bij gemeenten en waterschappen. Voor dergelijke onderlinge kredietverlening geldt de voorwaarde dat er geen verticale toezichtrelatie mag bestaan tussen de betrokken decentrale overheden. Dat betekent dat een provincie niet mag uitlenen

aan gemeenten en waterschappen in de eigen provincie. Vanwege hun goede liquiditeitspositie zijn provincies het afgelopen jaar niet in de markt geweest voor langlopende financiering. Aan gemeenten heeft de NWB Bank in 2013 € 991 miljoen aan langlopende leningen verstrekt. Dit is een flinke stijging in vergelijking met de kredietverlening in 2012 (€ 652 miljoen). De grondexploitatie blijft een zorgelijk punt in deze sector. Mede ingegeven door de tegenvallende grondverkoop, gedaalde grondprijzen en de intrede van de wet Hof, blijven (nieuwe) investeringen veelal achterwege. Daarnaast zijn gemeenten genoodzaakt kostenreducties door te voeren vanwege de taken en verantwoordelijkheden die vanuit het Rijk worden overgeheveld naar de lagere overheden. Door in 2013 veelvuldig gebruik te maken van kasgeldleningen zijn de rentelasten laag gebleven en hebben de gemeenten geprofiteerd van de huidige lage geldmarkttarieven. De NWB Bank heeft ook bij de kortlopende financieringen een flinke omzetsijging gerealiseerd.

Sociale woningbouw

Hoewel de corporatiesector nog steeds de grootste afnemer is, is het aandeel in de kredietverlening afgenomen. De afgelopen jaren vertegenwoordigde deze sector steeds bijna driekwart van de omzet. De NWB Bank heeft in 2013 aan woningcorporaties een financieringsvolume verstrekt van € 1,6 miljard. In 2012 was dit nog € 3,9 miljard. De afname van het volume is het gevolg van het vrijwel wegvallen van zogenaamde doorzaktransacties. De kredietvraag in deze sector staat de komende jaren onder druk doordat de corporaties bezuinigen op bouwuitgaven. Daarnaast daalt ook de solvabiliteit van de woningcorporaties. De voornaamste oorzaak is een afname van het eigen vermogen van de corporaties. Net als in voorgaande jaren bevindt de sector zich in een onrustige periode. De verhuurdersheffing, de financiële crisis, demografische ontwikkelingen en politieke besluitvorming grijpen in op het beleid en de financiën van woningcorporaties. Kostenbesparende maatregelen zoals reorganisaties en lagere investeringen zijn het gevolg.

Een afname in zowel de bouw van nieuwe huurwoningen als in woningverbetering en -onderhoud heeft een flink negatief effect op de investeringsbehoefte van de sector. Door de afgenomen investeringsambitie bepaalt herfinanciering van de bestaande leningenportefeuille een groot deel van de financieringsvraag.

Ook in 2013 is de NWB Bank benaderd met verzoeken van corporaties om derivaten 'door te zakken' in langlopende rentevaste leningen. Op grond van de beleidsregels derivaten van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) zijn corporaties verplicht een liquiditeitsbuffer aan te houden die voldoende is om de verplichtingen uit hoofde van onderpand na te komen die ontstaan bij een rentedaling van 2%. Daarnaast moeten corporaties rekening houden met breekclausules die het de swapbanken mogelijk maken een contract te beëindigen tegen marktwaarde. Ook dit heeft, gelet op het huidige renteniveau, impact op de liquiditeit. Door middel van doorzaktransacties kunnen deze ongewenste liquiditeitsimplicaties worden geneutraliseerd, zonder dat dit het risicoprofiel voor de NWB Bank vergroot.

Zorgsector

De NWB Bank heeft aan de zorgsector in 2013 voor € 442 miljoen (2012: € 312 miljoen) aan langlopende financieringen verstrekt. Aangezien het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WFZ) in 2013 minder krediet heeft geborgd, € 754 miljoen tegen € 872 miljoen in 2012, betekent dit voor de NWB Bank een stijgend marktaandeel. De NWB Bank verstrekt alleen financiering aan de zorgsector als deze geborgd is door het WFZ of anderszins voorzien van een garantie door een decentrale overheid. Deze financiering heeft voornamelijk betrekking op nieuw te bouwen zorgvastgoed dan wel herfinanciering van bestaande leningen.

Terwijl de zorgkosten nog steeds stijgen, daalt het door het WFZ geborgd vermogen reeds

enkele jaren. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de extramuralisering en de onzekerheid in de zorg door de vele beleidswijzigingen. De extramuralisering richt zich op het zoveel mogelijk buiten de instelling houden van patiënten, waardoor capaciteitsuitbreiding niet nodig is. Als gevolg van de onzekerheid door de vele beleidswijzigingen willen instellingen zich vaak liever niet voor lange termijn vastleggen. De combinatie van beide ontwikkelingen resulteert in een dalende aanvraag van WFZ-borging. Daarnaast vraagt het WFZ een uitgebreidere onderbouwing van de haalbaarheid van business cases.

Voor het eerst in het bestaan van het WFZ is een van zijn deelnemers door de rechtbank failliet verklaard. Het WFZ neemt de rente- en aflossingsverplichtingen van de failliete instelling over. Hiervoor spreekt het WFZ het risicovermogen, bijeengebracht door zijn deelnemers, aan. De NWB Bank had overigens geen leningen aan de betreffende instelling verstrekt.

Risicomanagement

De belangrijkste risicosoorten voor de NWB Bank zijn rente-, liquiditeits- en kredietrisico. De bank voert een zeer prudent beleid ten aanzien van deze risico's. In de risicoparagraaf van de jaarrekening is een beschrijving opgenomen van het risicobeheersysteem per relevante risicosoort.

In overeenstemming met de Code Banken is, onder verantwoordelijkheid van de directie, de risicobereidheid (risk appetite) van de bank geactualiseerd en goedgekeurd door de raad van commissarissen. Hierbij wordt vastgelegd hoeveel en op welke gebieden de NWB Bank risico wil lopen bij het realiseren van haar strategische doelstellingen. Evaluatie van de risicobereidheid vindt jaarlijks plaats, en zo nodig vaker in verband met belangrijke ontwikkelingen. Door toevoeging van de mogelijkheid tot financiering van PPS is de risicobereidheid van de NWB Bank in 2013 iets toegenomen ten opzichte van het voorgaande jaar.

De NWB Bank verstrekt voornamelijk kredieten aan overheden en aan instellingen die door de overheid worden gegarandeerd. Daarnaast wordt een portefeuille rentedragende waardepapieren aangehouden met voornamelijk Residential Mortgage Backed Securities met NHG-garantie en obligaties van, of gegarandeerd door, Nederlandse overheden. De NWB Bank heeft in 2013, net als in alle voorgaande jaren, niet te maken gehad met kredietverlies.

Voor het afdekken van rente- en valutarisico's worden swaps afgesloten met financiële tegenpartijen. In 2013 is de marktwaardering van deze swaps aangepast op basis van de afspraken voor het uitwisselen van onderpand, die zijn vastgelegd in een overeenkomst (Credit Support Annex) met de tegenpartijen. Daarnaast wordt in de waardering van swaps ook rekening gehouden met een Credit Valuation Adjustment (CVA). CVA representeert de daling van de marktwaarde van het derivaat door de kans op wanbetaling door de tegenpartij en het verwachte verlies dat daarbij optreedt.

In het verslagjaar is het liquiditeitsrisicoraamwerk op enkele punten aangepast, mede ingegeven door de Bazel III-liquiditeitsratio's, Liquidity Coverage Ratio en Net Stable Funding Ratio. Deze ratio's en bijbehorende minimumvereisten zijn opgenomen in bindende EU-regelgeving (CRD IV/CRR) die op 1 januari 2014 is ingegaan. Per ultimo 2013 voldoet de NWB Bank aan de minimumvereisten die de komende jaren gelden op het gebied van liquiditeitsrisico. Ook voldoet de bank ruimschoots aan de risicogewogen kapitaalsvereisten. Alhoewel het Bazels Comité een minimum niveau van 3% heeft genoemd, is de normering voor de nieuwe ongewogen leverage ratio, die in 2018 van kracht wordt, nog onbekend. De European Banking Authority onderzoekt de invloed van deze norm op de diverse bancaire bedrijfsmodellen en zal de uitkomsten hiervan in 2016 presenteren. De leverage ratio van de NWB Bank bedraagt 1,7% per ultimo 2013 en zou conform de recent door het Bazels Comité bekendgemaakte definitie op 1,9% uitkomen.

Medewerkers

De NWB Bank is naar aantal medewerkers een kleine organisatie. Dat is mede haar kracht: afdelingen en medewerkers werken intensief en efficiënt samen en in een kleine organisatie is waar nodig snel schakelen mogelijk. Onontbeerlijk hierbij zijn een professionele achtergrond, goede communicatie en een proactieve houding bij de medewerkers.

Het aantal medewerkers bedroeg eind 2013, inclusief directie, 51 (46,2 fte).

De uitbreiding met drie nieuwe functies bij de afdelingen Public Finance en Risk Management is mede het gevolg van het door aandeelhouders goedgekeurde besluit om activiteiten te ontwikkelen op de markt van PPS. Vele medewerkers in de organisatie hebben met het oog hierop tijd geïnvesteerd in een scala aan sessies en (in-company) trainingen op het gebied van swapwaarderingsvraagstukken, central clearing, PPS, ICT-onderwerpen en compliance.

De start van de Personeelsvertegenwoordiging (PVT) in 2013 heeft geresulteerd in drie vergaderingen in bijzijn van een directielid, de voorzitter van de raad van commissarissen en/of de voorzitter van de remuneratie- en benoemingscommissie. De NWB Bank hecht waarde aan de betrokkenheid van medewerkers bij de ontwikkeling inzake de arbeidsvoorwaarden. Zo zijn de leden van de PVT momenteel betrokken bij de oriëntatie op een nieuw pensioencontract dat per 2015 zijn beslag moet krijgen.

Corporate governance

Inleiding

Als bank van en voor de publieke sector heeft de NWB Bank in maatschappelijk opzicht een bijzondere verantwoordelijkheid. In termen van corporate governance betekent dit voor de bank soliditeit en transparantie in het ondernemingsbestuur met oog voor de belangen van alle stakeholders. Onderdeel van de corporate governance van de NWB Bank is het toepassen van de Nederlandse Corporate Governance Code en de Code Banken.

De raad van commissarissen en de directie zijn verantwoordelijk voor een goede corporate governance structuur bij de NWB Bank.

Nederlandse Corporate Governance Code

De Nederlandse Corporate Governance Code is in 2003 vastgesteld door de toenmalige Commissie Tabaksblat. Ter controle van de naleving en de toepassing van de code werden vervolgens twee Monitoring Commissies (Frijns en Streppel) voor elk een periode van vier jaar ingesteld. In december 2013 is een nieuwe Monitoring Commissie, voorgezeten door de heer Van Manen, ingesteld die het werk van de eerdergenoemde commissies zal voortzetten.

De Nederlandse Corporate Governance Code is van toepassing op Nederlandse beursvennootschappen. De NWB Bank is geen beursvennootschap en daarom niet verplicht deze code toe te passen, maar kiest er op vrijwillige basis voor dit wel te doen, met inachtneming van de specifieke kenmerken van de bank. Deze kenmerken zijn het feit dat de NWB Bank geen structuurvennootschap is, dat de aandelen uitsluitend in handen kunnen zijn van de Nederlandse Staat, waterschappen en andere publiekrechtelijke rechtspersonen en dat deze niet worden verhandeld op een gereguleerde

markt. De principes of best practice bepalingen die in verband met het karakter van de bank niet van toepassing zijn, hebben betrekking op aandelen- en optieplannen, de one-tierbestuursstructuur, certificering van aandelen en institutionele beleggers. Verder heeft de NWB Bank als bank van en voor de overheid geen beleid vastgesteld voor bilaterale contacten met aandeelhouders, zoals een van de best practice bepalingen wel voorschrijft. Omdat de NWB Bank uitsluitend aandelen op naam kent, zijn de aandeelhouders bekend en wordt een register van aandeelhouders met namen, adressen, datum van verkrijging van de aandelen en het op ieder aandeel gestorte bedrag bijgehouden. In de praktijk onderhoudt de bank gedurende het jaar rechtstreeks (informeel) contact met haar aandeelhouders of hun vertegenwoordigers. De bank heeft ervoor gekozen het beleid op dit punt niet te formaliseren. Evenzo is ook besloten de best practice bepalingen omtrent de informatieverschaffing aan en de logistiek van de algemene vergadering van aandeelhouders niet te formaliseren.

Code Banken

De financiële crisis heeft een maatschappelijk debat op gang gebracht over de rol van het bankwezen. Duidelijk was dat het vertrouwen moest worden hersteld. Een van de initiatieven daartoe van de Nederlandse bancaire wereld was de Code Banken die op 1 januari 2010 in werking is getreden. De code bevat principes ten aanzien van de raad van commissarissen, directie, risicomanagement, audit en beloningsbeleid.

De Monitoring Commissie Code Banken heeft toezicht gehouden op de implementatie en naleving van de code en heeft daarover rapportages uitgebracht. Begin 2013 is het mandaat van de Monitoring Commissie geëindigd en daarbij heeft zij aanbevelingen uitgebracht over de toekomst van de Code Banken. De

commissie constateert dat de code in de afgelopen jaren een belangrijke en nuttige functie heeft vervuld en bij banken veel zaken in beweging heeft gebracht. Tegelijkertijd is door nieuwe wet- en regelgeving en een aangescherpt toezicht- en handhavingsbeleid een behoorlijke overlap ontstaan met verschillende principes uit de code. Wil de code ook voor de komende jaren een belangrijke bijdrage blijven leveren aan hervorming van de bancaire sector en aan vertrouwensherstel, dan zal hij naar het oordeel van de commissie moeten worden aangepast. Aanpassing van de code kan naar het oordeel van de commissie het best door de sector zelf ter hand worden genomen. De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) werkt momenteel aan een nieuwe Code Banken, gedragsregels en een maatschappelijk statuut dat de gemeenschappelijke waarden van de bankensector weergeeft. Naast aanpassing van de code bepleit de commissie een meer open opstelling van banken. Het is vooral met die dialoog dat vertrouwen kan worden herwonnen. Voorts beveelt de commissie continuering van de onafhankelijke monitoring van het naleven van de code aan. De NVB heeft in dit kader aangegeven voornemens te zijn het instellen van een nieuwe onafhankelijke monitoring op zelfregulering op zelfstandige wijze vorm te geven.

In navolging van de eerdere oproep van de Monitoring Commissie tot volledige transparantie over naleving van de Code Banken, heeft de NWB Bank een overzicht opgesteld van de principes uit de Code Banken en de wijze waarop de bank hieraan invulling geeft. Dit overzicht is opgenomen als bijlage bij dit jaarverslag en is tevens op de website van de bank geplaatst.

De navolgende paragrafen bevatten een toelichting op een aantal aandachtsgebieden van de Code Banken, met een verslag van de verankering van de principes van de code. Ook is vermeld of, en zo ja op welke wijze, in de verslagperiode 2013 stappen zijn gezet ten opzichte van 2012.

Comply-or-explain statement

De NWB Bank onderschrijft het belang van de Code Banken ten volle en leeft de principes daarvan na. De bank plaatst één kanttekening bij de naleving van principe 6.4.3 van de Code Banken omtrent de prestatiecriteria voor variabele beloning van medewerkers. Een nadere toelichting is hierna opgenomen in de paragraaf 'Beloningsbeleid'.

Klantbelang centraal

De NWB Bank speelt een belangrijke rol in de financiële dienstverlening binnen de Nederlandse publieke sector en kan die rol optimaal vervullen als de samenleving, in het bijzonder de klant, vertrouwen heeft in de organisatie en de integriteit waarmee de bank ten opzichte van haar relaties opereert. Bewust, betrokken en betrouwbaar zijn dan ook de kernwaarden van de NWB Bank. De bank verwacht van medewerkers dat zij deze kernwaarden bij de uitoefening van hun functie uitdragen.

Relatiebeheer voor kredietrelaties en productontwikkeling hebben een nog hogere prioriteit gekregen. Bij het intensiveren van het relatiebeheer van de bank staat het overbruggen van het kennisverschil tussen publieke sector en financiële wereld centraal. Het streven is om dit zoveel mogelijk op individueel klantniveau te laten plaatsvinden, maar ook het organiseren van educatieve relatiedagen en het participeren (als spreker) op seminars zijn voor de bank mogelijkheden om de financiële expertise en kennis van de sectoren voor het voetlicht te brengen. Daarnaast is de bank alert op (markt) ontwikkelingen en de (veranderende) behoeften van klanten en speelt daar, waar mogelijk, op in met het aandragen van oplossingen, al dan niet in de vorm van nieuwe producten.

Risicomanagement

Evaluatie van de risicobereidheid (risk appetite) van de bank vindt jaarlijks plaats, en zo nodig vaker in verband met belangrijke ontwikkelingen. De beschrijving van de risk appetite is toegespitst op de strategie van de bank, haar doelstellingen

en de wijze waarop de organisatie deze kan realiseren. Door de risk appetite zowel per categorie als overkoepelend vast te stellen, en ook over deze risico's te rapporteren, kan de dagelijkse besluitvorming steeds binnen de gestelde kaders plaatsvinden. De risk appetite wordt tenminste jaarlijks ter goedkeuring aan de raad van commissarissen voorgelegd. Ook tussentijdse materiële wijzigingen van de risicobereidheid legt de directie ter goedkeuring aan de raad van commissarissen voor.

In het productgoedkeuringsproces van de NWB Bank worden bij de invoering van nieuwe producten, het betreden van nieuwe markten of het aanbieden van nieuwe diensten de afdelingen Treasury, Public Finance, Risk Management, Legal & Compliance, Back Office, Finance & Control en ICT betrokken. Jaarlijks doet de interne accountantsdienst (IAD) onderzoek naar de effectiviteit van de opzet, het bestaan en de werking van het proces.

Ook in 2013 heeft de NWB Bank stressscenario's doorgerekend. Aan de hand daarvan wordt een plan opgesteld voor het waarborgen van het kapitaal van de bank. De raad van commissarissen bespreekt de uitkomsten van de stresstests die de bank heeft uitgevoerd.

In de eerste helft van 2013 heeft de bank het project 'verbetering managementinformatievoorziening' afgerond. De inrichting van een datawarehouse betekent een kwaliteitsslag in de dataverzameling en de robuustheid van de managementinformatie en rapportages.

Beloningsbeleid en Code Banken

Het beloningsbeleid van de directie voldoet aan de Code Banken. Het beloningsbeleid van de medewerkers past eveneens ruimschoots binnen de principes van de Code Banken. De variabele beloning van medewerkers bestaat uit een winstdelingsregeling van maximaal 7,5% en een prestatieregeling van maximaal 7% van het vaste jaarsalaris. Volgens de prestatieregeling vindt vaststelling van het percentage tussen 0% en 7% plaats op basis van de in een jaar geleverde

bijzondere prestaties. Het al dan niet behalen van de jaarlijks vooraf vastgestelde individuele doelen weegt daarbij mee. De bank hecht veel waarde aan niet-financiële prestaties. De bank heeft ervoor gekozen deels af te wijken van principe 6.4.3 van de Code Banken, dat vooraf vastgestelde en beoordeelbare prestatiecriteria voorschrijft, omdat zij ook niet-vooraf vastgestelde maar wel geleverde bijzondere prestaties in haar beoordeling mee wil kunnen nemen.

Permanente educatie

De NWB Bank acht permanente educatie van directieleden en leden van de raad van commissarissen van groot belang. Ook in 2013 heeft de NWB Bank een programma voor permanente educatie georganiseerd voor de raad van commissarissen en de directie. Aansluitend op vergaderingen van de raad van commissarissen zijn presentaties verzorgd voor de directie en de raad over onderwerpen als Bazel III, ICT en back office processen. Naast de presentaties voor het collectief faciliteert de bank het volgen van externe cursussen voor individuele commissarissen, afhankelijk van deskundigheid en ervaring van de commissaris. De directie heeft tevens diverse (internationale) conferenties, workshops en seminars gevolgd op onder meer het gebied van central clearing, PPS, accounting, Bazel III/CRD IV, recovery & resolution, business model banken, RMBS en CVA/DVA. Jaarlijks vindt evaluatie plaats van de effectiviteit van de permanente educatie van zowel directie als commissarissen.

Nieuwe commissarissen en directieleden volgen na hun aanstelling een introductieprogramma, waarbij in ieder geval aandacht wordt besteed aan algemene financiële, sociale en juridische zaken, de financiële verslaggeving, de specifieke aspecten van de NWB Bank en haar ondernemingsactiviteiten en de verantwoordelijkheden van een commissaris of directeur.

Bankierseed en moreel-ethische verklaring

Met de inwerkingtreding van de Regeling eed of belofte financiële sector per 1 januari 2013 is de eed of belofte verplicht gesteld voor personen die door de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en DNB worden getoetst op hun geschiktheid, zoals directieleden en commissarissen. Alle directieleden en commissarissen van de NWB Bank hebben in 2013 de eed of belofte afgelegd.

De eed of belofte bevat elementen uit de moreel-ethische verklaring, die geïntroduceerd werd met de inwerkingtreding van de Code Banken in 2010. De directieleden van de NWB Bank hebben toen de volgende moreel-ethische verklaring ondertekend:

“Ik verklaar dat ik mijn functie als bankier integer en zorgvuldig zal uitoefenen. Ik zal een zorgvuldige afweging maken tussen alle belangen die bij de bank betrokken zijn, te weten die van de klanten, de financiers, de aandeelhouders, de werknemers en de samenleving waarin de bank opereert. Ik stel in die afweging het belang van de klant centraal en zal de klant zo goed mogelijk inlichten. Ik zal mij gedragen naar de wetten, de reglementen en de gedragscodes die op mij als bankier van toepassing zijn. Ik zal geheim houden wat mij is toevertrouwd. Ik maak geen misbruik van mijn bancaire kennis. Ik zal mij open en toetsbaar opstellen en ik ken mijn verantwoordelijkheid voor de samenleving. Ik zal mij inspannen om het vertrouwen in het bankwezen te behouden en te bevorderen. Ik zal zo het beroep van bankier in ere houden.”

De principes van de moreel-ethische verklaring zijn vertaald naar de interne gedragscode van de bank, die voor alle medewerkers geldt.

Overige aspecten corporate governance

Statuten

In de algemene vergadering van aandeelhouders ('AVA') op 25 april 2013 is besloten tot een wijziging van de statuten van de bank. Onder meer wijzigingen in wet- en regelgeving waren aanleiding om aan aandeelhouders een statutenwijziging voor te stellen. Daarnaast is de doelomschrijving aangepast om kredietverlening in het kader van Publiek-Private Samenwerking mogelijk te maken. Tot slot is het aantal leden van de raad van commissarissen aangepast in ten minste vijf (was: zeven) en ten hoogste negen (was: elf).

Na de AVA in 2013 is met aandeelhouders gesproken over wijziging van de statuten van de NWB Bank met betrekking tot de samenstelling van de raad van commissarissen. Eén en ander is ingegeven door 'good governance', vermindering van het totaal aantal leden van de raad van commissarissen van de bank en de in de raad van commissarissen benodigde diversiteit en financiële deskundigheid. De uitkomst van de gesprekken met aandeelhouders is dat de huidige kwaliteitseis van twee waterschapscommissarissen zal vervallen en dat de aandeelhouders-waterschappen een recht van aanbeveling krijgen bij de benoeming van twee commissarissen. Deze commissarissen dienen te voldoen aan de door de raad van commissarissen vastgestelde profielschets en kunnen kandidaten zijn van zowel binnen als buiten de waterschapswereld. Daarnaast zal worden voorgesteld de maximale zittingstermijn voor commissarissen te wijzigen in acht jaar (nu: 12 jaar), tenzij bijzondere omstandigheden een derde termijn van vier jaar rechtvaardigen. In de AVA van 23 april 2014 zal voor beide wijzigingen een akte van statutenwijziging ter besluitvorming aan de aandeelhouders worden voorgelegd.

Aandeelhouders

Uitsluitend de Staat der Nederlanden en andere publiekrechtelijke rechtspersonen kunnen aandeelhouder van de NWB Bank zijn. Thans hebben waterschappen 81% van het stemrecht op de aandelen in het kapitaal van de bank, de Staat heeft 17% en provincies 2%.

Raad van commissarissen

Algemeen

De raad van commissarissen heeft een reglement over zijn werkwijze en samenstelling. Het reglement is in overeenstemming met de Nederlandse Corporate Governance Code en de Code Banken en is beschikbaar via de website www.nwbbank.com.

Profiel

Er is een algemene profielschets opgesteld die een richtlijn biedt voor de samenstelling van de raad van commissarissen en de benoeming van zijn leden. Het streven is diversiteit en evenwicht in de samenstelling te waarborgen. De profielschets is in lijn met de eisen uit de Nederlandse Corporate Governance Code en de Code Banken en is beschikbaar via de website www.nwbbank.com onder het hoofdstuk corporate governance. Naast de algemene profielschets wordt voor elke vacature in de raad van commissarissen een individuele profielschets opgesteld, passend binnen het algemene profiel, voor de dan beoogde nieuwe commissaris.

Directie

Benoeming en samenstelling

Het bestuur van de NWB Bank is in handen van de directie die uit drie leden bestaat. De AVA benoemt de directeuren voor een periode van vier jaar, op voordracht van de raad van commissarissen. De verschillende verantwoordelijkheden van de directieleden zijn vermeld op de website en op pagina 4 van dit jaarverslag.

Reglement

Voor de werkwijze van de directie is een reglement opgesteld dat beschikbaar is via de website (www.nwbbank.com). Het reglement is in overeenstemming met de Nederlandse Corporate Governance Code en de Code Banken.

Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid voor directie en medewerkers is in overeenstemming met de uitgangspunten van

de Corporate Governance Code, de Code Banken en de Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2011 van DNB. Het is goedgekeurd door de raad van commissarissen en wordt tweejaarlijks geëvalueerd met de remuneratie- en benoemingscommissie. De AVA stelt het beloningsbeleid voor de directie vast. Een nadere toelichting op het beloningsbeleid is opgenomen in het Remuneratierapport van dit jaarverslag.

Audit

De interne accountantsdienst (IAD) opereert onafhankelijk binnen de bank. De IAD controleert en toetst zorgvuldig, deskundig en objectief de beheersing van de risico's die samenhangen met de (bedrijfs)activiteiten van de bank. Daarnaast adviseert de IAD over een toereikende organisatie-inrichting en risicobeheersing.

Het hoofd van de IAD rapporteert aan de voorzitter van de directie en heeft tevens een rapportagelijn naar de voorzitter van de audit- en risicocommissie. Het hoofd van de IAD woont, net als de externe accountant, de vergaderingen van de audit- en risicocommissie bij. Tweemaal per jaar vindt een tripartiet overleg plaats met de interne en externe accountant en de prudentieel toezichthouder (DNB). Tijdens dit overleg vindt uitwisseling van inzichten plaats over het risicoprofiel van de bank, de planning van haar activiteiten en de accountantscontrole. De afdeling Risk Management van de NWB Bank is vertegenwoordigd bij één overleg.

Compliance en integriteit

De compliancefunctie is gericht op het bevorderen van en (doen) toezien op de naleving van externe wet- en regelgeving, alsmede op interne procedures en gedragsregels die relevant zijn voor de integriteit en de daarmee samenhangende reputatie van de organisatie. De compliancefunctie is ondergebracht bij de afdeling Legal & Compliance van de bank en ziet toe op het primaire proces van de bank, te weten het verstrekken van financieringen binnen de overheidssector. De compliancefunctie strekt zich niet uit tot het gebied van belastingwetten,

verzekeringen, verslaggevingsregels en -richtlijnen, arbeidsomstandigheden en milieuwetgeving.

Als onderdeel van het jaarlijkse auditplan verricht de IAD compliance audits. Daarbij wordt vastgesteld of de bank voldoet aan de relevante wet- en regelgeving alsmede aan de door de NWB Bank zelf opgestelde regels en normen. Daarnaast gaat de IAD bij deze onderzoeken na of de beschreven maatregelen effectief zijn en ook op de juiste wijze worden toegepast in de organisatie.

In het najaar van 2013 zijn voor alle medewerkers integriteitworkshops georganiseerd waarin over dilemma's is gediscussieerd. Doel van de workshops was het vergroten van de bewustwording onder medewerkers over integriteitsrisico's en hoe deze risico's kunnen worden beheerst.

Overige ontwikkelingen

De ontwikkelingen op het gebied van corporate governance volgen elkaar in hoog tempo op. Ze houden veelal verband met de financiële crisis en de wens om de oorzaken daarvan in de toekomst te voorkomen. Een ingrijpend nationaal initiatief is de bankenbelasting en daarnaast speelt de (internationale) introductie van nieuwe, zwaardere kapitaaleisen. Forse impact heeft ook het pakket maatregelen (zowel Europees als overzee) om de transparantie van de Over-the-counter (OTC)-derivatenmarkt te vergroten en het systeemrisico te verminderen, met onder meer een verplicht clearingregime en trade reporting.

Vanzelfsprekend volgt de NWB Bank de nationale en internationale ontwikkelingen op de voet, toetst zij waar nodig haar beleid en draagt zij er zorg voor dat zij voldoet aan wet- en regelgeving.

In control statement

Mede onder verwijzing naar het voorgaande, is de directie van mening dat in het verslagjaar de interne risicobeheersings- en controlesystemen naar behoren hebben gewerkt. Dit geeft een redelijke mate van zekerheid dat de financiële

verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat.

Verantwoordelijkheidsverklaring

De directie verklaart dat, voor zover haar bekend, de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de activa, de passiva, de financiële positie en de winst van de bank. Daarnaast verklaart de directie dat, voor zover haar bekend, het jaarverslag een getrouw beeld geeft van de bank omtrent de toestand op de balansdatum, de gang van zaken gedurende het boekjaar waarvan de gegevens in de jaarrekening zijn opgenomen en dat in het jaarverslag de wezenlijke risico's waarmee de bank wordt geconfronteerd zijn beschreven.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Voorwoord directie

Als klantgerichte, robuuste en duurzame financiële partner, langdurige relaties aangaan met haar stakeholders en hen in staat stellen hun maatschappelijke taak in Nederland zo goed mogelijk uit de voeren. Dat is de visie van de NWB Bank. Maatschappelijke verantwoordelijkheid, een sterke financiële positie en een efficiënte bedrijfsvoering vormen daarbij de basis. De NWB Bank wil bijdragen aan een stabiele en robuuste financiële sector die op zijn beurt bijdraagt aan een economie die de mens dient en daarbij het leefmilieu zo min mogelijk belast. Door haar klanten van zo gunstig mogelijke financiering te voorzien stelt de NWB Bank de publieke sector in staat de kosten voor de uitvoering van haar maatschappelijke taak en de maatschappelijke voorzieningen in Nederland zo laag mogelijk te houden.

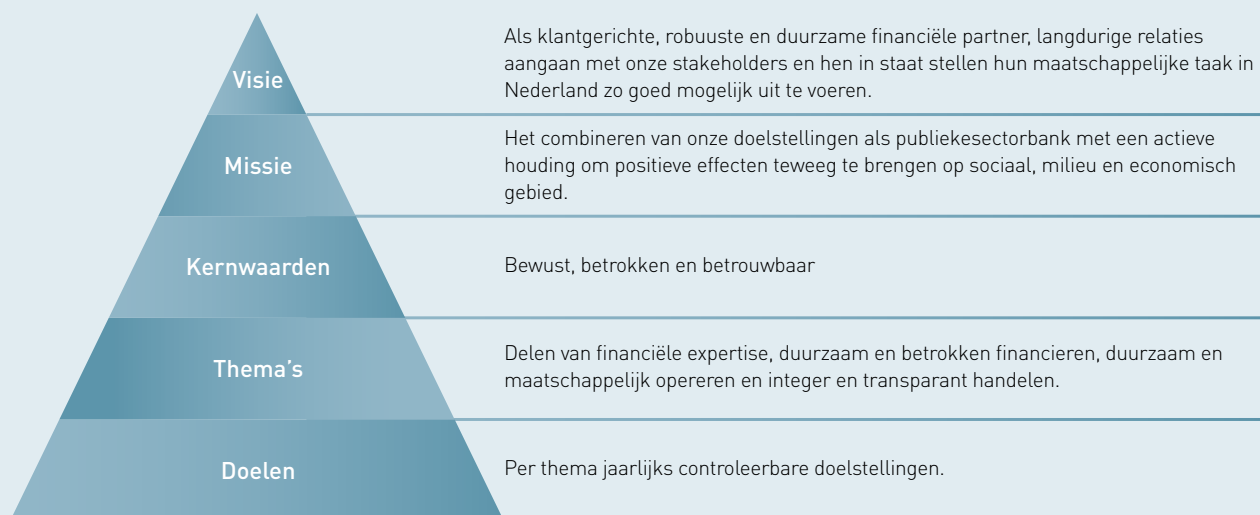
De NWB Bank speelt een belangrijke rol in de kredietverlening aan de Nederlandse decentrale overheden en Nederlandse instellingen op het gebied van sociale volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en openbaar nut. Zij kan haar maatschappelijke rol optimaal vervullen als de samenleving, en de klant in het bijzonder, vertrouwen heeft in de organisatie en de integriteit waarmee de bank opereert. Bewust, betrokken en betrouwbaar zijn dan ook de kernwaarden van de NWB Bank. De bank verwacht van haar medewerkers dat zij deze kernwaarden bij de uitoefening van hun functie uitdragen. Voor haar financiering is de NWB Bank nagenoeg geheel afhankelijk van de internationale geld- en kapitaalmarkt. Naast een hoge kredietwaardigheid zijn in toenemende mate integriteit en transparante informatievoorziening van groot belang voor beleggers. Op alle drie terreinen streeft de bank naar de hoogst mogelijke resultaten en hanteert zij bijbehorende hoge standaarden. Hoewel de kredietverlening van de bank door haar klanten en werkterrein een inherent maatschappelijk en duurzaam karakter heeft, is de afgelopen jaren gewerkt aan het verder expliciteren van de ambities op het gebied van MVO in de kernprocessen, de bedrijfsvoering en de maatschappelijke betrokkenheid van de NWB Bank. Dit heeft er toe geleid dat de NWB Bank met ingang van 2014 haar MVO-beleid gaat koppelen aan een viertal thema's.

Om te komen tot deze thema's, vormen de kernwaarden van de NWB Bank (bewust, betrokken en betrouwbaar) het uitgangspunt. De gekozen thema's vloeien voort uit, en zijn consistent met, de algemene doelstellingen van de bank. Zodoende dragen zij bij aan het realiseren van deze doelstellingen. Als publiekesectorbank heeft de NWB Bank andere belangen en waarden dan puur commerciële partijen.

Dit komt tot uitdrukking in de geformuleerde thema's:

- 1. Financiële expertise delen met de publieke sector;**
- 2. Duurzaam en betrokken financieren;**
- 3. Duurzaam en maatschappelijk opereren;**
- 4. Integer en transparant handelen.**

Aan deze thema's, die vanuit de organisatie zijn opgesteld met een goede afweging van de belangen van de verschillende stakeholders, worden meetbare doelstellingen gekoppeld waarover de bank jaarlijks gaat rapporteren. Langs deze weg wil de NWB Bank, naast de verantwoording voor haar financiële prestaties, ook verantwoording afleggen over haar maatschappelijke prestaties.

Daarnaast heeft de NWB Bank in 2013 de MVO-award geïntroduceerd. Deze jaarlijks terugkerende prijs, reikt de bank uit aan een partij uit één van haar klantgroepen, die een innovatief, creatief en/of daadkrachtig project heeft ontwikkeld of opgeleverd. Met het uitreiken van de MVO-award, waaraan een geldprijs is gekoppeld, wil de NWB Bank het ontwikkelen van maatschappelijk verantwoorde projecten binnen de Nederlandse publieke sector stimuleren en deze een podium bieden.

De NWB Bank ziet het belang van een grotere transparantie en meer verantwoording naar de buitenwereld. Zo heeft de NWB Bank ook in 2013 weer deelgenomen aan de Transparantiebenchmark van het ministerie van Economische Zaken. Op deze Transparantiebenchmark komt de NWB Bank met haar score op plaats 21 (2012: 32) in de groep van circa 500 deelnemers. Binnen de sector 'banken en verzekeraars' bezet de NWB Bank de zesde plaats (2012: 9). De bank heeft daarmee ook over 2013 de stijgende trend weten vast te houden. De ambitie is om op zijn minst deze positie vast te houden (doelstelling: top 10% op transparantiebenchmark). Verder rapporteert de NWB Bank op MVO-gebied weer op het B+ niveau van het Global Reporting Initiative (GRI). Het is de ambitie om minimaal op dit GRI niveau te blijven rapporteren en de monitoring van, en sturing op, de hierbij behorende prestatie-indicatoren verder te optimaliseren.

In de volgende paragrafen worden de managementbenadering, thema's en de doelstellingen van de NWB Bank ten aanzien van MVO uiteengezet. Een aantal doelstellingen leidt tot dilemma's die in de opvolgende paragraaf worden behandeld. Daarnaast wordt stilgestaan bij de stakeholderdialoog. Vervolgens wordt in dit MVO-verslag afgesloten met de MVO-award 2013, het winnende project en de andere twee genomineerde projecten. Overige relevante onderwerpen, zoals governance, compliance, beloningsbeleid, HR-beleid en risicomanagement, worden niet separaat in deze MVO-sectie besproken maar komen elders in dit jaarverslag aan bod.

Managementbenadering

Binnen de NWB Bank is een MVO-werkgroep actief. Medewerkers van verschillende afdelingen, twee directieleden en de MVO-coördinator participeren hierin. De MVO-werkgroep legt verantwoording af aan de directie. Daarnaast komt MVO actief naar voren in de vergaderingen van de audit- en risicocommissie. De verschillende leden van de werkgroep zijn ieder operationeel mede verantwoordelijk voor hun specifieke deel van de thema's, doelen en bijbehorende verslaglegging. De directie is eindverantwoordelijk voor MVO.

De managementbenadering van MVO en de keuze voor GRI prestatie-indicatoren op het gebied van duurzaamheid heeft de NWB Bank afgestemd op haar relatief kleine kantoororganisatie én op haar rol als financiële dienstverlener in de publieke sector. Deze aanpak sluit nu en naar verwachting ook in de toekomst het beste aan bij de compacte organisatie van NWB Bank. Het merendeel van deze indicatoren behoort tot de categorieën 'sociaal' en 'economisch/financieel', waarmee zij voor de bank als financiële dienstverlener relevant zijn. Binnen de MVO-werkgroep is een selectie gemaakt van materiële onderwerpen voor de NWB Bank, mede vanuit het perspectief van de stakeholders. De MVO-werkgroep bediscussieert deze onderwerpen en legt de selectie ter goedkeuring voor aan de directie. De tabel bevat een overzicht van de doelstellingen voor 2014 en van hetgeen in de voorafgaande jaren is gepresteerd, binnen de vier thema's gerubriceerd naar de bijbehorende GRI prestatie-indicatoren. Een uitgebreidere toelichting bij deze prestatie-indicatoren is te vinden in de GRI-tabel op de website www.nwbbank.com.

38

GRI	Realisatie 2010	Realisatie 2011	Realisatie 2012	Realisatie 2013	Doelstelling 2014	Omschrijving
Thema 1: Financiële expertise delen met de publieke sector						
LA10	allen	allen	allen	allen	allen	Jaarlijks volgen van een training door Front Office
FS5	1	0	2	3	3	Aantal relatiedagen voor specifieke doelgroepen
FS16	-	-	-	52	52	Wekelijks toesturen Overzicht financiële markten
Thema 2: Duurzaam en betrokken financieren						
FS15	ja	ja	ja	ja	ja	Aangeboden producten afstemmen (intern/extern)
FS5	2	1	2	1	2	Deelname aan maatschappelijke projecten
FS2					ja	Voldoen aan/toetsen van uitsluitingscriteria (steekproef)
Thema 3: Duurzaam en maatschappelijk opereren						
LA7	2	3	2	1	3	% regulier ziekteverzuim onder personeel
LA10	2.500	2.950	2.188	4.147	2.950	Opleidingskosten per medewerker in euro
LA 12	allen	allen	allen	allen	allen	Aantal personeelsleden met prestatie- en loopbaanontwikkeling
EN1	2.350	1.815	2.090	1.732	1.800	Schatting hoeveelheid kg papierverbruik (nog vertalen naar p.p.)
EN16	206	238	191	232	230	CO ₂ -uitstoot binnen de bedrijfsvoering
S03	allen	1	4	allen	allen	Aantal personeelsleden met training over corruptie/integriteit
S04	geen	geen	geen	geen	geen	Aantal meldingen van gevallen van corruptie
EC3	100	100	100	100	100	% personeel met dekking pensioen onder pensioenregeling
HR4	geen	geen	geen	geen	geen	Aantal meldingen van gevallen van discriminatie
FS5	1	0	2	4	3	Aantal relatiedagen voor specifieke doelgroepen
Thema 4: Integer en transparant handelen						
	ja	nee	ja	allen ja	allen ja	Gedragscode medewerkers
						Top 10% score op Transparantiebenchmark

Thema's en doelstellingen van de NWB Bank

Onderstaand volgt een uitwerking van de door de NWB Bank gekozen thema's aan de hand van de vastgestelde doelen en doelstellingen. De basis van de thema's is te vinden in het MVO-beleid. Het MVO-beleid is opgenomen op de website van de NWB Bank (www.nwbbank.com). In het MVO-beleid zijn ook de doelen voor de komende drie tot vijf jaar opgenomen. Deze zijn samengevat in de tabel op de voorgaande pagina en worden onderstaand nader uitgewerkt als onderdeel van de thema's.

Thema 1: Financiële expertise delen met de publieke sector

Als publiekesectorbank, deelt de NWB Bank haar ervaring en kennis over financiële ontwikkelingen en producten met de Nederlandse publieke sector.

Verkleinen van het kennisgat tussen de financiële markten en de publieke sector

De NWB Bank staat via verschillende kanalen in contact met haar klanten en overige stakeholders. Allereerst geeft de NWB Bank wekelijks inzicht in (historische) marktbevingen, drijvers van de marktrente en financieringstarieven via het Overzicht financiële markten. Dit stelt klanten in staat de markt te volgen en risico's in te schatten. Bij gewijzigde marktomstandigheden kunnen klanten zodoende direct anticiperen.

Tevens organiseert zij per klantsegment jaarlijks relatiedagen, waarin de werking en actuele ontwikkelingen van de financiële markten worden toegelicht en specifieke onderwerpen worden behandeld. Deze dagen hebben een educatief karakter en beogen de financiële kennis en processen van klanten te helpen verbeteren. Hiermee overbrugt de NWB Bank als het ware het kennisverschil tussen de publieke sector en de financiële wereld. Dit speelt in op de zorgplicht van bank en het beleid van de bank om de klant in haar dienstverlening centraal te stellen.

Tot slot wonen accountmanagers seminars bij en bezoeken zij, klanten en overige stakeholders op periodieke basis, om ontwikkelingen te bespreken en in te gaan op specifieke behoeften. Zo kunnen (potentiële) klanten financiële vraagstukken en financieringsbehoeften met de NWB Bank doornemen, bestaat de mogelijkheid om hun lening portefeuille door te lopen via een treasuryscan en kunnen nieuwe financieringsinstrumenten in de markt worden toegelicht. Het onderwerp MVO is tevens een standaard agendapunt tijdens ieder klantbezoek. Hiermee tracht de NWB Bank de aandacht voor dit onderwerp bij klanten verder te vergroten.

Medewerkers up-to-date houden van financiële kennis en ontwikkelingen

Iedere front office medewerker neemt ten minste eenmaal per jaar deel aan een training en/of een relevant congres. Daarnaast worden (financiële) ontwikkelingen gevolgd via kranten en vakbladen. Dit stelt de medewerkers in staat te anticiperen op ontwikkelingen die voor de bank en haar klanten relevant zijn. De NWB Bank speelt hiermee in op de behoefte bij haar kredietrelaties voor professionele begeleiding op financieel gebied.

Thema 2: Duurzaam en betrokken financieren

Als publiekesectorbank stelt de NWB Bank intern eisen aan financieringen en beleggingen, zodat de goede reputatie van de NWB Bank en de relatie met stakeholders langdurig gewaarborgd blijft.

Het klantbelang centraal

De NWB Bank kan haar klanten te allen tijde direct van offerteprijzen voorzien voor kasgeld en kapitaalmarktleningen. Bij het afgeven van prijzen voor deze leningen wordt geen onderscheid gemaakt tussen nieuwe financieringen en rente- of spreadherzieningen. De NWB Bank prijst tevens leningen met hoofdsommen kleiner dan € 1 miljoen, zodat klanten altijd in hun financieringsbehoefte kunnen worden voorzien.

Als bank van en voor Nederlandse (decentrale) overheden is het belangrijk om een loketfunctie voor de reguliere kredietrelaties binnen de publieke sector te kunnen vervullen. De bank heeft gemerkt dat relaties belang hechten aan de bereidheid onder alle omstandigheden een prijs af te geven, als de klant een kredietaanvraag doet. Dit is dan ook onderdeel van het kredietbeleid van de bank.

Daarnaast biedt de NWB Bank klanten alle benodigde aandacht, ongeacht omvang of kredietvolume. Zo willicht de bank verzoeken tot een bezoek altijd in en kijkt zij altijd naar maatwerkoplossingen. In principe is de NWB Bank altijd bereid mee te werken aan (gedeeltelijke) vervroegde aflossing. Hier staat, behoudens marktwaardeverrekening, geen boete voor vervroegde aflossing tegenover.

Bij de herstructurering van kredieten (w.o. het doorzakken van derivaten) wordt de NWB Bank in staat gesteld haar maatschappelijke rol te vervullen bij het oplossen van problemen in met name de corporatiesector en de zorgsector. Zo constateert de bank bij klanten een groeiende behoefte aan interactie ten aanzien van problemen die zijn ontstaan door bijvoorbeeld het optuigen van derivatenportefeuilles met commerciële banken.

Duurzaam en verantwoord financieren en beleggen

De NWB Bank hanteert uitsluitingscriteria voor financieringen en beleggingen. De uitsluitingscriteria richten zich op zowel producten en diensten als op bedrijfsprocessen. Onder de categorie niet-duurzame producten en diensten vallen bijvoorbeeld de bont-, gok-, tabaks, porno-, en wapenindustrie. Onder de categorie niet-duurzame bedrijfsprocessen vallen organisaties die niet voldoen aan gedragscodes en/of zich bezighouden met dierproeven zonder alternatieven toe te passen en/of actief zijn in de bio-industrie. Middels een analyse van jaarverslagen, wordt de toepassing van deze criteria gemonitord. De uitsluitingscriteria maken integraal onderdeel uit van het MVO-beleid van de bank, dat is te vinden op www.nwbbank.com.

Geschikte producten

De NWB Bank stemt aangeboden producten en diensten af op de behoefte van en geschiktheid voor de klant, waarbij de aard van de sector en de visie van de relevante toezichthouder in acht worden genomen. Voordat nieuwe financiële instrumenten worden aangeboden, doorlopen deze eerst het interne productgoedkeuringsproces. Hierbij wordt mede gekeken naar de geschiktheid van een product voor een specifieke klantengroep.

Het interne productgoedkeuringsproces is onderdeel van de Code Banken (zie: corporate governance) en wordt als categorie nader toegelicht in de GRI-tabel. Het proces speelt een centrale rol bij de productverantwoordelijkheid. Alle relevante afdelingen van de NWB Bank zijn hierbij betrokken.

Afgelopen jaar is het interne productgoedkeuringsproces uitgewerkt voor deelname aan financiering van PPS-projecten (infrastructurele en accommodatieprojecten binnen het Nederlandse publieke domein). Voor de NWB Bank betekent dit een bijdrage op het terrein van duurzaam en maatschappelijk ondernemen, samen met de overheid die naar mogelijkheden zoekt om bij een restrictief budgettair beleid via PPS-structuren toch tot een optimale realisatie van investeringen te komen. Hier zal de NWB Bank inspelen op mogelijkheden om haar dienstverlening aan instellingen met een publieke taak uit te breiden.

Thema 3: Duurzaam en maatschappelijk opereren

Als publiekesectorbank vindt de NWB Bank het belangrijk een voorbeeldfunctie te vervullen op het gebied van organisatie en milieu.

Stimuleren maatschappelijk verantwoorde projecten

De NWB Bank probeert haar klanten te stimuleren in maatschappelijk verantwoorde projecten te investeren. Zo staat dit onderwerp bij ieder klantbezoek op de agenda en is er ook op relatiedagen aandacht voor dit onderwerp. Daarnaast heeft de NWB Bank op dit gebied twee andere initiatieven ontwikkeld: het NWB Fonds en de NWB MVO-award.

Sinds 2013 reikt de NWB Bank jaarlijks een MVO-award uit, waarbij de winnaar een geldbedrag ontvangt en een podium geboden krijgt om het project breder kenbaar te maken. Voor meer informatie over de MVO-award, zie pagina 61.

Het NWB Fonds is een langlopende vorm van maatschappelijk verantwoord ondernemen waarvoor de NWB Bank heeft gekozen. Het fonds is in 2006 opgericht en dient als medefinancieringsbron van en voor de waterschappen bij internationale samenwerking. Het fonds biedt waterschappen de beschikking over financiële middelen om vanuit hun kerntaken en kernwaarden bij te dragen aan oplossingen voor de mondiale watervraagstukken.

Het NWB Fonds ging in 2007 van start met een stamvermogen van € 4 miljoen. In de jaren 2008, 2009 en 2010 is dit verhoogd tot € 20 miljoen. Het is de bedoeling het fonds uiteindelijk te laten groeien tot € 25 miljoen. Het volledige vermogen is afkomstig van de NWB Bank.

Een actuele toelichting op de activiteiten door de heer Loijenga, directeur van het NWB Fonds, is onderdeel van dit verslag.

Duurzaam inkopen

De bank heeft tot doel bij inkoop van facilitaire producten en diensten structureel de inkoopcriteria voor overheden (Pianoo) toe te passen. Het streven is alle bestaande contracten bij heronderhandeling, en nieuwe contracten direct bij afsluiten, te laten voldoen aan de Pianoo inkoopcriteria. Bij aankoop van gebruiksartikelen wordt rekening gehouden met duurzaamheidsaspecten, waarbij de Pianoo inkoopcriteria het uitgangspunt zijn.

Door duurzaam in te kopen hoopt de bank mede bij te dragen aan verbetering van de sociale omstandigheden in de productieketen. De sociale voorwaarden binnen de inkoopcriteria richten zich op het verbeteren van arbeidsomstandigheden in de keten. Door de criteria toe te passen in aanbestedingsdocumenten stimuleert de NWB Bank de naleving van internationaal geaccepteerde arbeidsnormen en mensenrechten.

Beter voor het milieu

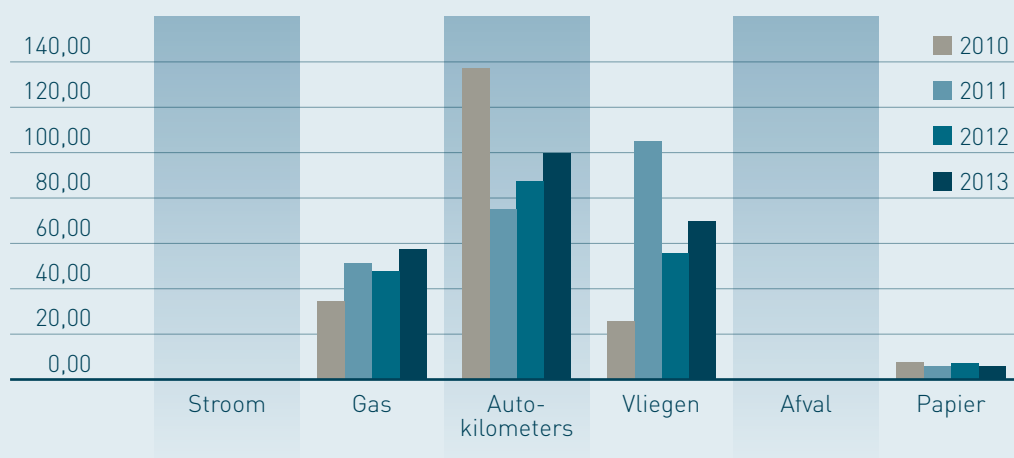
Het totale papierverbruik in 2013 was naar schatting 1.732 kg (2012: 2.090 kg). Dit betekent een absolute daling van meer dan 17%, gecorrigeerd voor de groei van het aantal medewerkers komt dit voor 2013 zelfs uit op een daling van 22%. De daling is mede gerealiseerd door het afschaffen van het gedrukte jaarverslag in 2013. Met ingang van het verslagjaar is de totale CO₂ uitstoot van het papierverbruik gecompenseerd. Ook voor 2014 is het streven om door voortschrijdende digitalisering een vermindering van het papierverbruik per personeelslid te realiseren.

De bruto CO₂-footprint van de NWB Bank, waarbij het kantoorpand en vervoer belangrijke componenten zijn, is ook over 2013 in kaart gebracht. De grafiek geeft een overzicht van de herkomst van de voornaamste categorieën CO₂-uitstoot voor 2013, die in totaal uitkomt op naar schatting 232 ton (2012: 191 ton). Deze bruto CO₂-footprint is op basis van inschattingen en wordt nader toegelicht in de GRI-tabel op de website. De totale uitstoot wordt door de NWB Bank gecompenseerd.

In 2013 liet het waterverbruik (gebaseerd op de afrekening van augustus 2012 tot en met september 2013) een daling zien van 7% ten opzichte van 2012.

Voor haar elektriciteit maakte de NWB Bank in 2013, net als in eerdere jaren volledig gebruik van elektriciteit opgewekt uit duurzame energiebronnen (groene stroom). Het gasverbruik nam in 2013 met ruim 18% toe tot 31.251 m³ (2012: 26.379 m³). De oorzaak hiervan moet worden gezocht in de meer dan gemiddeld koude en lange winter van 2013. Het gas wordt door de gasleverancier geleverd inclusief een CO₂-compensatie.

Over geheel 2013 is voor de buitenlandse vliegreizen de CO₂-uitstoot gecompenseerd. Het totaal aan CO₂ uitstoot veroorzaakt door vliegreizen kwam in 2013 uit op 70 ton (2012: 55 ton).

43

Educatie, ontwikkeling en stageplaatsen

Het is voor de NWB Bank van groot belang dat haar medewerkers hun kennis up-to-date houden, zodat de organisatie kan anticiperen op relevante ontwikkelingen om deze met succes het hoofd te bieden. De bank kent dan ook een groot belang toe aan opleidingsbudget en streeft ernaar per medewerker minimaal € 2.100 per jaar beschikbaar te stellen. Afdelingsmanagers monitoren de ontwikkeling van medewerkers op individueel niveau en nemen hierbij de doelstellingen van de bank in acht. Ten slotte hebben medewerkers een eigen verantwoordelijkheid als het gaat om employability. Met de permanente ontwikkeling van kennis en vaardigheden blijven medewerkers inzetbaar op de arbeidsmarkt, dus ook buiten de NWB Bank. Per medewerker is in 2013 een bedrag van € 4.147 (2012: € 2.188) aan opleiding besteed.

Medewerkers worden in het algemeen, en in het bijzonder tijdens functionerings- en beoordelingsgesprekken uitgenodigd hun wensen en ideeën over de organisatie en het werken binnen de bank kenbaar te maken.

De NWB Bank stelt stageplekken beschikbaar aan studenten uit het MBO, HBO en WO onderwijs. Tevens worden op verzoek meeloopstages voor het VWO gefaciliteerd. NWB Bank streeft gezien haar relatief kleine organisatie naar minimaal 2 stageplekken per jaar. In 2013 heeft de bank 4 stagiaires begeleid (1 MBO kandidaat, 2 kandidaten HBO opleiding, 1 WO kandidaat).

Flexibiliteit van arbeid

Medewerkers worden in de gelegenheid gesteld om werk en privé op elkaar af te stemmen. Dit gebeurt bijvoorbeeld door in overleg met de manager de werktijden af te stemmen op de gewenste persoonlijke situatie en door het faciliteren van (incidenteel) telewerken. Binnen de bank werken 16 medewerkers in deeltijd en hebben 25 medewerkers beschikking over een laptop waarmee op afstand de meeste systemen van de bank benaderbaar zijn. Het is daarnaast van essentieel belang om aandacht te schenken aan de begeleiding en de werk-privé situatie van de individuele medewerkers.

Diversiteit en gelijkheid

De basis van een gezond werkklimaat bij de NWB Bank is dat medewerkers op een respectvolle manier met elkaar omgaan en openstaan voor diversiteit en verschillen. Bij het aantrekken van nieuwe medewerkers worden kandidaten dan ook zonder enige vorm van onderscheid opgenomen in het selectieproces. Daarbij heeft de bank een voorkeur voor kandidaten die bijdragen aan de diversiteit van haar medewerkersbestand. De bank had ultimo 2013 in totaal 51 medewerkers, van wie 31 mannen (fte 30,8) en 20 vrouwen (fte 15,4). Ter vergelijking: in 2012 telde de bank 28 mannen (27,8 fte) en 20 vrouwen (16,4 fte), totaal 44,2 fte. In 2013 werkten 16 medewerkers in parttimeverband (2012: 16). Voor zover mogelijk wordt gestreefd naar het jaarlijks (of structureel) inzetten van mensen met een beperking. Ook in 2013 heeft de NWB Bank samengewerkt met organisaties die mensen met een beperking in het arbeidsparticipatieproces helpen en begeleiden. De (klant)dossiers van de bank zijn gedigitaliseerd door een medewerker van AutoTalent. AutoTalent is specialist in detachering van mensen met autisme.

Groen en actief vervoer voor medewerkers

In 2013 is het inkoopbeleid voor de aanschaf van bedrijfsauto's verder aangescherpt: Het energielabel mag nu uitsluitend A zijn, wat inmiddels heeft geleid tot de aanschaf van de eerste hybride bedrijfsauto van de NWB Bank. Het aantal bedrijfsauto's is in 2013 ongewijzigd gebleven. Het totale brandstofverbruik van bedrijfsauto's is gecompenseerd ten aanzien van de daarmee gepaard gaande CO₂-uitstoot. In het nieuwe autobeleid van de bank wordt de keuze geboden om tegen een vergoeding géén auto van de bank te nemen. Medewerkers worden gestimuleerd om bij dienstreizen gebruik te maken van het openbaar vervoer.

Daarnaast kunnen medewerkers die binnen een straal van 15 km van de bank wonen voor woon-werkverkeer gebruik maken van de fietsregeling. In 2013 hebben 15 medewerkers hiervan gebruik gemaakt (2012: 11).

Gezondheid en werkomgeving

De gezondheid en vitaliteit van medewerkers krijgt aandacht door het periodiek aanbieden van een health check. Deze health check geeft medewerkers inzicht in diverse aspecten van hun gezondheid, draagt bij aan de bewustwording en stimuleert de medewerker eventueel gerichte actie te ondernemen. De health check is begin 2014 aangeboden. Gezonde voeding is mede van invloed op de gezondheid. De bank draagt hieraan bij door wekelijks vers fruit aan te bieden. Bovendien wordt medewerkers de mogelijkheid geboden aan hun conditie te werken in de speciaal ingerichte fitnessruimte.

De bank kent door de jaren heen een ziekteverzuim dat valt binnen haar doelstellingen en streeft dan ook naar handhaving van het huidige niveau. Het blijft evenwel belangrijk medewerkers met (arbeidsgerelateerde) klachten in een zo vroeg mogelijk stadium te begeleiden. De bank maakt hierbij gebruik van een arbodienst. Het totale ziekteverzuim over 2013 bedroeg 1,3% (2012: 1,9%) waarvan 1% kort verzuim (tot 8 dagen) en 0,3% middellang verzuim (tot 43 dagen). Er was dit jaar geen sprake van lang verzuim (vanaf 43 dagen). In 2012 bedroegen deze percentages respectievelijk 1,2%, 0,4% en 0,3%. Fysieke ongevallen op de werkvloer zijn niet voorgekomen.

De werkplekken binnen de NWB Bank zijn ergonomisch verantwoord ingericht. Indien sprake is van grote aanpassingen in de (fysieke) werkomgeving wordt een Risico-inventarisatie en -evaluatie opgesteld en getoetst. Waar nodig worden tevens op individueel verzoek aanpassingen verricht aan de fysieke werkplek.

Een ander aspect van maatschappelijke betrokkenheid is het tegengaan van corruptie en omkoping. Bij de NWB Bank hebben zich in 2013 geen interne meldingen van corruptie en omkoping voorgedaan. De bank heeft diverse preventieve maatregelen geïmplementeerd, waarvan de Pre-Employment Screening, de Insiderregeling en de Gedragscode de belangrijkste zijn.

Klachtenprocedure

Klanten van de NWB Bank kunnen op basis van de Algemene Voorwaarden van de bank eventuele klachten kenbaar maken. In 2013 is hiervan geen sprake geweest. Daarnaast heeft de bank een klokkenluidersregeling. Deze regeling verschaft medewerkers de mogelijkheid zonder gevaar voor hun rechtspositie een vermeende onregelmatigheid van algemene, operationele of financiële aard binnen de NWB Bank al of niet anoniem te melden. De klokkenluidersregeling zal ook geschikt gemaakt worden voor klanten en investeerders.

NWB Bank nodigt haar stakeholders uit om eigen suggesties aan te dragen voor het MVO-beleid. Daarnaast heeft de NWB Bank besloten een speciaal e-mailadres in het leven te roepen: mvo@nwbbank.com.

Maatschappij bewust maken van thema's als geld

De NWB Bank heeft vanuit haar visie op MVO in 2013 geparticipeerd in het project 'Geld. Je zult het maar hebben!' gericht op de financiële educatie van leerlingen in het voortgezet onderwijs. Omdat de NWB Bank een kleine organisatie is, heeft de participatie van de betrokken medewerkers in het project extra inspanningen van hen gevraagd. De bank is zeer verheugd over de actieve en enthousiaste deelname.

Project **‘Geld. Je zult het maar hebben!’**

Hoe kunnen jongeren leren omgaan met geld, zodat zij later financieel sterk en gezond zijn? Dat thema staat centraal in ‘Geld. Je zult het maar hebben!’, een creatief en interactief programma voor scholieren in het voortgezet onderwijs. Het programma is in 2010 ontwikkeld door de Haagse NIBC Bank, de gemeente Den Haag en de Stichting Safe School. Doel is Haagse VMBO-leerlingen in de leeftijd van 14 en 15 jaar te leren verstandig met geld om te gaan. Het programma richt zich op de houding en het gedrag van jongeren, met als doel de financiële zelfredzaamheid in een zo vroeg mogelijk stadium te bevorderen. Door ouders van leerlingen actief te betrekken, is de verwachting dat ook in het gezin het thema geld meer aandacht zal krijgen en bespreekbaar wordt. In 2011 nam de NWB Bank met drie medewerkers voor het eerst deel aan het project, in 2012 hebben vijf medewerkers geparticipeerd en in 2013 vier medewerkers. Ook heeft de bank een financiële bijdrage geleverd ter dekking van de kosten van het project.

Project **‘Week van het geld / Bank voor de klas’**

De Week van het geld is een initiatief van het platform Wijzer in geldzaken (hoofdsponsors: DNB, ministerie van Financiën, Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en Verbond van Verzekeraars). In 2012 heeft de NWB Bank de ‘Week van het geld’ actief ondersteund met een financiële bijdrage aan het project en door het verzorgen van gastlessen, genaamd ‘Bank voor de klas’, die basisschoolleerlingen van de groepen 6 t/m 8 leert omgaan met geld. In de lessen staat de Cash Quiz centraal, een spel dat door de NVB is ontwikkeld om financiële educatie leuk en aantrekkelijk te maken.

In 2013 heeft het project niet plaatsgevonden. De eerstvolgende ‘Week van het geld / Bank voor de klas’ vindt plaats van 10 tot en met 14 maart 2014. De NWB Bank draagt hieraan, evenals in 2012, actief bij met een financiële bijdrage aan het project en door het verzorgen van gastlessen.

Sponsoring

Naast het al eerder genoemde NWB Fonds en de NWB MVO-award, sponsort de bank projecten op het gebied van water, cultureel erfgoed en geschiedkunde. In 2013 bedroeg de totale sponsorbijdrage € 63.530 (2012: € 43.900).

In 2013 heeft de NWB Bank onder meer de volgende projecten gesponsord:

- Water: een bijdrage aan Stichting de Waterlandse melkschuit te Amsterdam voor het behoud van het bijzondere historische vaartuig de 'Waterlandse melkschuit';
- Cultureel erfgoed: een bijdrage voor de presentatievernieuwing van het bezoekerscentrum van gemaal De Hooge Boezem te Haastrecht, een initiatief waaraan ook enkele waterschappen hebben bijdragen;
- Geschiedkunde: deelname Nationaal Fonds 4 en 5 mei 2013.

Thema 4: Integer en transparant handelen

Voor een publiekesectorbank is betrouwbaarheid en inzichtelijkheid in handelen vereist. Dit geldt tevens voor de interne communicatie naar medewerkers.

Transparantie in werkwijzen en tarieven

De werkwijzen van de NWB Bank worden in zowel individuele gesprekken als presentaties toegelicht aan klanten en stakeholders, om inzicht te verschaffen in de achtergrond van haar handelen en de hiervoor te maken kosten. Ten aanzien van gestructureerde producten, zoals een doorzak van derivaten of herstructurering van leningen, is de NWB Bank transparant in de te maken kosten en berekeningen. Zo worden processen die doorlopen moeten worden vooraf kenbaar gemaakt, zodat alle belanghebbenden weten wat van hen wordt verlangd. Desgewenst wordt altijd meegewerkt aan dry-runs, waarbij processen vooraf worden doorlopen om de kans op onduidelijkheden en onvoorziene gebeurtenissen te minimaliseren.

Indicatieve tarieven van de NWB Bank kunnen via de website worden opgevraagd of via telefonisch contact. Het wekelijkse Overzicht financiële markten biedt tevens inzicht in indicatieve tarieven. Dit stelt klanten in staat de markt te volgen en bij investeringsbeslissingen de juiste rentelasten te hanteren.

Interne transparantie

De NWB Bank streeft naar een open dialoog tussen de medewerkers van haar organisatie. Dit betekent in de praktijk dat zoveel mogelijk medewerkers onderling kennis en informatie uitwisselen. Dit gebeurt bijvoorbeeld door verspreiding van de notulen van het managementoverleg en door structureel werkoverleg, zowel een-op-een als op afdelingsniveau. Uitwisseling van kennis vindt ook plaats door de samenwerking in multidisciplinaire gremia en projectgroepen binnen de bank. Verder worden medewerkers uitgenodigd, in het bijzonder tijdens functionerings- en beoordelingsgesprekken, om hun wensen en ideeën over de organisatie en het werken bij de bank kenbaar te maken. Ook besteedt de bank aandacht aan de individuele medewerker waar het de balans tussen werk en privé betreft. Al deze elementen dragen bij aan de betrokkenheid van medewerkers bij de organisatie als geheel.

Het streven naar betrokkenheid heeft in 2013 geresulteerd in het omzetten van de Personeelsvergadering (PV) in een gekozen Personeelsvertegenwoordiging (PVT). Medewerkers hebben hierdoor meer invloed en inspraak bij het tot stand komen van regelingen en het adviseren over belangrijke beslissingen. In 2013 heeft de PVT driemaal vergaderd met het bestuur van de bank.

Verder hecht de NWB Bank veel waarde aan de mening van medewerkers over het werken bij de organisatie. Eens in de vier jaar vindt een Medewerkerstevredenheids-onderzoek (MTO) plaats. Een volgend MTO vindt plaats in 2015.

Screening nieuwe medewerkers en bewustzijn over integer handelen

De NWB Bank speelt een belangrijke rol in de financiële dienstverlening binnen de publieke sector en kan haar rol optimaal vervullen als de samenleving, en de klant in het bijzonder, vertrouwen heeft in de organisatie en de integriteit waarmee de bank opereert.

De NWB Bank is deelnemer van het Dutch Securities Institute (DSI). Het DSI is een stichting die als doel heeft het bevorderen, bewaken en toetsen van financiële dienstverleners op deskundigheid en integriteit. Medewerkers in commerciële of integriteitsgevoelige functies wordt gevraagd zich in het openbare DSI-register te laten registreren. In 2013 zijn acht medewerkers inclusief een directielid geregistreerd bij het DSI.

In de wervings- en aannameprocedure vergewist de bank zich van de integriteit van nieuwe medewerkers. Belangrijk instrument hierbij is de Pre-Employment Screening. De screening maakt onderdeel uit van de arbeidsovereenkomst. De verplichting tot screening van medewerkers vloeit voort uit de nadere regelgeving van de Wet op het financieel toezicht. Voor deze screening doet de bank een beroep op het DSI. Gegevens die het DSI controleert zijn het identiteitsbewijs, de Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG), de eigen verklaring met betrekking tot integriteit, de juistheid van werkgeversreferenties over de laatste 5 jaar, relevante diploma's en faillissementscontrole. Verder kan de bank aanvullend referenties van vorige werkgevers opvragen.

In overeenstemming met de Code Banken heeft de directie een moreel-ethische verklaring getekend en de bankierseed afgelegd (zie: corporate governance). De inhoud van deze verklaring is voor medewerkers van de bank vertaald naar de gedragscode, die op de website van de NWB Bank staat. De Gedragscode is door alle personeelsleden ondertekend en maakt onderdeel uit van het arbeidscontract. In verband met de privacy van de medewerkers wordt niet gerapporteerd over de uitkomsten van de Pre-Employment Screening, de Insiderregeling en de Gedragscode. Eventuele meldingen worden geregistreerd door de compliance officer.

De bank organiseert tweejaarlijks trainingen op het gebied van compliance. Het aandachtsgebied varieert daarbij van interne procedures (Gedragscode, Insiderregeling, Regeling ongewenste gedragsvormen, Protocol informatiebeveiliging) tot naleving van externe wet- en regelgeving.

Qua transparantie kunnen meten met (de top van) onze peers

Door deel te nemen aan de Transparantiebenchmark van het ministerie van Economische Zaken kan de bank zich meten aan vergelijkbare instellingen. De Transparantiebenchmark is een jaarlijks terugkerend onderzoek naar de inhoud en kwaliteit van maatschappelijke verslaggeving bij Nederlandse ondernemingen. De bank heeft als doelstelling binnen de top 10% te scoren op de Transparantiebenchmark. In 2013 is de bank geëindigd op de 21^e plaats (2012: 32).

Dilemma's

Generieke financiering

Bij het structureel toepassen van de MVO-uitsluitingscriteria vormt de generieke financiering van relaties een dilemma. Het specifieke doel van een lening voor klanten van de NWB Bank is vaak het financieren van een kastekort dan wel een herfinanciering. Er is doorgaans geen sprake van financiering van een specifiek project dat op MVO-aspecten getoetst kan worden. Dit maakt het moeilijk middels het financieringsinstrument positief te stimuleren. In een periodiek overleg over de tien grootste relaties in de kredietportefeuille worden aspecten van hun duurzaamheidsbeleid besproken, aan de hand van hun jaarverslagen. Het gaat hierbij om woningcorporaties die een belangrijke maatschappelijke bijdrage leveren door middel van sociale woningbouw in Nederland. Ook in gesprekken met andere klanten en op relatiedagen komt dit onderwerp aan de orde.

Derivaten

De NWB Bank sluit geen swaps of opties af met haar klanten. Enerzijds is dit, in het geval van woningcorporaties en de zorg, ingegeven door het feit dat dergelijke transacties niet onder de borging van de waarborgfondsen vallen. Anderzijds omdat de NWB Bank van mening is dat het instrument niet voor iedere klant geschikt is en daarmee niet generiek verstrekt kan worden. Tegelijkertijd zijn de meeste klanten bij de keuze voor een derivatentegenpartij gehouden aan de 'Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden' (Ruddo) of de 'Beleidsregels derivaten woningcorporaties'. Beide regelingen schrijven voor dat de derivatentegenpartij een minimale rating heeft. Doordat steeds minder financiële instellingen aan deze ratingeis voldoen wordt regelmatig door klanten gevraagd of de NWB Bank toch niet als tegenpartij zou willen fungeren. Dit is een dilemma omdat de bank haar klanten enerzijds altijd wil helpen en anderzijds aan het gekozen beleid wil vast houden.

Nieuwe producten

Bij de invulling van een specifieke klantbehoefte kan de situatie ontstaan dat moet worden afgewogen of een nieuw product kan/moet worden geïntroduceerd. In het product goedkeuringsproces van NWB Bank wordt een afweging gemaakt tussen de risico's van een nieuw product voor zowel de klant als voor de bank zelf. Dit kan ertoe leiden dat een klant niet altijd volledig volgens diens wens wordt bediend in verband met de hieraan verbonden risico's.

Onderling lenen door Decentrale Overheden

De wet verplicht schatkistbankieren is op 15 december 2013 van kracht geworden. Deze wet verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Een uitzondering hierop geldt als Decentrale Overheden (DCO's) onder bepaalde voorwaarden aan elkaar lenen.

Daarmee gaan de uitlenende DCO's direct concurreren met de NWB Bank. Het dilemma dat zich hier voordoet, is dat de klanten uiteindelijk de goedkoopste financiering krijgen hetgeen aansluit bij de centrale missie van de NWB Bank, maar dat er tegelijkertijd sprake is van een ongelijk speelveld. Dit ziet op alle toezichtseisen die niet voor DCO's gelden maar wel voor NWB Bank, waaronder kapitaals- en liquiditeitseisen en zaken als de bankenbelasting en zorgplicht. Uitgaande van nut en noodzaak van deze eisen, geldt dat de uitlenende DCO's daar niet aan onderhevig zijn en dat dit mogelijk risico's met zich meebrengt.

Ongeborgde financiering

Statutair kan de NWB Bank alleen Nederlandse decentrale overheden of sterk gelieerde en/of gegarandeerde instellingen financieren, dan wel woningcorporaties en zorginstellingen onder garantie van respectievelijk het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ). Dit betekent dat de NWB Bank geen leningen verstrekt aan woningcorporaties of zorginstellingen zonder die garantie. Het dilemma hierbij is dat deze klanten juist dit deel van hun financieringsbehoefte in de huidige markt moeilijk ingevuld krijgen. Door het ontbreken van deze garantie is de NWB Bank echter niet in staat voor dat deel van de financiering haar kerntaak, het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van haar klanten, in te vullen.

Ketenverantwoordelijkheid

Klanten

Voor de bank is de zorgplicht naar klanten een belangrijke verantwoordelijkheid binnen de keten, zoals tevens benadrukt in de Code Banken. Voorbeelden hiervan zijn de informatiebrief voor klanten met een beschrijving van de specifieke kenmerken van een lening product, de uitgebreide productbeschrijvingen op de website van de bank en de door de bank georganiseerde relatiedagen die altijd in het teken staan van educatie over financiële producten en markten.

Als bank in eigendom van de overheid (aandeelhouders: Waterschappen, het Rijk en Provincies) geldt dat de klanten van de bank (Nederlandse publieke sector) zelfstandig al een grote maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben en daar door de publieke opinie, wet- en regelgeving en het democratische proces op worden gevolgd.

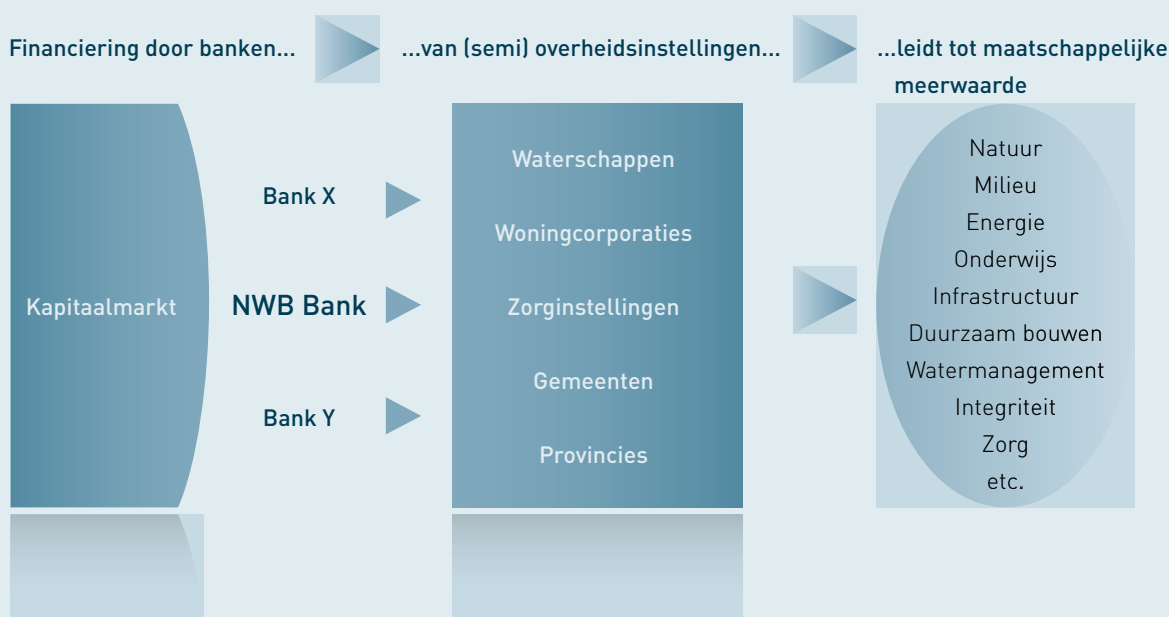
Investeerders

Een ander deel van de keten vormen de investeerders in het schuld papier van de NWB Bank. Institutionele beleggers tonen belangstelling voor de duurzaamheidsaspecten van de eigen financiering van de NWB Bank. Deze beleggers zetten onderzoeksbureaus op het gebied van duurzaamheid in met questionnaires over de beoordeling van het MVO-beleid en de transparantie van de NWB Bank. De NWB Bank wil deze onderzoeksbureaus faciliteren door aanvullende informatie op te nemen in de GRI-tabel en door met hen in gesprek te gaan. Het beleid van duurzame beleggers is mede van belang voor de funding van de NWB Bank. Ten aanzien van de eigen financiering die de NWB Bank op de internationale kapitaalmarkt aantrekt, geldt dat veel investeerders niet altijd bij naam bekend zijn bij de bank. Waar de relatie wel bekend is, vindt bij nieuwe partijen vooraf een 'Know your customer' analyse plaats en wordt alleen geld aangenomen van die partijen die door deze due diligence heen komen.

Leveranciers

Via haar inkoopactiviteiten probeert de NWB Bank bij toeleveranciers invloed uit te oefenen op hun gedrag ten aanzien van zaken als arbeidsomstandigheden, rechten van werknemers en milieu. Dit sluit aan bij het beleid zoals dat ook door klanten van de bank wordt gevoerd. Zo stimuleren de gezamenlijke overheden onder leiding van het ministerie van Infrastructuur en Milieu de markt voor duurzame producten, door criteria te stellen voor duurzame inkoop. Eén van de doelstellingen van de NWB Bank is het structureel toepassen van de inkoopcriteria voor overheden, bij de inkoop van haar eigen facilitaire producten en diensten die ook van invloed zijn op de duurzaamheid van leveranciers in de keten. De NWB Bank blijft met leveranciers in gesprek over het toepassen van inkoopcriteria en verbetering van de duurzaamheid.

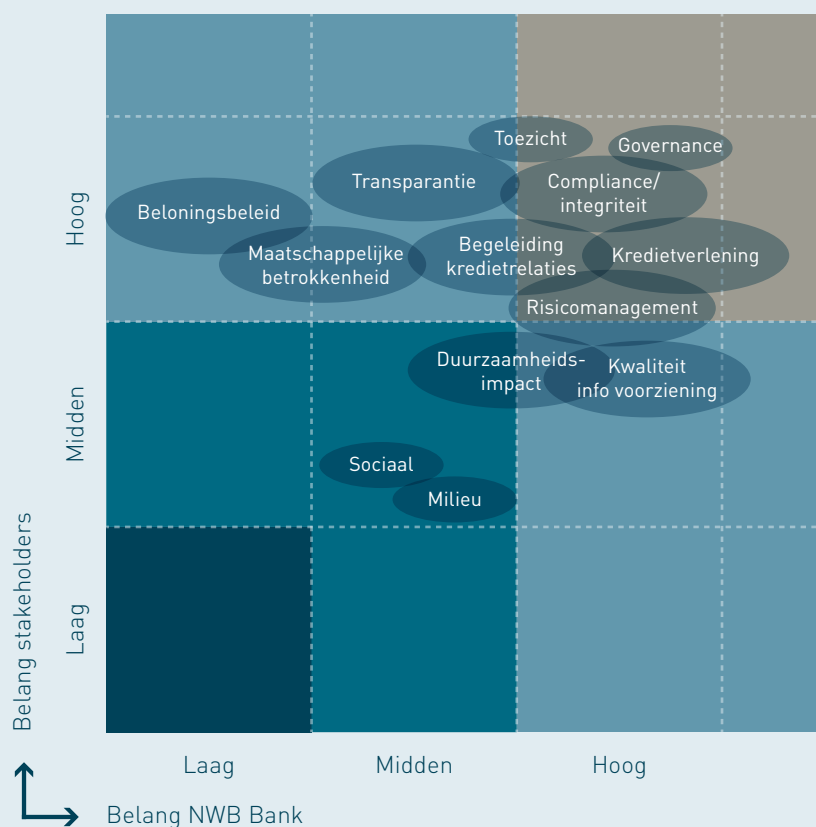
Maatschappelijke rol van NWB

Stakeholderdialoog

De NWB Bank treedt regelmatig in contact met haar belanghebbenden (stakeholders). In het kader van MVO beschouwt de bank als stakeholders de personen en organisaties met wie zij samenwerkt of die belang hechten aan de maatschappelijke rol die zij als publiekesectorbank vervult. Tot deze stakeholders rekent de bank in ieder geval haar aandeelhouders, klanten, investeerders, medewerkers, toezichthouders en de overheid. Net als in eerdere jaren is in 2013 een materialiteitsanalyse gemaakt van de MVO-onderwerpen die voor de bank van belang zijn. De onderwerpen zijn in kaart gebracht op basis van gesprekken met stakeholders en waar mogelijk het door hen gevoerde beleid ten aanzien van algemeen maatschappelijke en sectorspecifieke onderwerpen. Dit heeft geresulteerd in de hier afgebeelde 'Plot Materiële Onderwerpen' (PMO), die uitgebreid is bediscussieerd met de leden van de MVO-werkgroep. Vooral de onderwerpen governance, toezicht, compliance/integriteit en transparantie hebben een hoge relevantie voor zowel de stakeholders als voor de NWB Bank. Dit blijkt onder meer uit het beleid van toezichthouders, gesprekken met aandeelhouders, de aandacht voor credit ratings in de financiële markten en het beleid van de NWB Bank zelf.

De PMO is ingestoken vanuit de stakeholders. Met hen hebben gesprekken plaatsgevonden, er is online onderzoek gedaan en via benchmarks is de vergelijking met peers gemaakt om te bepalen welke onderwerpen voor stakeholders belangrijk zijn. Op grond van de impact voor stakeholders en hun feedback is een inschatting gemaakt van het belang dat elk van de onderwerpen voor hen vertegenwoordigt. Het belang van de NWB Bank is vervolgens bepaald in de werkgroep waarin ook de directie is vertegenwoordigd.

Aandeelhouders

Eenmaal per jaar vindt een algemene vergadering van aandeelhouders plaats. In deze vergadering legt de directie onder meer verantwoording af ten aanzien van doelstellingen (waaronder MVO), bedrijfsstrategie, beleid en financiële resultaten. Daarnaast vindt periodiek overleg plaats met de aandeelhouders waarin naast de recente ontwikkelingen bij de bank ook maatschappelijke ontwikkelingen aan de orde komen die de bank of de aandeelhouders kunnen raken. In 2013 was dit bijvoorbeeld de discussie over de eventuele oprichting vanuit de overheid van een Nationale Hypotheek Instelling (NHI). Dit zou een nieuwe aanbieder van financiering in het publieke domein kunnen betekenen. Ook zaken als governance en de ontwikkelingen op dit gebied worden met enige regelmaat besproken met de aandeelhouders.

Klanten

De verschillende klantgroepen van de NWB Bank staan bloot aan sectorspecifieke ontwikkelingen, waardoor de focus op (rente)kosten en financiële risico's organisatiebreed is toegenomen. Daarnaast leiden alle ontwikkelingen op de financiële markten tot verschillende kansen en bedreigingen, die klanten zowel direct als indirect raken. Een gevolg van al deze ontwikkelingen is een toename van complexiteit ten aanzien van (acute) financieringsvraagstukken. Hierdoor willen klanten vaker van gedachten wisselen over dergelijke onderwerpen. Afhankelijk van het onderwerp en de wensen van de klant, vinden zulke gesprekken zowel telefonisch als tijdens bezoeken plaats. De gedeelde kennis en ervaring van de medewerkers van de NWB Bank draagt ertoe bij dat klanten over meer informatie beschikken waardoor zij beter afgewogen beslissingen kunnen maken.

De NWB Bank stuurt haar klanten wekelijks het Overzicht Financiële Markten toe. Een overzicht dat ook op de website wordt geplaatst en een hulpmiddel biedt om de markt beter te kunnen volgen. Het stelt klanten onder meer in staat bij drastische wijziging van marktomstandigheden direct te anticiperen. Daarnaast organiseert de NWB Bank relatiedagen, waar zij dieper en breder inzicht verschaft in ontwikkelingen van financiële markten, producten en handelswijzen van partijen die voor klanten van belang kunnen zijn. De agenda van dit soort dagen wordt op basis van input van klanten opgesteld. De hoge opkomst bij deze bijeenkomsten bevestigt dat in een behoefte wordt voorzien. Op uitnodiging geeft de NWB Bank tevens presentaties over specifieke onderwerpen tijdens netwerkbijeenkomsten en regionale overleggen.

Zowel bij de klantbezoeken als de relatiedagen staat MVO op de agenda. Daarnaast heeft de NWB Bank een eigen MVO-award in het leven geroepen. Met het uitreiken van deze jaarlijkse prijs wil de NWB Bank de ontwikkeling van maatschappelijk verantwoorde projecten bij klanten stimuleren en deze een podium bieden. De winnaar ontvangt een geldbedrag dat mag worden geïnvesteerd in het onderliggende project of geschonken aan een maatschappelijke goed doel naar keuze.

De NWB Bank voert structureel overleg met toezichthouders, brancheorganisaties en de waarborgfondsen van klantgroepen. Hieraan ontleent de bank informatie en achtergronden over (nieuw) beleid in de verschillende sectoren, waarop zij in het belang van haar klanten kan inspelen. Daarnaast verkrijgt de bank inzicht in de behoeften van toezichthouders en waarborgfondsen enerzijds en klanten anderzijds en kan zij op grond hiervan, in afstemming met deze stakeholders, oplossingen aandragen. In 2013 hebben de toezichthouders beleidsrichtlijnen opgesteld voor het gebruik van derivaten door klantgroepen van de bank. Hoewel de NWB Bank geen swaps of opties aan haar klanten verkoopt, is zij wel de discussie met de toezichthouders aangegaan om ook de voordelen van rentederivaten als renterisicomanagementinstrument voor klanten te belichten. Net als in 2012 heeft de NWB Bank ook in het verslagjaar weer derivatenposities van klanten bij commerciële banken overgenomen en omgezet in leningen.

Investeerders

De directie en de medewerkers van Treasury bezoeken gedurende het jaar investeerders om een toelichting te geven op de halfjaar- en jaarcijfers en overige ontwikkelingen. De NWB Bank financiert zich grotendeels op de internationale geld- en kapitaalmarkt via de uitgifte van verhandelbaar schuld papier. Hierdoor zijn veel investeerders bij de bank niet bij naam bekend. Via internationale roadshows, het jaarverslag en via informatie op de website worden investeerders geïnformeerd. Daar waar de investeerder wel bekend is, vindt bij nieuwe partijen vooraf een 'Know your customer' analyse plaats en wordt alleen geld aangenomen van die partijen die door deze due diligence heen komen. De NWB Bank probeert actief de discussie te zoeken met investeerders die duurzaam beleggen. In deze dialoog zoekt de NWB Bank actief naar verbeterpunten voor haar beleid op MVO-gebied.

Medewerkers

Professionele en betrokken medewerkers zijn bepalend voor het succes van de bank. Daarom is het van belang dat medewerkers hun kennis en vaardigheden blijven ontwikkelen. De bank heeft hiervoor een ruim opleidingsbudget beschikbaar. Naast individuele trainingen worden ook regelmatig incompanytrainingen georganiseerd, waarbij de bank o.a. aandacht besteedt aan compliance aspecten.

De NWB Bank streeft naar een open dialoog tussen de medewerkers van haar organisatie. Dit betekent in de praktijk dat zoveel mogelijk medewerkers onderling kennis en informatie uitwisselen. Dit gebeurt bijvoorbeeld door verspreiding van de notulen van het managementoverleg en door structureel werkoverleg, zowel een-op-een als op afdelingsniveau. Uitwisseling van kennis vindt ook plaats door de samenwerking in multidisciplinaire gremia en projectgroepen binnen de bank. Verder worden medewerkers uitgenodigd, in het bijzonder tijdens functionerings- en beoordelingsgesprekken, om hun wensen en ideeën over de organisatie en het werken bij de bank kenbaar te maken. Ook besteedt de bank aandacht aan de individuele medewerker waar het de balans tussen werk en privé betreft. Al deze elementen dragen bij aan de betrokkenheid van medewerkers bij de organisatie als geheel.

Het streven naar betrokkenheid heeft in 2013 geresulteerd in het omzetten van de Personeelsvergadering (PV) in een gekozen Personeelsvertegenwoordiging (PVT). Medewerkers hebben hierdoor meer invloed en inspraak bij het tot stand komen van regelingen en het adviseren over belangrijke beslissingen.

Ten slotte organiseert de bank periodiek een Medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO). Het MTO levert informatie op over de werkbeleving van medewerkers, die belangrijk is voor het MVO-beleid van de bank.

Toezichthouders

Meermalen per jaar vindt overleg plaats met de wettelijke toezichthouders, De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten, die toezien op naleving van wet- en regelgeving. Met ingang van november 2014 zal, in nauwe samenwerking met de nationale toezichthouders, de Europese Centrale Bank (ECB) toezicht gaan houden op de significante banken in de eurozone. De NWB Bank is onderdeel van deze groep en zal ook onder dit ECB-toezicht vallen.

Naast de wettelijke toezichthouders is de bank ook onderhevig aan toezicht door rating agencies. Naast Moody's en Standard & Poor's, die de bank ten behoeve van investeerders beoordelen op kredietrisico, zijn er ook internationaal opererende bureaus op het gebied van duurzaamheid. Met deze laatste groep is in 2013 een dialoog gestart die in 2014 zal worden voortgezet. Doel is te kijken waar de NWB Bank haar beleid kan aanpassen, na goede afweging van verschillende stakeholderbelangen, om nog duurzamer te gaan ondernemen.

Overheid

Als bank van en voor de overheid is de bank actief binnen het speelveld zoals dat door de centrale overheid is vastgesteld voor de decentrale overheden en de door hen geborgde instellingen. De NWB Bank overlegt regelmatig met de diverse relevante ministeries en levert waar mogelijk deskundigheid in beleidsdiscussies of anderszins op voor onze klanten actuele onderwerpen. Zo is de NWB Bank actief deelnemer in de werkgroep Financiering Decentrale Overheden (Fido). Naast een deskundige inbreng bij de totstandkoming van de beleidsregels derivaten voor de decentrale overheden en woningcorporaties is in 2013 ook deelgenomen aan de technische werkgroep Verduurzaming Gebouwde Omgeving. De NWB Bank heeft bijgedragen aan het eindrapport voor het overleg tussen het kabinet en institutionele beleggers om te komen tot een grootschalige verduurzaming van de woningvoorraad.

MVO-verslaggevingsrichtlijnen

Het disclosurebeleid van de NWB Bank is gericht op een transparante rapportage over haar activiteiten. Waar dit het MVO-beleid betreft, hanteert de bank de richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI: www.globalreporting.org). De rapportage in dit jaarverslag is gebaseerd op de G3-richtlijnen van het GRI. Het GRI rapportageniveau komt voor de NWB Bank uit op 'application level' B+. Het hoofdstuk Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is 'externally assured' door KPMG (zie bijgevoegde verklaring op pagina 59). Een compleet overzicht van de relevante inhoudscriteria en prestatie-indicatoren is opgenomen in de [GRI-tabel](#) op de website van de bank.

De motivering van de keuze voor het GRI is dat de NWB Bank een goede internationale vergelijkingsmogelijkheid nastreeft met andere instellingen, zoals diverse andere banken en staatsdeelnemingen in Nederland. Bij de bepaling van de inhoud van dit verslag heeft de directie van de NWB Bank een viertal thema's vooropgesteld in haar MVO-rapportage. Deze keuze is mede tot stand gekomen op grond van dialoog met de stakeholders, die tevens een belangrijke doelgroep van dit jaarverslag zijn.

Op 24 mei 2013 werd in Amsterdam de nieuwe versie van de GRI-richtlijnen gepresenteerd, G4 genaamd. Het belangrijkste doel van G4 is dat organisaties rapporten publiceren die relevante informatie bevatten en dat deze rapporten een leidraad voor structurele verandering zijn, binnen en buiten de organisatie. De verwachting is dat, door de focus op materialiteit, kortere en meer dynamische verslagen verschijnen. Vanaf 2015 zal de GRI G3.1 niet meer toepasbaar zijn en moet de volledige omschakeling naar G4 een feit zijn. De NWB Bank streeft ernaar in 2014 aan de nieuwe richtlijnen te voldoen.

Risicomanagement (inclusief MVO-aspecten) is een integraal onderdeel van de processen binnen de NWB Bank. De IAD toetst alle belangrijke processen van de bank ten minste eens in de twee jaar. Daarnaast functioneert de IAD als adviseur op het gebied van MVO en bewaakt bovendien de betrouwbaarheid van de informatievoorziening rond MVO.

Onafhankelijk assurance rapport

Aan de lezers van het Jaarverslag 2013 van de Nederlandse Waterschapsbank N.V.

De directie van de Nederlandse Waterschapsbank N.V. (verder: NWB Bank) heeft ons verzocht zekerheid te verstrekken over de informatie in het hoofdstuk 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen' (verder: het MVO Hoofdstuk) van het Jaarverslag 2013.

De directie van de NWB Bank is verantwoordelijk voor het opstellen van het MVO Hoofdstuk, inclusief het bepalen van de te rapporteren materiële onderwerpen. Het is onze verantwoordelijkheid een assurance rapport bij het MVO Hoofdstuk te verstrekken gebaseerd op de hieronder omschreven werkzaamheden.

Wat was de reikwijdte van onze opdracht?

Onze opdracht was gericht op het verschaffen van een beperkte mate van zekerheid of de informatie in het MVO Hoofdstuk in alle van materieel belang zijnde aspecten is weergegeven in overeenstemming met de G3 verslaggevingscriteria van de Global Reporting Initiative en aanvullende interne richtlijnen. De werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid zijn gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van informatie en zijn geringer in diepgang dan de werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid. We verstrekken geen zekerheid bij de haalbaarheid van de doelstellingen, verwachtingen en ambities van de NWB Bank.

Welke verslaggevingscriteria heeft de NWB Bank gebruikt?

NWB Bank hanteert voor het opstellen van de MVO-verslaggeving de Sustainability Reporting Guidelines (G3) van de Global Reporting Initiative (GRI) en aanvullende interne richtlijnen, zoals toegelicht in de paragraaf 'MVO-Verslaggevingsrichtlijnen' van het MVO Hoofdstuk. De informatie in het MVO Hoofdstuk moet worden beschouwd in samenhang met deze toelichting.

Welke assurance standaard hebben wij gebruikt?

We hebben onze opdracht uitgevoerd in overeenstemming met de Standaard 3410N "Assurance opdrachten inzake maatschappelijke verslagen". Op basis van deze standaard is het onder andere vereist dat de leden van het assurance team over de specifieke kennis, vaardigheden en vaktechnische bekwaamheden beschikken die nodig zijn om assurance te kunnen verstrekken over de MVO-verslaggeving alsmede dat die leden voldoen aan de vereisten van de Ethische Code voor Professionele Accountants van International Federation of Accountants, inclusief onafhankelijkheid.

Wat hebben wij gedaan?

We hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het uitvoeren van een risico analyse, waaronder een media analyse, ter verdieping van ons inzicht in de relevante duurzaamheidsonderwerpen voor NWB Bank gedurende de rapportageperiode.
- Het evalueren van de geschiktheid van de eigen rapportagerichtlijnen inclusief de gebruikte conversie factoren.
- Het afnemen van interviews met management en leden van de MVO-werkgroep die verantwoordelijk zijn voor het duurzaamheidsbeleid en/of het leveren van de informatie in het MVO Hoofdstuk.
- Het evalueren van de opzet en implementatie van de systemen en processen voor informatieverzameling en -verwerking voor de informatie in het MVO Hoofdstuk, inclusief de consolidatie van de gegevens voor het MVO Hoofdstuk.
- Het evalueren van interne en externe documentatie, op basis van deelwaarnemingen, om te bepalen of de informatie in het MVO Hoofdstuk voldoende is onderbouwd.

Tevens stellen we, voor zover mogelijk, vast dat de duurzaamheidsinformatie in de overige delen van het 'NWB Bank Jaarverslag 2013' verenigbaar is met de informatie in het MVO Hoofdstuk.

Tijdens ons onderzoek hebben wij de noodzakelijke wijzigingen in het MVO Hoofdstuk besproken met de NWB Bank en hebben wij vastgesteld dat deze wijzigingen adequaat zijn verwerkt in de definitieve versie van het MVO Hoofdstuk.

Wat is onze conclusie?

Uit onze werkzaamheden is niet gebleken dat de informatie weergegeven in het MVO Hoofdstuk in alle van materieel belang zijnde aspecten niet is weergegeven in overeenstemming met de rapportagecriteria.

Amstelveen, 10 maart 2014

KPMG Sustainability,
onderdeel van KPMG Advisory N.V.

drs. W.J. Bartels RA, partner

MVO-award

De NWB Bank reikt vanaf 2013 jaarlijks de MVO-award uit. Hiermee wil de bank het ontwikkelen van maatschappelijk verantwoorde projecten bij haar klanten stimuleren. De award van 2013 bestaat uit een geldbedrag van € 50.000 plus de kans om het project op verschillende manieren onder de aandacht te brengen van een groter publiek.

Voorwaarden

Om te kunnen meedingen moesten ingezonden projecten tussen januari 2012 en december 2013 zijn opgeleverd of (grotendeels) zijn ontwikkeld. De winnaar dient het gewonnen geldbedrag te besteden aan een maatschappelijk verantwoorde investering of te schenken aan een maatschappelijke organisatie naar keuze. Iedere organisatie mocht maximaal drie projecten inzenden.

De beoordeling van inzendingen

Om de inzendingen onafhankelijk en objectief te kunnen beoordelen is een jury gevormd, die alle inzendingen op vier criteria heeft beoordeeld:

1. Innovatief en vernieuwend karakter;
2. Praktische uitvoerbaarheid en effectiviteit;
3. Uitstraling en maatschappelijke impact;
4. Zichzelf terugverdienend in financiële en/of maatschappelijke termen.

De juryleden van de MVO-award:

Voorzitter: Prof. dr. E. van Donk

Hoofd Aquatische Ecologie aan de Universiteit van Utrecht

Prof. dr. A.F.P. Bakker

Lid raad van commissarissen NWB Bank

Dr. J.J.M. Jansen

Lid raad van commissarissen NWB Bank

Winnaar 2013: Landbouw op Peil

De jury heeft uiteindelijk unaniem besloten de prijs over 2013 toe te kennen aan het project 'Landbouw op Peil: klimaatbestendig waterbeheer op een maatschappelijk verantwoorde manier', ingezonden door het Waterschap Regge en Dinkel. Waterbeheerders en agrariërs in Oost-Nederland slaan in dit project de handen ineen om samen voor een goed evenwicht te zorgen in het vasthouden en beheerst afvoeren van water. Het samenwerkingsverband bestaat uit waterschappen, provincies, LTO-Noord, het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en 15 individuele agrariërs uit het gebied. Binnen het project onderzoeken zij de effecten van klimaatverandering op perceelniveau.

De jury is van mening dat het project de MVO-award verdient om de volgende redenen:

1. Het is één van de weinige projecten waarbij waterbeheerders en agrariërs gericht samenwerken om voor een goed evenwicht te zorgen in het vasthouden en beheerst afvoeren van water;
2. Het onderzoek naar de effecten van klimaatverandering op perceelniveau moet leiden tot duurzame maatregelen die watersystemen klimaatbestendig maken en de landbouwfunctie van zandgronden versterken;
3. Samenwerking tussen waterbeheerders en agrariërs zal ook leiden tot meer wederzijds begrip;
4. Het project kan een goede aanzet (voorbeeldfunctie) geven voor de hele zoetwatervoorziening van Oost-Nederland; en
5. De eerste resultaten van het project zijn veelbelovend.

Aanwending prijs

Waterschap Vechtstromen heeft aangegeven het gewonnen geldbedrag te zullen besteden aan een stimuleringsregeling voor het laten opstellen van bedrijfswateradviezen ten behoeve van de agrariërs in het gebied Rijn-Oost (waterschappen Vechtstromen, Reest en Wieden en Rijn en IJssel). Door deze stimulering krijgen meer agrariërs zicht op de mogelijkheden hun bedrijfsvoering te verbeteren, wat zowel op milieu- als op economisch gebied brede voordelen biedt. Doel van de stimuleringsregeling is het vergroten van bewustwording bij de agrariërs van de klimaatverandering en de gevolgen hiervan voor hun bedrijfsvoering, om een vitale landbouw te behouden.

Project **Landbouw op Peil**

Oost-Nederland bestaat voor circa tweederde uit hogere, vrij afwaterende zandgronden, zonder wateraanvoer vanuit het hoofdwatersysteem. Door klimaatverandering kent het gebied steeds vaker problemen met een tekort of juist een overschot aan water. Toenemende extreme regenval afgewisseld met lange perioden van droogte plaatsen de landbouwsector voor de uitdaging de bedrijfsvoering rendabel te houden. Het project Landbouw op Peil biedt oplossingsrichtingen die in de praktijk zijn ontwikkeld, toegepast én getoetst.

Landbouw op Peil is een project waarin alle waterschappen uit het deelstroomgebied Rijn-Oost, de provincies Drenthe, Gelderland en Overijssel, LTO-Noord en het ministerie van Economische Zaken samenwerken met 15 agrarische bedrijven. Het project is door initiatiefnemer waterschap Vechtstromen gestart in 2011 en heeft als doel het realiseren van een vitale landbouw door duurzaam, klimaatbestendig waterbeheer.

Klimaatbestendig waterbeheer op een maatschappelijk verantwoorde manier

Landbouw op Peil is gestart met het maken van een bedrijfswaterhuishoudingsplan voor elk van de 15 landbouwbedrijven. Hierin is de actuele situatie van het bedrijf beschreven: informatie over de waterhuishouding, het klimaat, de bodemsituatie, de omgevingsfactoren, het type bedrijf, de bedrijfsvoering en de bedrijfsresultaten. Ook is met modelsimulaties gekeken naar de toekomstige omstandigheden van de bedrijven onder invloed van klimaatverandering. Op basis hiervan is voor elke agrariër een advies 'op maat' opgesteld met specifiek op het bedrijf afgestemde maatregelen.

De maatregelen hebben betrekking op vier aspecten: de waterhuishouding, de bodem, de gewassen en de bedrijfsvoering van het bedrijf. Zo zijn de mogelijkheden onderzocht om het vochtvasthoudend vermogen van de bodem te vergroten en is grondbewerkingsadvies gegeven. Door gewassen voldoende af te wisselen (rotatiesysteem) wordt slim gebruik gemaakt van de beschikbaarheid van bodemvocht en voedingsstoffen. Fysieke maatregelen in de waterhuishouding zorgen dat het water in natte perioden niet te snel wordt afgevoerd maar juist wordt vastgehouden en opgeslagen, of langzaam geïnfiltreerd in de grond. Zo blijft meer water beschikbaar tijdens droge perioden. Andere maatregelen zijn bijvoorbeeld peilgestuurde drainage en nieuwe, zuinige technieken voor beregening. Een groot deel van de voorgestelde maatregelen is in praktijk gebracht en gedurende twee jaar gemonitord. Zo is belangrijk inzicht ontstaan in de effectiviteit van de maatregelen op lokale schaal.

Deltaprogramma zoetwater

De resultaten van Landbouw op Peil blijken in de praktijk van grote waarde. Voor de 15 deelnemende bedrijven levert het essentiële informatie op voor een klimaatbestendige en rendabele bedrijfsvoering. Bewustwording van de klimaatverandering zorgt bovendien voor een grotere creativiteit en inventiviteit bij zowel de agrarische sector als de waterbeheerders. De waterschappen en de provincies ontleen aan het project belangrijke informatie over de samenhang tussen, en toepasbaarheid van, landbouwkundige en waterhuishoudkundige maatregelen. Tot slot levert het project effectieve samenwerkingsverbanden en kennisuitwisseling op. Resultaten van Landbouw op Peil worden inmiddels meegenomen in het nationale Deltaprogramma, in het bijzonder waar het gaat om het maatregelenprogramma voor de zoetwatervoorziening van de hoge zandgronden (project Zoetwatervoorziening Oost-Nederland).

Project niaNesto Revolutie in sociale woningbouw

Een woning zonder energienota, wie droomt daar niet van? Woningcorporatie Portaal maakt het waar met niaNesto. Het gaat zelfs nog verder: de huurder van een niaNesto-woning kiest zijn eigen gevel en indeling, en dat alles bij betaalbare woonlasten.

Waarom niaNesto?

De verwachting is dat energielasten een steeds groter aandeel zullen vormen van de totale woonlasten voor huurders. Portaal speelt hierop in met de ontwikkeling van de niaNesto-woning: niaNesto zorgt dat de woning geheel energieneutraal wordt en dat de stijging van de woonlasten voor de huurders beperkt blijft. Een niaNesto-woning is het antwoord op de tendens dat individuen in de maatschappij steeds vaker willen meebeslissen over hun mogelijkheden. Nu lijkt dit de normaalste zaak van de wereld, maar in de sociale woningbouw is dit niet zo vanzelfsprekend. Volgens Portaal kan het anders. Met niaNesto geeft de woningcorporatie huurders een stem in een duurzaam en toekomstgericht bouwproces. Aan de hand van een menukaart met elementen stellen huurders hun eigen duurzame, 'energierekening nul'-woning samen. Een revolutie!

Prijsvraag

Portaal schreef een prijsvraag uit voor de bouw van de niaNesto-woningen, met uitdagende randvoorwaarden gericht op duurzaamheid, innovatie, flexibiliteit, lage kosten en een korte bouwtijd. Uit 35 conceptaanbieders werden vijf winnaars geselecteerd die niaNesto gaan bouwen. Op 11 december 2013 is gestart met de bouw van de eerste niaNesto-woningen in de Waalsprong te Nijmegen. Twee conceptontwikkelaars zijn inmiddels begonnen met de bouw: beide hebben aangegeven het denkbaar te achten dat over vijf jaar misschien alleen nog maar zulke woningen worden gebouwd. De wedstrijd heeft al opgeleverd dat beide ontwikkelaars deze woningen ook aanbieden aan andere opdrachtgevers.

niaNesto in 't kort:

- Sociale woningbouw
- Energierekening nul
- Vier maanden bouwtijd
- Samengesteld door de huurder
- Nieuw gebouwd

Project Optimalisatie sliblijn **Rioolwaterzuivering Apeldoorn wordt energie- en grondstoffenfabriek**

Waterschap Vallei en Veluwe is er in geslaagd met de rioolwaterzuiveringsinstallatie Apeldoorn energie en fosfaat terug te winnen uit het afvalwater van Apeldoorn en omstreken. Hierdoor wordt de rioolwaterzuiveringsinstallatie een ware energie- en grondstoffenfabriek. Het waterschap levert hiermee een aanzienlijke bijdrage aan de ambitie van de gemeente Apeldoorn om in 2020 energieneutraal te zijn.

Terugwinnen van fosfaat

Het terugwinnen van fosfaat is belangrijk: de vraag naar fosfaat neemt toe, terwijl de wereldvoorraad eindig is. Volgens deskundigen is er binnen afzienbare tijd geen fosfaat meer op aarde. De meeste schattingen komen uit op maximaal 100 jaar. Met name voor de voedselproductie zouden de gevolgen enorm zijn. Wat het probleem ernstig maakt, is dat er geen alternatieven voor fosfaat zijn. Met de nieuwe installatie wint het waterschap fosfaat uit het afvalwater, om het te hergebruiken als kunstmest. Het waterschap verwacht met deze investering ongeveer 900 ton meststof per jaar te gaan 'produceren'.

Een warme woning door biogas

Na het zuiveren van afvalwater blijven er vaste bestanddelen (slib) over. Uit dit slib wordt biogas opgewekt. De hoeveelheid biogas wordt met de nieuwe installatie verdubbeld. Het waterschap verwerkt dit biogas in gasmotoren die elektrische energie en warmte produceren die worden geleverd aan het energiebedrijf. Het energiebedrijf voorziet hiermee straks maar liefst 3.000 woningen in de wijk Zuidbroek in Apeldoorn van duurzame energie. Met de warmte die vrijkomt worden deze woningen bovendien voorzien van verwarming en warm tapwater.

Minder transport, beter voor het milieu

Een derde pluspunt van de nieuwe installatie is dat er veel minder slibkoek, of wel reststof, overblijft na het zuiveringsproces. Dit betekent dat minder reststoffen hoeven te worden afgevoerd: minder vrachtwagens, lagere milieubelasting. Het project is begin 2013 aanbesteed, het waterschap is aan het einde van het jaar begonnen met de bouw. De nieuwe installatie zal naar verwachting eind 2014 in gebruik worden genomen.

‘De waterschappen zijn weliswaar uniek, maar niet alleen op de wereld. Het NWB Fonds helpt de waterschappen aan te sluiten bij de wereldwijde waterpraktijk.’

‘De internationale samenwerking van waterschappen werkt twee kanten op: brengen van expertise en halen van inspiratie.’

Henk J. Loijenga, directeur NWB Fonds

NWB Fonds

Het NWB Fonds helpt de waterschappen hun bescheiden, maar steeds meer gevraagde aandeel te leveren bij het oplossen van de mondiale watervraagstukken. Daarbij gaat het veelal om het delen van specifieke waterschapsexpertise en -eigenschappen en het leren voor beter lokaal en regionaal waterbeheer: ‘daar’ in ontwikkelingslanden en in opkomende economieën en ‘hier’ op het complexe platteland en in de compacte steden.

Brengen dus, maar ook halen. Het laatste steeds meer. De maatschappelijke betrokkenheid van de waterschappen werkt zo twee kanten op. De euro van het NWB Fonds rendeert uiteindelijk, na de wereldreis, in eigen land: de waterschappen worden er (nog) beter van en hun reputatie als betrouwbare, vitale en adaptieve functionele overheid groeit.

Het NWB Fonds is nu acht jaar actief. Het stamvermogen bedraagt € 20 miljoen en is volledig door de NWB Bank gestort. Dit is 80% van de in 2006 met de NWB Bank afgesproken omvang. De laatste 20% zal op een voor de NWB Bank en het NWB Fonds economisch gunstig moment worden aangevuld.

Op dit moment heeft het NWB Fonds jaarlijks € 800.000 beschikbaar voor de financiering en ondersteuning van internationale samenwerkingsactiviteiten van waterschappen, gericht op:

- het bevorderen van duurzaam beheer van watersystemen en waterketens;
- het versterken van capaciteit voor decentraal, lokaal of regionaal waterbestuur.

In de eerste vijf jaren van het NWB Fonds ging het nog om een breed scala van activiteiten in zeventien verschillende landen. In 2011 is binnen de Unie van Waterschappen besloten meer focus aan te brengen in de internationale samenwerking en waar mogelijk de krachten te bundelen. Inspelend op het kabinetsbeleid voor internationale samenwerking is een landenfocus aangebracht en komt er meer aandacht voor het exportpotentieel van de Nederlandse watersector als geheel.

Met de financiële bijdrage van de NWB Bank, ondersteunt het NWB Fonds nu waterschapssamenwerking in Bangladesh, Egypte, Ethiopië, Indonesië, Mozambique, Nicaragua, Vietnam en Zuid-Afrika. Voor de deltalanden Bangladesh en Mozambique zijn speciale projecten opgezet om de krachtenbundeling en de professionalisering van de waterschapsinbreng een impuls te geven. In Ethiopië, Nicaragua, Vietnam en Zuid-Afrika groeit de samenwerking met andere lokale en Nederlandse watersectorpartners. Inhoudelijke speerpunten van de kennisactiviteiten zijn: Good Water Governance (in samenwerking met het Water Governance Centre) en het vinden van nieuwe oplossingen voor afvalwaterbehandeling met herwinning van energie en grondstoffen (in samenwerking met Aqua for All).

Het NWB Fonds stuurt gericht op de toegevoegde waarde en de complementaire rol van de waterschappen in de internationale partnerschappen. Bundeling van krachten, zowel van de waterschappen onderling als met andere Nederlandse waterpartijen, bevordert de effectiviteit, kwaliteit en efficiëntie van de internationale samenwerking. De wereldwijde reputatie van de Nederlandse watersector in het algemeen en van de waterschappen in het bijzonder wordt daarmee (nog meer) versterkt.

De buitenlandse activiteiten van de waterschappen bevorderen ook de motivatie en de professionele ontwikkeling van het waterschapspersoneel. In het buitenland doen waterschapsmedewerkers in een totaal andere fysieke en maatschappelijke omgeving nieuwe kennis en ervaringen op, waardoor blinde vlekken in de eigen waterschapspraktijk bloot komen te liggen en nuttige nieuwe inzichten worden opgedaan. Dat inspireert. Bovendien leren zij waardevolle vakinhoudelijke en sociale vaardigheden aan, waarmee zij in het eigen waterschap wereldwijzer en effectiever opereren. Daarbij gaat het niet alleen om de ervaren experts, maar vooral ook om de nieuwe generatie waterschappers.

Om het aanstormende talent internationale ervaring op te laten doen, wil het NWB Fonds aanhaken bij het Young Expert Programme Water (YEP Water) van het ministerie van Buitenlandse Zaken en het Netherlands Water Partnership. Hierin kunnen jonge Nederlandse professionals en jonge lokale professionals van buitenlandse partnerorganisaties internationale kennis, ervaring en contacten opbouwen. Indirect draagt het NWB Fonds zo ook bij aan goed en toekomstbestendig werkgeverschap van de waterschappen en daarmee aan een nog betere uitvoering van de kerntaken van de waterschappen in Nederland.

Zo worden brengen en halen van waterschap waterschapsexpertise wereldwijd met elkaar verbonden. Het NWB Fonds, mogelijk gemaakt door de NWB Bank, helpt daarbij.

Voor meer informatie: www.nwbfonds.nl

Remuneratierapport 2013

In haar beloningsbeleid beoogt de NWB Bank haar maatschappelijke rol als bank van en voor de publieke sector te weerspiegelen. Dit uit zich in een gematigd en duurzaam beloningsbeleid dat past binnen de strategie, het risicoprofiel en de risk appetite van de bank. Daarnaast is het beleid van de bank gericht op het aantrekken en behouden van gekwalificeerd en deskundig personeel.

Het beloningsbeleid voor directie en medewerkers is in overeenstemming met de uitgangspunten van de Nederlandse Corporate Governance Code en de Code Banken. Daarnaast is het beloningsbeleid voor directie en medewerkers van de NWB Bank getoetst aan de Regeling beheerst beloningsbeleid Wft 2011 (RBB) van DNB. Via de website www.nwbbank.com is het document Toetsing beloningsbeleid NWB Bank beschikbaar, met een artikelsgewijs overzicht van de wijze van implementatie van de RBB. De raad van commissarissen keurt het beloningsbeleid goed en tweejaarlijks vindt evaluatie van het beleid plaats door de remuneratie- en benoemingscommissie. Vaststelling van het bezoldigingsbeleid van de directie geschiedt door de algemene vergadering van aandeelhouders.

Beloningsbeleid directie

Vaste beloning

Het beloningsbeleid voor de directie is voor het laatst per 1 januari 2010 gewijzigd en vastgesteld door de algemene vergadering van aandeelhouders. Volgens dit beleid – dat van toepassing is op directieleden benoemd op of na 1 januari 2010 – geldt per 1 januari 2014 een maximumsalaris, inclusief het variabele deel, van € 283.500 voor de voorzitter van de directie en een maximum van 85% van dit bedrag voor de overige

directieleden. Hiervan kan worden afgeweken indien de continuïteit van kwalitatief goed bestuur in het geding zou komen, veroorzaakt door omstandigheden op de arbeidsmarkt. Jaarlijks vindt indexatie van deze maxima plaats conform de structurele inkomensaanpassingen uit de CAO Banken.

Variabele beloning

De variabele beloning van directieleden bedraagt maximaal 15% van de vaste beloning en is gebaseerd op de prestaties van het directielid, de onder zijn verantwoordelijkheid vallende bedrijfsonderdelen, en die van de bank als geheel. Deze prestaties zijn vertaald in vooraf vastgestelde en beoordeelbare prestatiecriteria die vastgelegd zijn in een jaarlijks geactualiseerd prestatiecontract. De variabele beloning van de directie bestaat uit een kortetermijndeel en een langetermijndeel. De hoogte van beide delen wordt bepaald aan de hand van vooraf afgesproken kortetermijndoelstellingen voor het betreffende jaar. Het kortetermijndeel (maximaal 10%) wordt na afloop van het betreffende jaar uitgekeerd. Uitkering van het langetermijndeel (maximaal 5%) vindt plaats in het vierde jaar na het jaar waarop het betrekking heeft, mits ook de vooraf afgesproken extra langetermijndoelstellingen zijn behaald.

De vaststelling van het kortetermijndeel van de variabele beloning is gebaseerd op de navolgende elementen:

- Winst (conform doelstellingen in jaarlijkse begroting): maximaal 4%
- Risicobeheer (conform interne en externe normenkaders): maximaal 3%
- Uitvoering strategie/beleid (conform doelstellingen in jaarlijkse beleidsnota): maximaal 4%
- Persoonlijke aandachtsgebieden en doelstellingen: maximaal 4%

De langetermijnelementen zijn:

- Ratings: Standard & Poor's en Moody's ratings van de bank zijn gelijk aan de sovereign rating van de Nederlandse Staat
- Strategie: versterking van de positie in de markt

Na afloop van enig jaar vindt beoordeling van de behaalde resultaten plaats. De toekenning van de variabele beloning voor de directie is een volledig discretionaire bevoegdheid van de raad van commissarissen. De raad van commissarissen heeft een malus en clawback-bevoegdheid ten aanzien van de variabele beloning. De bevoegdheid kan worden aangewend indien een variabele beloning is vastgesteld op basis van onjuiste (financiële) informatie of als deze leidt tot onbillijke of onbedoelde uitkomsten. De bevoegdheid tot het toepassen van de clawback omvat het kortetermijndeel van de variabele beloning en is tot drie jaar na uitkering hiervan van kracht.

De NWB Bank kent geen uitkering van de variabele beloning in financiële instrumenten. Gezien haar niet-complexe en eenzijdige karakter beroept de NWB Bank zich op instellingsniveau op proportionaliteit (artikel 3 van de RBB). De bank heeft een laag risicoprofiel en beschikt niet over alternatieve financiële instrumenten voor aandelen of een aan aandelen gelieerde variabele beloning. Bovendien is de omvang van de variabele beloning bij de bank relatief bescheiden met maximaal 15% van het vaste salaris (waarvan maximaal 10% jaarlijks en maximaal 5% lange termijn/4-jaarlijks).

Gezien de aard van de onderneming en de maatschappelijke positie van de bank hebben voor de vaststelling van hoogte en structuur van de variabele beloning geen scenarioanalyses - zoals vermeld in de Nederlandse Corporate Governance Code - plaatsgevonden.

Pensioenen

De pensioenen van de directieleden zijn bij een verzekeraar ondergebracht in de collectieve pensioenregeling van de NWB Bank, volgens dezelfde voorwaarden als die van de medewerkers. De pensioenpremies komen voor rekening van de

bank. Op de pensioencontracten van de directie is een middelloonregeling van toepassing.

Overige arbeidsvoorwaarden

De directieleden hebben een auto tot hun beschikking. Voorts gelden voor directie dezelfde arbeidsvoorwaarden als voor medewerkers.

Remuneratie directie 2013

Vaste beloning

Zowel mevrouw Van Velden, directeur per 1 januari 2010, als de heer Van der Vliet, in dienst als directeur per 1 januari 2012, vallen onder het per 1 januari 2010 vastgestelde beloningsbeleid. De heer Walkier is directeur sinds 1993 en voorzitter van de directie sinds 2008 en valt daarmee onder het beloningsbeleid dat al voor 1 januari 2010 van toepassing was. In 2013 heeft geen indexatie plaatsgevonden.

Variabele beloning

De remuneratie- en benoemingscommissie heeft in februari 2014 de feitelijke resultaten van de NWB Bank vergeleken met de geformuleerde doelstellingen. Deze vergelijking heeft laten zien dat de doelstellingen zijn behaald. Op basis daarvan heeft de remuneratie- en benoemingscommissie een voorstel gedaan aan de raad van commissarissen.

Beoordeling directie

De raad van commissarissen heeft op basis van het voorstel van de remuneratie- en benoemingscommissie de beoordeling vastgesteld voor de korte termijn variabele beloning van de directieleden. Het resultaat van de beoordeling is dat de individuele leden van de directie hun kortetermijndoelstellingen i) winst (conform doelstellingen in de jaarlijkse begroting), ii) risicobeheer (conform interne en externe normenkaders), iii) uitvoering strategie/beleid (conform doelstellingen in de jaarlijkse beleidsnota) en hun persoonlijke aandachtsgebieden volledig hebben behaald.

De door de raad van commissarissen toegekende korte termijn variabele beloning bedraagt voor de heer Walkier 10%, voor mevrouw Van Velden 10% en voor de heer Van der Vliet 10% van de vaste beloning. De heer Walkier ziet in verband met de geldende dividendstop als voorzitter van de directie af van zijn variabele beloning over 2013. Deze variabele beloning is opgebouwd uit een kortetermijndeel van € 27.722 en een langetermijndeel 2010 van € 13.690.

Schematisch overzicht remuneratie directieleden in 2013 ten opzichte van 2012:

Bezoldiging van directieleden

(in duizenden euro's)

	Vaste beloning	Korte termijn variabele beloning	Uitbetaling lange termijn variabele beloning 2010	Bijdragen pensioen
2013				
R.A. Walkier	277	-	-	100
Drs. L.M.T. van Velden	210	21	10	60
F.J. van der Vliet RBA	210	21	n.v.t.	51
Totaal	697	42	10	211
2012				
R.A. Walkier	277	-	-	97
Drs. L.M.T. van Velden	210	21	n.v.t.	58
F.J. van der Vliet RBA	210	21	n.v.t.	50
Totaal	697	42		205

De vaste beloning bestaat uit het basissalaris over 13 maanden plus 8% vakantiegeld. De directieleden ontvangen een deels belaste onkostenvergoeding van € 2.800 per jaar per persoon.

Gespreide uitbetaling – langetermijndeel variabele beloning

Een deel van de variabele beloning wordt pas betaalbaar gesteld indien na afloop van de langetermijnperiode – in dit geval in het vierde jaar – de langetermijndoelstellingen zijn behaald. Van de variabele beloning wordt een derde deel voorwaardelijk toegekend over een periode van vier jaar. De RBB vermeldt een minimum van 40% voorwaardelijke toekenning, maar gezien de geringe afwijking handhaaft de NWB Bank het door de aandeelhouders per 1 januari 2010 vastgestelde beleid.

Langetermijndeel variabele beloning 2010

In 2010 gold een variabele beloning voor de directie van maximaal 15% van de vaste beloning. Het jaarlijkse kortetermijndeel bedroeg maximaal 10%; het uitgestelde langetermijndeel bedroeg maximaal 5%. Op basis van de beoordeling van de jaarlijkse variabele elementen heeft de raad van commissarissen over 2010 aan de directie (de heer Walkier en mevrouw Van Velden) een variabele kortetermijnbeloning toegekend van 10% van de vaste beloning. In 2010 waren de volgende langetermijnelementen vastgesteld:

- handhaving triple-A-rating
- strategie: versterking van de positie in de markt

In februari 2014 heeft de remuneratie- en benoemingscommissie de feitelijke resultaten van de NWB Bank vergeleken met de langetermijndoelstellingen. Deze vergelijking heeft aangetoond dat het element handhaving triple-A-ratings is behaald voor zover dit binnen de invloedssfeer van de directie lag. Voor het element versterking van de positie in de markt is onder meer gekeken naar marktaandelen. Op voorstel van de remuneratie- en benoemingscommissie heeft de raad van commissarissen besloten tot betaalbaarstelling van € 13.690 aan de heer Walkier en € 10.348 aan mevrouw Van Velden. Zoals eerder

vermeld, ziet de heer Walkier in verband met de geldende dividendstop als voorzitter van de directie af van het langetermijndeel variabele beloning 2010. Het voormalige directielid de heer drs. A.J.M.M. Van Cleef zal volgens een overeengekomen regeling nog een langetermijndeel 2010 ontvangen van € 1.429.

Voorwaardelijk toegekende maar niet uitgekeerde variabele langetermijnbeloningen 2011-2013

De voorwaardelijke toekenning door de raad van commissarissen van het langetermijndeel van de variabele beloning bedraagt voor de heer Walkier over de jaren 2011, 2012 en 2013 respectievelijk € 13.788, € 13.861 en € 13.861, wat overeenkomt met 5% van de vaste beloning over 2011, 2012 en 2013. De voorwaardelijke toekenning van het langetermijndeel van de variabele beloning bedraagt voor mevrouw Van Velden over de jaren 2011, 2012 en 2013 respectievelijk € 10.422, € 10.477 en € 10.477, ofwel 5% van de vaste beloning over 2011, 2012 en 2013. Over de jaren 2012 en 2013 is aan de heer Van der Vliet voorwaardelijk het langetermijndeel van de variabele beloning toegekend ten bedrage van € 10.477 respectievelijk € 10.477, gelijk aan 5% van de vaste beloning.

Beloningsbeleid medewerkers

Vaste beloning

Het beloningsbeleid voor medewerkers kenmerkt zich door eenduidigheid. Het beleid is integraal van toepassing op alle medewerkers, ongeacht functie en niveau, voor zowel vaste als variabele beloning. De bank volgt de CAO Banken. De vaste beloning bestaat uit 12 maandsalarissen, een vakantietoeslag en een 13e maand. Indexering geschiedt volgens de structurele inkomensaanpassingen uit de CAO Banken. Boven het functiesalaris kan een beoordelingstoeslag tot maximaal 15% worden toegekend, die terughoudend en stapsgewijs wordt toegepast en in de regel pas bij goed functioneren van een medewerker die zijn schaalmaximum heeft bereikt.

Variabele beloning

De variabele beloning bestaat uit een prestatieregeling van maximaal 7% en een winstdelingsregeling van maximaal 7,5%. Voor het bepalen van de variabele beloning volgens de prestatieregeling wordt een zorgvuldige prestatiebeoordeling gemaakt, op basis van de onderstaande elementen:

- Behalen van de doelstellingen die voor het betreffende kalenderjaar zijn geformuleerd;
- Eindoordeel leidinggevende;
- Eventuele correctie in verband met bevindingen, ongeoorloofde risico's of compliance issues;
- Oordeel van de directie.

De NWB Bank hecht in belangrijke mate aan niet-financiële prestaties. Daarom zijn de prestatiecriteria kwalitatief en functie-inhoudelijk van aard. Bij het vaststellen van de doelstellingen wordt rekening gehouden met de langetermijndoelstellingen (zoals opgenomen in de beleidsnota) en de kernwaarden (bewust, betrokken en betrouwbaar) van de bank. Verder zijn doelstellingen gericht op zorgvuldig en klantgericht handelen. Medewerkers hebben invloed op het vast- en bijstellen van de doelstellingen. Over 2013 is gemiddeld per medewerker een variabele beloning uit hoofde van de prestatieregeling van 4,5% toegekend. De toekenningen liepen uiteen van 0 tot 7% en kenden een behoorlijke spreiding.

Naast de prestatieregeling kent de NWB Bank een winstdelingsregeling van maximaal 7,5%. Uitkering vindt plaats indien in het voorgaand boekjaar, volgens de definitie van de regeling, winst is gerealiseerd.

De NWB Bank kent, evenals bij de directie, geen uitkering in financiële instrumenten van de variabele beloning van medewerkers. Gezien haar niet-complexe en eenzijdige karakter beroept de NWB Bank zich op instellingsniveau op proportionaliteit (artikel 3 van de RBB). De bank heeft een laag risicoprofiel en beschikt niet over alternatieve financiële instrumenten voor aandelen

of aan aandelen gelieerde variabele beloning.

Bovendien is de omvang van de variabele beloning bij de bank relatief bescheiden met maximaal 14,5% van het vaste salaris (waarvan maximaal 7,5% winstdeling en maximaal 7% prestatiebonus).

Bij medewerkers is, in tegenstelling tot de directie, geen sprake van een voorwaardelijk toegekende beloning en daardoor ook niet van uitgestelde betaling daarvan. De prestatiebeoordeling van medewerkers over een jaar resulteert in een variabele beloning van 0 tot 7% uit te keren in het volgend kalenderjaar. De uitkering wordt vastgesteld op basis van het salaris in de maand januari van het afgesloten boekjaar. Een volgens de RBB voorgeschreven voorwaardelijke toekenning van 40% in relatie tot het maximum van 7% variabele beloning zou resulteren in slechts maximaal 3% voorwaardelijk toegekende variabele beloning. Met inachtneming van de Committee of European Banking Supervisors (CEBS) Guidelines beroept de bank zich op instellingsniveau op proportionaliteit vanwege de niet-complexe aard van haar activiteiten, de louter kwalitatieve prestatiecriteria voor medewerkers, het feit dat voor alle medewerkers een gelijke regeling geldt en bovendien het beperkte deel van maximaal 3% voorwaardelijke toekenning waar het medewerkers betreft. Daarnaast bevat de variabele beloning van medewerkers geen clawback-clausule. Ook hiervoor doet de bank een beroep op proportionaliteit vanwege het niet-complexe en eenzijdige karakter van de bank en de bovendien relatief bescheiden omvang van de variabele beloning.

Pensioenen

De medewerkers zijn ondergebracht in de collectieve pensioenregeling van de bank. De pensioenpremies komen voor rekening van de NWB Bank. De bank kent verschillende pensioenreglementen, waarbij de pensioenprotocollen van de CAO Banken leidend zijn. De regeling tot 1999 en de regeling van 1 januari 1999 tot 1 januari 2002 zijn gesloten eindloonregelingen. Vanaf 1 januari 2002 kent de bank een middelloonregeling met een opbouw van 1,85% per dienstjaar.

Overige arbeidsvoorwaarden

Voorts zijn er voor medewerkers diverse secundaire arbeidsvoorwaarden, zoals een aanvullende arbeidsongeschiktheidsverzekering, de hypotheekrentesubsidieregeling, de studiekostenvergoeding en een fietsregeling.

Medewerkers wier functie het gebruik van een auto noodzakelijk maakt of rechtvaardigt, komen in aanmerking voor deelname aan de autoregeling.

Remuneratie raad van commissarissen 2013

De honorering van de raad van commissarissen wordt periodiek vergeleken met die van vergelijkbare ondernemingen en wordt door de algemene vergadering van aandeelhouders vastgesteld. Eind 2011 heeft een extern bureau een benchmarkonderzoek uitgevoerd aan de hand van andere staatsdeelnemingen en kleine private banken. Op grond van dit onderzoek is vastgesteld dat de huidige honorering van commissarissen ten opzichte van peers aan de lage kant is. Desondanks is besloten om voorlopig af te zien

van een verhoging van de honorering van de leden van de raad van commissarissen. Zo blijft de honorering ongewijzigd sinds 2003. Ook heeft geen indexering plaatsgevonden.

De huidige honorering is als volgt:

Voorzitter	€ 18.750 per jaar
Vice-voorzitter	€ 14.350 per jaar
Leden	€ 12.380 per jaar

Voor commissieleden geldt met ingang van 1 juli 2007 de volgende vergoedingsregeling:

- een vergoeding van € 750 per vergadering voor zowel de leden van de audit- en risicocommissie als de leden van de remuneratie- en benoemingscommissie, en
- een vaste vergoeding per jaar van € 4.000 voor de leden van de audit- en risicocommissie en € 3.000 voor de leden van de remuneratie- en benoemingscommissie.

De honorering van de raad van commissarissen kent geen variabele componenten en geen optieregelingen.

De remuneratie van de leden van de raad van commissarissen over 2013 bedroeg:

2013

(in duizenden euro's)

	Raad van commissarissen	Audit- en risicocommissie	Remuneratie- en benoemings- commissie
Prof. dr. R.G.C. van den Brink ¹⁾	19	9	5
Prof. dr. A.F.P. Bakker	12	8	
Drs. E.F. Bos	12	8	
Mr. drs. P.C.G. Glas ²⁾	14		
Drs. V.I. Goedvolk	12	8	
Dr. J.J.M. Jansen	12		5
Drs. M.B.G.M. Oostendorp	12	3 ³⁾	
A. van Vliet-Kuiper	12		
Mr. B.J.M. baron van Voorst tot Voorst	12		5
Totaal	117	36	15

Bovenstaande vergoedingen zijn exclusief de algemene onkostenvergoedingen, de bijdrage Zwv, de reiskostenvergoeding en eventuele BTW.

1) Voorzitter

2) Vice-voorzitter

3) Lid van de audit- en risicocommissie per november 2013

Jaarrekening

Winst- en verliesrekening

voor het jaar eindigend op 31 december 2013

(in miljoenen euro's)	Toelichting	2013	2012
Rente en soortgelijke baten		1.862	1.864
Rente en soortgelijke lasten		1.767	1.757
Rente	1	95	107
Resultaat uit financiële transacties	2	-14	-24
Overige bedrijfsopbrengsten		0	0
Som der bedrijfsopbrengsten		81	83
Personeelskosten	3	6	6
Andere beheerskosten	4	8	6
Bijdrage Stichting NWB Fonds	5	-	-
Personeels- en andere beheerskosten		14	12
Afschrijvingen en waardeveranderingen op immateriële en materiële vaste activa	6	2	2
Bankenbelasting	7	15	12
Overige bedrijfslasten		-	-
Som der bedrijfslasten		31	26
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		50	57
Belastingen resultaat gewone bedrijfsuitoefening	8	16	17
Resultaat na belastingen		34	40

Balans

per 31 december 2013 voor winstbestemming

(in miljoenen euro's)

Toelichting

2013

2012

Activa

Kasmiddelen tegoeden bij de centrale bank	9	2.403	1.649
Bankiers	10	6.250	6.726
Kredieten en vorderingen	11	57.385	59.197
Rentedragende waardepapieren	12	2.350	1.409
Immateriële activa	13	3	2
Materiële activa	14	6	6
Overige activa	15	13	137
Vennootschapsbelasting	21	36	-
Derivaten	16	3.739	6.144
Overlopende activa	17	821	814

Totaal activa

73.006 76.084

Passiva

Bankiers	18	523	1.060
Toevertrouwde middelen	19	3.881	2.854
Schuldbewijzen	20	56.932	58.302
Vennootschapsbelasting	21	-	27
Latente vennootschapsbelasting	22	46	2
Overige schulden	23	46	56
Derivaten	24	9.618	11.824
Overlopende passiva	25	697	730
Voorzieningen	26	7	3

71.750 74.858

Gestort en opgevraagd kapitaal	27	7	7
Reserve rentedragende waardepapieren	28	0	1
Overige herwaarderingsreserves	28	0	0
Overige reserves	29	1.215	1.178
Onverdeelde winst verslagjaar	30	34	40

Eigen vermogen **1.256** 1.226

Totaal passiva

73.006 76.084

Onherroepelijke toezeggingen	31	2.585	4.267
Voorwaardelijke schulden	32	76	91

Overzicht van het totaalresultaat

voor het jaar eindigend op 31 december 2013

(in miljoenen euro's)

	2013	2012
Netto veranderingen in de herwaarderingsreserve rentedragende waardepapieren	-1	-3
Netto veranderingen in de overige herwaarderingsreserves	0	0
Netto veranderingen in de overige reserves	-4	0
Vennootschapsbelasting op baten en lasten die rechtstreeks in het eigen vermogen zijn verwerkt	1	1
Baten en lasten rechtstreeks verwerkt in het eigen vermogen	-4	-2
Resultaat na belastingen	34	40
Totaalresultaat	30	38

Verloopstaat van het eigen vermogen

voor het jaar eindigend 31 december 2013

(in miljoenen euro's)

	Gestort kapitaal	Herwaar- dering rente- dragende waarde- papieren	Herwaar- derings- reserves	Overige reserve	Onverdeel- de winst verslagjaar	Totaal
Stand per 1 januari 2012	7	3		1.103	75	1.188
Winstbestemming voorgaand boekjaar				75	-75	-
Dividend				-		-
Waardemutatie rentedragende waardepapieren		-2				-2
Herwaardering materiële vaste activa			-			-
Resultaat boekjaar					40	40
Stand per 31 december 2012	7	1	-	1.178	40	1.226
Stand per 1 januari 2013	7	1		1.178	40	1.226
Winstbestemming voorgaand boekjaar				40	-40	-
Dividend				-		-
Waardemutatie rentedragende waardepapieren		-1				-1
Waardemutatie pensioenvoorziening				-3		-3
Resultaat boekjaar					34	34
Stand per 31 december 2013	7	-	-	1.215	34	1.256

Kasstroomoverzicht

voor het jaar eindigend op 31 december 2013

(in miljoenen euro's)

	2013	2012
Winst voor belastingen	65	70
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen en waardeveranderingen op immateriële en materiële vaste activa	2	2
Waardemutatatie activa en passiva tegen reële waarde hedge accounting	-164	18
Kredieten en vorderingen bankiers, niet terstond opeisbaar	-60	-3.256
Kredieten en vorderingen publieke sector	-1.465	-3.171
Toevertrouwde middelen	1.440	1.099
Betaalde vennootschapsbelasting	-35	-10
Betaalde bankenbelasting	-15	-12
Overige activa en passiva	110	707
Netto kasstroom uit operationele/bancaire activiteiten	-122	-4.553
Investerings in rentedragende waardepapieren	-1.232	-
Aflossingen op rentedragende waardepapieren	259	86
Saldo	-973	86
Investerings in onroerende zaken en bedrijfsmiddelen	0	-1
Desinvesteringen	0	0
Saldo	0	-1
Investerings in immateriële activa	-2	-1
Netto kasstroom uit investeringsactiviteiten	-975	85
Opname obligatieleningen, notes	9.439	12.337
Aflossing obligatieleningen, notes	-7.497	-7.120
Opname CP	30.791	26.708
Aflossing CP	-30.882	-26.084
Saldo	1.851	5.841
Betaald dividend	-	-
Netto kasstroom uit financieringsactiviteiten	1.851	5.841
Netto kasstroom	754	1.373

(in miljoenen euro's)	2013	2012
Kasstroom	754	1.373
Liquiditeiten begin van het jaar	1.649	276
Liquiditeiten per 31 december	2.403	1.649
In dit saldo zijn de volgende posten begrepen		
Bankiers, terstond opeisbaar	0	0
Kasmiddelen en vorderingen bankiers	2.403	1.649
Liquiditeiten einde van het jaar	2.403	1.649

Het bedrag van de "Waardemutatie activa en passiva tegen reële waarde hedge accounting" bestaat uit waardemutaties van financiële activa en passiva tegen reële waarde hedge accounting, waardemutaties van derivaten en betaalde boetes en koersverschillen.

In 2013 is voor een bedrag van € 1.779 miljoen aan rentebetalingen verricht (2012: € 1.763 miljoen) en een bedrag van € 1.850 miljoen aan rente-inkomsten ontvangen (2012: € 1.849 miljoen). Deze bedragen zijn in het kasstroomoverzicht verantwoord onder de post overige activa en passiva.

Toelichting op de jaarrekening

Bedrijfsinformatie

De jaarrekening van de Nederlandse Waterschapsbank N.V. (hierna: de NWB Bank) over 2013 is opgesteld door de directie, voorzien van een advies van de raad van commissarissen op 10 maart 2014 en zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de algemene vergadering van aandeelhouders op 23 april 2014.

De NWB Bank is een naamloze vennootschap gevestigd in Den Haag, waarvan de aandelen in handen zijn van overheden. De NWB Bank richt zich met haar diensten exclusief op de publieke sector. Zij financiert waterschappen, gemeenten en provincies, alsmede aan overheid gelieerde instellingen, zoals woningbouwcorporaties, ziekenhuizen en onderwijsinstututen.

Grondslagen bij de opstelling van de jaarrekening

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening van de NWB Bank is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en de in Nederland aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving (NL GAAP).

Tot en met 2010 paste de NWB Bank International Financial Reporting Standards toe zoals aanvaard binnen de Europese Unie (IFRS-EU). Overgang naar NL GAAP was mogelijk aangezien de NWB Bank geen geconsolideerde jaarrekening opstelt.

Wijzigingen in de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Met ingang van 1 januari 2013 is de regelgeving inzake pensioenen aangepast. In de huidige IAS 19, welke gevolgd wordt onder de richtlijn 271, worden actuariële resultaten (die ontstaan als werkelijke ontwikkelingen afwijken van eerdere inschattingen of bij wijzigingen in aannames) direct verwerkt in de balans. Voorheen werden deze resultaten uitgesmeerd over toekomstige jaren. In de huidige richtlijn is deze zogenoemde 'Corridormethode' niet meer toegestaan; de actuariële resultaten worden direct in het eigen vermogen verwerkt.

Als gevolg van de toegepaste regelgeving is het bedrag van de pensioenvoorziening toegenomen met € 2,7 miljoen tot € 6,8 miljoen per 1 januari 2013.

Samenvatting van belangrijke verslaggevingsgrondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kostprijs met uitzondering van bepaalde rentedragende waardepapieren, derivaten en onroerende zaken. Deze zijn gewaardeerd tegen reële waarde. De bedragen in deze jaarrekening luiden in miljoenen euro's en alle bedragen in de toelichting zijn afgerond naar duizendtallen (€ 000), tenzij anders is vermeld.

De benamingen zoals genoemd in het Besluit Modellen Jaarrekening zijn voor een aantal posten vervangen door benamingen die volgens de NWB Bank de inhoud beter aanduiden.

Verwerking

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen daarvan aan de onderneming zullen toevloeien en de waarde van het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Vreemd vermogen wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling van een bestaande verplichting gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld.

Financiële activa en passiva worden opgenomen op transactiebasis. Dit houdt in dat een financieel actief of financieel passief in de balans wordt opgenomen vanaf het tijdstip dat de vennootschap respectievelijk recht heeft op de voordelen dan wel gebonden is aan de verplichtingen voortkomend uit de contractuele bepalingen van het financieel instrument.

Baten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, verband houdend met een vermeerdering van een actief of vermindering van vreemd vermogen, heeft plaatsgevonden en waarvan de omvang op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Lasten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, verband houdend met een vermindering van een actief of vermeerdering van vreemd vermogen, heeft plaatsgevonden en waarvan de omvang op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld.

Niet langer opnemen in de balans van financiële activa en passiva

Een op de balans opgenomen actief of post van het vreemd vermogen dient op de balans te blijven indien een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot dit actief of deze post van het vreemd vermogen. Dergelijke transacties dienen evenmin aanleiding te geven tot het verantwoorden van resultaten.

Een financieel actief of een post van het vreemd vermogen (of, indien van toepassing, een deel van een financieel actief, of een deel van de groep van soortgelijke financiële activa of passiva) wordt niet langer in de balans opgenomen indien de transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de post van het vreemd vermogen aan een derde zijn overgedragen.

Waardering

De financiële activa en passiva worden bij eerste opname in de balans gewaardeerd tegen reële waarde vermeerderd met de transactiekosten die direct toe te wijzen zijn aan de verwerving of uitgifte van het financieel actief of het financieel passief met uitzondering van de transacties met waardering tegen reële waarde en verwerking van de resultaten via de winst- en verliesrekening. De in deze balansposten opgenomen transacties worden gewaardeerd tegen reële waarde zonder vermeerdering met transactiekosten.

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld, tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk van elkaar zijn.

Voor zover voor posten een relevante middenkoers beschikbaar is, wordt deze als de beste indicatie voor de reële waarde gehanteerd. Van het merendeel van de financiële instrumenten van de NWB Bank kan de reële waarde niet op basis van een relevante middenkoers vastgesteld worden, omdat een beursnotering en/of een actieve markt ontbreekt. De NWB Bank berekent de reële waarde van deze overige financiële activa en passiva met modellen. De modellen maken gebruik van diverse veronderstellingen met betrekking tot de disconteringsvoet en het tijdstip en de omvang van de verwachte toekomstige kasstromen. Bij de berekening van de reële waarde van opties is gebruik gemaakt van optiewaarderingsmodellen.

Bij het ontstaan van financiële activa worden deze geclassificeerd als Kredieten en vorderingen, Bankiers, Rentedragende waardepapieren danwel Derivaten. Kredieten en vorderingen, Tot het einde van de looptijd aangehouden rentedragende waardepapieren, Overige rentedragende waardepapieren zonder beursnotering alsmede Bankiers worden vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Overige rentedragende waardepapieren met beursnotering en Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Bij het ontstaan van financiële passiva worden deze geclassificeerd als Bankiers, Derivaten, Toevertrouwde middelen en Uitgegeven schuldbewijzen. Bankiers, Toevertrouwde middelen alsmede Uitgegeven schuldbewijzen worden vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs en Derivaten worden vervolgens gewaardeerd tegen reële waarde.

Hedge accounting

De bank dekt aan financiële activa of passiva verbonden rente- en valutarisico's grotendeels af met behulp van financiële instrumenten. In marktwaardetermen vindt een compensatie plaats van waardeveranderingen als gevolg van rente- en valutamutaties. Hedge accounting maakt het mogelijk de resultaatverantwoording van een afdekkingsinstrument en de bijbehorende afgedekte positie te synchroniseren, voor zover deze indekking effectief is. Hedge accounting is alleen toegestaan indien er afdoende documentatie is opgesteld en de vereiste effectiviteit van de afdekking is aangetoond. De NWB Bank gebruikt alleen derivaten als afdekkingsinstrument en deze worden tegen reële waarde op de balans opgenomen. Zowel de waardemutaties van het afgedekte instrument die zijn toe te rekenen aan het afgedekte risico alsmede de waardemutaties van derivaten die onderdeel uitmaken van een reële waarde hedge, worden in de winst- en verliesrekening verantwoord als Resultaat uit financiële transacties.

De NWB Bank past twee vormen van reële waarde hedge accounting toe: micro- en macrohedging. Microhedging heeft betrekking op individuele transacties die voor wat betreft rente- en valutarisico in een economische hedge relatie zijn betrokken. Er is in geval van microhedging een één-op-één relatie tussen

de afgedekte positie en het afdekkinginstrument. Macrohedging heeft betrekking op een groep transacties die voor het renterisico door meerdere derivaten wordt afgedekt. Daarbij is er geen relatie tussen afgedekte posities en afdekkinginstrumenten op individueel niveau maar wordt op portefeuilleniveau aangetoond dat de betrokken derivaten de reële waardemutaties als gevolg van rentebewegingen van de betrokken activa compenseren.

Vreemde valuta

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de contante middenkoersen (Amsterdamse beurskoersen) op balansdatum. Het hanteren van middenkoersen houdt verband met het beleid van de NWB Bank, waarbij alle valutaposities één op één worden afgedekt en waardoor de dagelijkse geldstromen in vreemde valuta per saldo nihil zijn.

Baten en lasten voortvloeiend uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers op transactiedatum. Alle valutakoersverschillen van monetaire activa en passiva worden in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Valutaswaps worden gebruikt als afdekkinginstrument voor valutarisico's inzake opgenomen en uitgezette gelden. Deze posities worden omgerekend tegen de reële waarde van het instrument per balansdatum. De waardemutaties worden verantwoord onder Resultaat uit financiële transacties.

Kredieten en vorderingen en Bankiers

Kredieten en vorderingen en Bankiers worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. Bij verwachte oninbaarheid wordt een voorziening voor kredietverliezen gevormd.

Rentedragende waardepapieren

Rentedragende waardepapieren zijn primair bedoeld om voor onbepaalde tijd te worden aangehouden en kunnen worden verkocht om te voorzien in liquiditeitsbehoeften of als reactie op wijzigingen in het rentetarief. De rentedragende waardepapieren worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Voor wat betreft de vervolgwaardering van de rentedragende waardepapieren zijn drie subcategorieën te onderkennen:

Tot het einde van de looptijd aangehouden

Gekochte leningen en obligaties met vaste of bepaalbare betalingen waarvan de NWB Bank het stellige voornemen heeft en zowel contractueel als economisch in staat is deze aan te houden tot het einde van de looptijd, worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Overige rentedragende waardepapieren zonder beursnotering

Overige rentedragende waardepapieren zonder beursnotering worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

Overige rentedragende waardepapieren met beursnotering

Overige rentedragende waardepapieren met beursnotering worden gewaardeerd tegen reële waarde. Voor zover een waardeverandering van een individueel rentedragend waardepapier positief is, wordt deze tot het moment van realisatie direct in het eigen vermogen verwerkt. Op het moment dat het desbetreffende rentedragende waardepapier niet langer in de balans wordt verwerkt, wordt het

cumulatieve ongerealiseerde resultaat van een individueel actief dat in het eigen vermogen was opgenomen verwerkt in de winst- en verliesrekening. Een eventuele cumulatieve waardevermindering tot onder de kostprijs wordt onmiddellijk in de winst- en verliesrekening verantwoord. Wanneer vervolgens een ongerealiseerde waardevermeerdering op het betreffende rentedragende waardepapier plaatsvindt, zal deze in de winst- en verliesrekening worden verantwoord voor zover deze lager is dan de geamortiseerde kostprijs. Eventuele waardevermeerdering boven de geamortiseerde kostprijs wordt in het eigen vermogen verwerkt.

Indien de rentedragende waardepapieren zijn betrokken in een reële waarde hedgerelatie, dan wordt het effectieve deel van de afdekking verwerkt in het resultaat in plaats van in het eigen vermogen. Wanneer financiële activa niet langer in de balans worden opgenomen, wordt de in het eigen vermogen opgenomen cumulatieve winst of het cumulatieve verlies verantwoord in de winst- en verliesrekening.

Immateriële activa

Onder deze post zijn verantwoord de kosten en uitgaven die betrekking hebben op computersoftware. Na de eerste opname wordt het immaterieel actief gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met de geaccumuleerde afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen. De gebruiksduur wordt geacht 5 jaar te zijn en de gehanteerde afschrijvingsmethode is lineair over genoemde gebruiksduur. Indien hiertoe aanleiding bestaat, zal de afschrijvingsperiode en afschrijvingsmethode worden herzien.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa bestaan uit onroerende zaken en bedrijfsmiddelen. Deze worden gewaardeerd tegen de grondslag van reële waarde respectievelijk verkrijgingsprijs, verminderd met lineaire afschrijving. De reële waarde van onroerende zaken wordt jaarlijks beoordeeld en periodiek bepaald aan de hand van taxaties door externe taxateurs. De afschrijvingen hierop worden ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht over een periode, welke overeenkomt met de verwachte economische gebruiksduur.

De afschrijvingen belopen jaarlijks:

■ Gebouw	2 ½%
■ Installaties	10%
■ Inrichting, inventaris, etc.:	
- meubilair en dergelijke	10%
- kantoormachines	20%
■ Informatieverwerkende apparatuur:	
- personal computers	20%
- overige apparatuur	20%
■ Personenauto's	20%

Op de waarde van de grond wordt niet afgeschreven.

De restwaarde van het actief, de gebruiksduur en de waarderingsmethodes worden jaarlijks beoordeeld en, indien noodzakelijk, aangepast.

Derivaten

Een derivaat ('afgeleid financieel instrument') is een financieel instrument dat de drie volgende kenmerken bezit:

- de waarde verandert als gevolg van veranderingen van marktfactoren zoals een bepaalde rentevoet, prijs van een financieel instrument, valutakoers, kredietwaardigheid, of andere variabele ('de onderliggende waarde');
- er is geen of een geringe netto-aanvangsinvestering benodigd in verhouding tot andere soorten contracten die op vergelijkbare wijze reageren op veranderingen in genoemde marktfactoren; en
- het wordt op een tijdstip in de toekomst afgewikkeld.

Derivaten worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde op het moment van het aangaan van het contract. Eventuele verschillen tussen de reële waarde en de door de bank gehanteerde waarderingsmodellen worden geamortiseerd over de looptijd van het financieel instrument. Ook na eerste verwerking wordt het derivaat gewaardeerd tegen reële waarde. Derivaten met een positieve marktwaarde worden als activa gepresenteerd, derivaten met een negatieve marktwaarde als passiva. Veranderingen in de reële waarde van deze derivaten worden in de winst- en verliesrekening verantwoord onder de post Resultaat financiële transacties. In 2013 heeft de NWB Bank de marktwaardewaardering van de uitstaande swapportefeuille herzien in het licht van veranderde 'best practices'. Tegen deze achtergrond zijn ook de hedge accountingmodellen aangepast. Er worden algemeen aanvaarde waarderingsmodellen toegepast, waarbij gebruik wordt gemaakt van de meest geëigende waardingscurven, waaronder de Overnight Index Swap (OIS)-curve. Tot en met 2012 werd gebruik gemaakt van de 3-maands swapcurve. Daarnaast is in 2013 ook een zogenaamde 'credit valuation adjustment' in de waardering opgenomen.

In contracten besloten derivaten worden als een apart derivaat gewaardeerd indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- er bestaat geen nauw verband tussen de economische kenmerken en risico's van het in een contract besloten derivaat en die van het basiscontract, en
- het basiscontract wordt niet tegen reële waarde – met waardemutaties via het resultaat – gewaardeerd, en
- een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden zou voldoen aan de definitie van een derivaat.

Derivaten die voldoen aan deze voorwaarden worden gepresenteerd in de balans bij het basiscontract waartoe deze behoren en gewaardeerd tegen reële waarde, waarbij waardemutaties worden verwerkt in het resultaat. Contracten worden alleen op het moment van aangaan van de transactie beoordeeld tenzij een wijziging in de contractvoorwaarden heeft plaatsgevonden, welke de verwachte kasstromen aanzienlijk beïnvloedt.

Bankiers, Toevertrouwde middelen en Schuldbewijzen

De in de passiefposten Bankiers, Toevertrouwde middelen en Schuldbewijzen opgenomen leningen worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen de reële waarde van de ontvangen tegenprestatie minus de direct toerekenbare transactiekosten. Na deze eerste opname worden de rentedragende leningen vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. Winsten en verliezen worden opgenomen in het renteresultaat zodra de schulden niet langer op de balans worden opgenomen.

Personeelsverplichtingen - pensioenverplichtingen

Conform Richtlijn 271 Personeelsbeloningen past de NWB Bank voor pensioenen integraal de onder IFRS-EU van toepassing zijnde standaard (IAS 19R) inzake pensioenen en andere 'post retirement benefits' toe.

De NWB Bank is met haar medewerkers een pensioenregeling overeengekomen op basis van vaste toezeggingen ('defined benefit plans'). De regeling wordt gefinancierd door premies aan een verzekeringsmaatschappij op basis van periodieke actuariële berekeningen.

Een 'defined benefit plan' is een regeling waarbij de uitkering aan de gepensioneerde werknemer vastgelegd wordt, rekeninghoudend met factoren zoals leeftijd, dienstjaren en salaris. De verantwoorde verplichting voor 'defined benefit plans' is het saldo van de contante waarde van de pensioenverplichtingen op balansdatum verminderd met de reële waarde van de daarmee verbonden beleggingen. Het saldo wordt aangepast voor niet-verantwoorde resultaten en kosten met betrekking tot verstreken dienstjaren.

De pensioenverplichtingen worden jaarlijks berekend door een externe actuaris op basis van de 'projected unit credit method'. Daarbij wordt gebruikgemaakt van een verwacht rendement op beleggingen.

Saldering van financiële activa en financiële passiva

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd en tegen het nettobedrag in de balans opgenomen indien er een juridisch afdwingbaar recht is om de verantwoorde bedragen te salderen en indien het voornemen bestaat om de verwachte toekomstige kasstromen op nettobasis te verrekenen, of simultaan het actief te realiseren en de verplichting af te wikkelen.

Opbrengstverantwoording

Opbrengsten worden verantwoord wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen ten goede zullen komen aan de NWB Bank en de opbrengsten betrouwbaar kunnen worden bepaald.

Rente

Rentebaten en -lasten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen volgens de effectieve rentemethode. De toepassing van deze methode omvat de amortisatie van een eventueel disagio of agio of andere verschillen (met inbegrip van transactiekosten en daarop betrekking hebbende provisies) tussen de eerste boekwaarde van een rentedragend instrument en het bedrag per vervaldatum, berekend op basis van de effectieve rentevoet.

Bankenbelasting

De bankenbelasting wordt berekend op basis van de geldende tarieven en belastingwetgeving en gewaardeerd tegen het nominale bedrag.

Winstbelastingen

Winstbelastingen worden gelijktijdig met de winst als last verantwoord. Uitgestelde belastingvorderingen en uitgestelde belastingverplichtingen worden tegen het nominale bedrag gewaardeerd.

Verschuldigde en verrekenbare belastingen

Verschuldigde en verrekenbare belastingvorderingen en -verplichtingen voor lopende en voorgaande jaren worden gewaardeerd op het bedrag dat naar verwachting zal worden teruggevorderd van of betaald zal worden aan de belastingdienst. Het belastingbedrag wordt berekend op basis van de geldende belastingtarieven en belastingwetgeving.

Uitgestelde belastingen

Uitgestelde belastingvorderingen worden opgenomen voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen, onbenutte fiscale faciliteiten en niet verrekende fiscale verliezen, wanneer het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee de verrekenbare tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend, en de verrekenbare tijdelijke verschillen, onbenutte fiscale faciliteiten en onbenutte fiscale verliezen kunnen worden aangewend.

De boekwaarde van de uitgestelde belastingvorderingen wordt per balansdatum beoordeeld en verlaagd wanneer het niet waarschijnlijk is dat voldoende fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee het tijdelijke verschil geheel of gedeeltelijk kan worden verrekend. Niet opgenomen uitgestelde belastingvorderingen worden per balansdatum herbeoordeeld en opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat in de toekomst fiscale winst aanwezig zal zijn waarmee deze uitgestelde vordering kan worden verrekend.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd op de belastingtarieven die naar verwachting van toepassing zullen zijn op de periode waarin de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld, op basis van de geldende belastingtarieven en belastingwetgeving.

Bij de bepaling van de uitgestelde belastingen wordt rekening gehouden met de winstbelasting over de waardeveranderingen van de onder de post Financiële activa voor verkoop beschikbaar opgenomen rentedragende waardepapieren.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd indien er een in rechte afdwingbare verplichting bestaat om deze te salderen.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen kasstromen uit operationele/bancaire activiteiten, investerings- en financieringsactiviteiten.

Onder liquiditeiten worden die activa opgenomen die zonder beperkingen kunnen worden omgezet in liquiditeiten, waaronder de aanwezige kasmiddelen, alsmede de per saldo direct opeisbare tegoeden bij (centrale) banken.

De mutaties in de kredieten en de toevertrouwde middelen en die uit hoofde van het bancair depositobedrijf zijn gelet op de aard van de activiteiten opgenomen onder de kasstroom uit operationele/bancaire activiteiten. Mutaties in rentedragende waardepapieren, niet zijnde de tot einde looptijd gehouden rentedragende waardepapieren, worden ook opgenomen onder de kasstroom uit operationele/bancaire activiteiten.

Investeringsactiviteiten omvatten de aan- en verkopen en aflossingen inzake tot einde looptijd gehouden rentedragende waardepapieren, alsmede de aan- en verkopen van onroerende zaken en bedrijfsmiddelen. De opname en aflossing van lang vreemd vermogen (looptijd >1 jaar) worden als financieringsactiviteiten aangemerkt.

Gesegmenteerde informatie

De inrichting van de bank is niet afgestemd op werkzaamheden in verschillende bedrijfstakken en bij de analyse en besluitvorming ter zake van rendement en inzet van middelen wordt door de directie van de NWB Bank geen onderscheid gemaakt naar segmenten. In deze jaarrekening is dan ook geen gesegmenteerde informatie opgenomen.

Belangrijke inschattingen en schattingonzekerheden

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met NL GAAP vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, alsmede van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden, marktinformatie en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over het merendeel van de boekwaarde van activa en passiva van de NWB Bank die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen daardoor afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden periodiek beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden verantwoord in de periode waarin de schattingen worden herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft. Heeft de herziening ook gevolgen voor toekomstige perioden, dan wordt de herziening verantwoord in zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

De door de directie gevormde oordelen bij de toepassing van NL GAAP die belangrijke gevolgen kunnen hebben voor de jaarrekening, en schattingen die een aanmerkelijk risico in zich bergen van een materiële aanpassing in een volgend jaar, hebben met name betrekking op de waardering van financiële activa en financiële passiva op reële waarde, alsmede op de veronderstellingen die ten grondslag liggen aan de hedge accounting modellen.

1 Rente

De post rentebaten omvat rentebaten uit kredieten en vorderingen, rentedragende waardepapieren, alsmede provisies die het karakter van rente hebben. Agio's en disagio's op kredieten en vorderingen die niet gewaardeerd worden op reële waarde, zijn tezamen met de respectievelijke rentebaten verantwoord overeenkomstig de effectieve rentemethode.

De post rentelasten omvat rentelasten uit al dan niet in schuldbewijzen belichaamde schulden en derivaten, alsmede provisies die het karakter van rente hebben, boeten voor vervroegde aflossing, agio's en disagio's. Agio's en disagio's op al dan niet in schuldbewijzen belichaamde schulden die niet gewaardeerd worden op reële waarde, zijn tezamen met de respectievelijke rentelasten verantwoord overeenkomstig de effectieve rentemethode.

	2013	2012
Rentebaten kredieten en vorderingen tegen geamortiseerde kostprijs	1.833.299	1.833.859
Rentebaten rentedragende waardepapieren	29.044	30.313
Rentebaten	1.862.343	1.864.172
Rentelasten bankiers, toevertrouwde middelen en schuldbewijzen tegen geamortiseerde kostprijs	-851.731	-952.122
Derivaten (saldo rentebaten en -lasten)	-915.413	-804.618
Rentelasten	-1.767.144	-1.756.740
Rente	95.199	107.432

Onder de post rentebaten kredieten en vorderingen tegen geamortiseerde kostprijs is in 2013 een eenmalige opbrengst van € 3,3 miljoen verantwoord uit hoofde van verkoop en vervroegde aflossing met een compenserend effect in het resultaat financiële transacties (2012 € 10,3 miljoen).

De afname van de post rente komt mede door de gunstiger rentetarieven onder het Euro Commercial Paper programma van de bank in 2012 ten opzichte van 2013.

2 Resultaat uit financiële transacties

Deze post is als volgt te specificeren:

	2013	2012
Ongerealiseerde waardemutaties:		
Herwaardering van de afgedekte posities verantwoord in de W&V	-1.710.556	1.788.767
Herwaardering van de afdekkingsinstrumenten	1.874.552	-1.829.575
Ongerealiseerde herwaardering rentedragende waardepapieren	1.115	22.867
	165.111	-17.941
Gerealiseerde waardemutaties:		
Gerealiseerd resultaat	-179.241	-6.381
Totaal	-14.130	-24.322

De gerealiseerde waardemutaties bestaan onder andere uit ontvangen en betaalde premies en fees bij afwikkeling van derivatencontracten, gerealiseerde (herwaarderings)resultaten bij verkoop van rentedragende waardepapieren en provisies. De reële waarde met toepassing van hedge accounting van de financiële instrumenten bedraagt aan de actiefzijde per 31 december 2013 € 10.284 miljoen (per 31 december 2012: € 13.394 miljoen), en aan de passiefzijde per 31 december 2013 € 10.124 miljoen (per 31 december 2012: € 13.398 miljoen).

De gerealiseerde en ongerealiseerde waardemutaties in 2013 houden verband met een herstructurering van de derivatenportefeuille. Het totale resultaat 2013 uit hoofde van genoemde herstructurering bedraagt € 1,0 miljoen. De waarderingsaanpassing van de derivatenportefeuille waarmee de zogenaamde 'credit valuation adjustment' in de waardering is opgenomen bedraagt € -3,3 miljoen. De overige resultaten betreffen waardemutaties als gevolg van nieuwe transacties en het verloop van de portefeuille alsmede veranderingen in de rentecurven.

De NWB Bank neemt in belangrijke mate middelen in vreemde valuta op. De hieruit voortvloeiende valutarisico's worden direct geheel door valutaswaps afgedekt. De door de NWB Bank gelopen valutarisico's zijn minimaal.

3 Personeelskosten

Het gemiddelde aantal personeelsleden, in FTE's, inclusief directie bedroeg 48,2 (2012: 44,2).

	2013	2012
Salarissen	3.928	3.686
Pensioenlasten	1.246	897
Overige sociale lasten	363	444
Andere personeelskosten	905	555
	6.442	5.582

De heffing zoals geregeld in artikel 32bd van de 'Wet op de loonbelasting 1964' (de 'crisisheffing') ter grootte van € 68 duizend (2012: € 71 duizend) is verantwoord onder de post overige sociale lasten. De bezoldiging van directieleden inclusief reguliere pensioenlasten bedroeg in 2013 € 931 duizend (2012: € 944 duizend).

Bezoldiging van de directieleden

	Vaste beloning	Variabele beloning	Bijdrage pensioen
2013			
Drs. L.M.T. van Velden	210	21	60
F.J. van der Vliet RBA	210	21	51
R.A. Walkier	277	-	100
	697	42	211
2012			
Drs. L.M.T. van Velden	210	21	58
F.J. van der Vliet RBA	210	21	50
R.A. Walkier	277	-	97
	697	42	205

De vaste beloning bestaat uit het vaste salaris over 13 maanden plus 8% vakantiegeld. De directie ontvangt tevens een belaste onkostenvergoeding van € 2.820 per jaar per persoon. De bank heeft aan de directieleden een auto ter beschikking gesteld. Verder kan de directie gebruik maken van een hypotheeksubsidieregeling voor het personeel. Deze belaste vergoeding bedroeg in 2013 voor mevrouw Van Velden € 7.000 (2012: € 7.000) en voor de heer Van der Vliet € 5.000 (2012: € 5.000).

De raad van commissarissen heeft besloten de langetermijncomponent van de variabele beloning over 2010 definitief toe te kennen. Het voormalige directielid de heer drs. A.J.M.M. Van Cleef ontvangt in verband hiermee een bedrag van € 1.000. De heer Walkier ziet in verband met de geldende dividendstop als voorzitter van de directie af van zijn variabele beloning over 2013. Deze variabele beloning is opgebouwd uit een kortetermijndeel van € 28.000 en een langetermijndeel 2010 van € 14.000.

De voorwaardelijke toekenning van het langetermijndeel van de variabele beloning bedraagt voor de heer Walkier over de jaren 2011, 2012 en 2013 respectievelijk € 14.000, € 14.000 en € 14.000, zijnde 5% van de vaste beloning over 2011, 2012 en 2013.

De voorwaardelijke toekenning van het langetermijndeel van de variabele beloning bedraagt voor mevrouw Van Velden over de jaren 2011, 2012 en 2013 respectievelijk € 10.000, € 10.000 en € 10.000, zijnde 5% van de vaste beloning. De raad van commissarissen heeft besloten de langetermijncomponent van de variabele beloning over 2010 (€ 10.000) definitief toe te kennen.

De voorwaardelijke toekenning van het langetermijndeel van de variabele beloning bedraagt voor de heer Van der Vliet over de jaren 2012 en 2013 respectievelijk € 10.000 en € 10.000, zijnde 5% van de vaste beloning.

4 Andere beheerskosten

Hieronder zijn begrepen de kosten van huisvesting, kantoor- en algemene kosten. De eveneens onder deze post begrepen bezoldiging van 9 (2012: 9) commissarissen bedroeg € 187.000 (2012: € 183.000).

Bezoldiging van leden van de raad van commissarissen

	2013	2012
Prof. dr. A.F.P. Bakker	22	24
Drs. E.F. Bos	22	25
Prof. dr. R.G.C. van den Brink	36	39
Mr. drs. P.C.G. Glas	16	17
Dr. J.J.M. Jansen	19	22
Drs. V.I. Goedvolk	23	23
Drs. M.B.G.M. Oostendorp	15	2
Ir. E.H. baron van Tuyll van Serooskerken	-	6
A. van Vliet-Kuiper	13	2
Mr. B.J.M. baron van Voorst tot Voorst	21	23
	187	183

De bovengenoemde bedragen zijn inclusief vergoedingen voor lidmaatschappen van commissies, algemene onkostenvergoedingen, de bijdrage ZVW, de reiskostenvergoeding en exclusief eventuele BTW.

Honoraria van de accountant

In het boekjaar zijn de volgende honoraria ten laste gebracht van het resultaat, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW. De genoemde bedragen zijn weergegeven inclusief BTW.

	2013	2012
Onderzoek van de jaarrekening	440	300
Andere controleopdrachten	182	85
Andere niet-controlediensten	540	31
	1.162	416

De hogere kosten van het onderzoek van de jaarrekening in 2013 hebben betrekking op extra controlewerkzaamheden als gevolg van de invoering van het Datawarehouse systeem, de nieuwe hedge accounting modellen en de aanpassingen in de waardering van derivaten. Verder zijn de andere controleopdrachten toegenomen door de toenemende vraag naar comfort letters. Andere niet controlediensten hebben betrekking op specifieke technische werkzaamheden overeengekomen in de tweede helft van 2012 ter ondersteuning van de aanpassing van de hedge accounting modellen en de derivaten waardering. Dit vond plaats onder leiding van de Bank en een externe adviseur.

5 Bijdrage Stichting NWB Fonds

Aan de Stichting NWB Fonds is in 2013 en 2012 geen bijdrage toegekend. Het NWB Fonds is een algemeen nut beogende instelling die zich bezighoudt met het stimuleren van de ontwikkelingen van watermanagement in de derde wereld. De Unie van Waterschappen draagt de meerderheid voor van leden van het bestuur van de stichting.

6 Afschrijvingen

Dit betreft de afschrijvingen op het kantoorgebouw, de installaties, inrichtingskosten, inventaris, informatieverwerkende apparatuur en personenauto's, zoals vermeld onder de toelichting op de actiefpost Onroerende zaken en bedrijfsmiddelen. Ook de afschrijvingen op Immateriële vaste activa zijn onder deze post opgenomen.

7 Bankenbelasting

Met ingang van oktober 2012 is de NWB Bank belastingplichtig geworden voor de bankenbelasting. De bankenbelasting 2013 en 2012 is gebaseerd op de balans ultimo 2012, respectievelijk 2011 en het bedrag is ten laste van het resultaat 2013, respectievelijk 2012 gebracht.

8 Belastingen

	2013	2012
Winst voor belastingen	50.137	57.409
Winstbelastingen tegen 25,0%	12.528	14.347
Niet aftrekbare kosten inzake bankenbelasting	3.716	3.035
Aanpassingen voorgaande boekjaren	-	-7
Totaal winstbelastingen	16.244	17.375
Effectieve belastingdruk (%)	25,0%	25,0%

De belastinglast is als volgt te splitsen in acute belastingen en uitgestelde belastingen:

	2013	2012
Acute winstbelastingen		
Verslagjaar	-28.121	16.318
Aanpassingen voorgaande boekjaren	-	-7
	-28.121	16.311
Uitgestelde winstbelastingen		
Vrijval actieve latentie ontstaan bij aanvang belastingplicht	3.942	6.261
Vrijval/dotatie uit hoofde van voorziening pensioenen	-1.094	74
Belasting op baten en lasten die rechtstreeks in het eigen vermogen zijn verwerkt	1.304	619
Fiscaal uitgesteld resultaat basisrenteleningen	-786	-786
Mutatie als gevolg van ongerealiseerde waardemutaties en wijziging waardering	40.999	-5.104
	44.365	1.064
Totaal winstbelastingen	16.244	17.375

De acute belasting over het boekjaar 2013 is lager dan het vigerende belastingtarief van 25,0%. Dit wordt met name veroorzaakt door de fiscale realisatie van resultaten die verband houden met een herstructurering van de derivatenportefeuille. Daarnaast is de acute belasting over het boekjaar 2013 lager dan het vigerende belastingtarief door de vrijval van het waarderingsverschil van activa en passiva bij aanvang van de belastingplicht per 1 januari 2005.

De acute belasting over het boekjaar 2012 is lager dan het vigerende belastingtarief van 25,0%. Dit wordt met name veroorzaakt door de vrijval van het waarderingsverschil van activa en passiva bij aanvang van de belastingplicht per 1 januari 2005 en de ongerealiseerde waardemutaties in het boekjaar.

9 Kasmiddelen en tegoeden bij de centrale bank

Deze post betreft de wettige betaalmiddelen en de direct opeisbare tegoeden bij De Nederlandsche Bank N.V en de Europese Centrale Bank.

10 Bankiers

Deze post bestaat voornamelijk uit onderpand uit hoofde van collateral afspraken gerelateerd aan derivatencontracten. Dit onderpand staat niet ter vrije beschikking van de bank.

Deze post kan als volgt worden uitgesplitst:

	2013	2012
Direct opeisbare tegoeden	124	100
Vorderingen uit hoofde van onderpand	6.249.500	6.725.420
Totaal	6.249.624	6.725.520

11 Kredieten en vorderingen

Deze post betreft niet in rentedragende waardepapieren belichaamde kredieten en vorderingen op anderen dan bankiers. De vorderingen, die naast enkele personeelskredieten uitsluitend de publieke sector betreffen, vloeien voor het grootste gedeelte voort uit verstrekte langlopende leningen. Tot bedoelde publieke sector zijn gerekend de vorderingen op of onder garantie van Nederlandse overheden, alsmede vorderingen op NV-overheidsbedrijven en andere bedrijven of instellingen met een afgeleide overheidstaak.

Het verloop van de post Kredieten en vorderingen kan als volgt worden weergegeven:

	2013	2012
Stand per 1 januari	59.197.322	53.932.329
Verstrekkingsen	17.721.738	18.091.715
Aflossingen	-16.256.352	-14.920.309
Waardeverandering reële waarde hedge accounting	-3.283.475	2.096.468
Reële waarde van in kredieten en vorderingen afgescheiden besloten derivaten	5.996	-2.881
Stand per 31 december	57.385.229	59.197.322

De verstrekkingsen en aflossingen betreffen zowel de kortlopende als langlopende kredieten en vorderingen.

Specificatie kredieten en vorderingen publieke sector naar aard van de vorderingen:

	2013	2012
Vorderingen op of onder garantie van de Nederlandse overheid	51.454.156	49.963.561
Overige vorderingen op de overheidssector en diversen	329.067	354.276
Waardeverandering reële waarde hedge accounting	5.616.056	8.899.530
Reële waarde van in kredieten en vorderingen afgescheiden besloten derivaten	-14.050	-20.045
	57.385.229	59.197.322

De post vorderingen op of onder garantie van de Nederlandse overheid kan als volgt gespecificeerd worden:

	2013	2012
Waterschappen	5.684.719	5.449.771
Gemeenten	7.468.339	7.378.968
Sociale woningbouw	33.433.692	32.491.588
Overige	4.867.406	4.643.234
	51.454.156	49.963.561

Gezien het risicoprofiel van de tegenpartijen van de NWB Bank is een voorziening voor oninbaarheid niet noodzakelijk per balansdatum.

De aard van de in de kredieten en vorderingen afgescheiden besloten derivaten betreft in de rentecondities opgenomen caps en floors die worden afgescheiden.

De onderpandwaarde van het in onderpand bij DNB gegeven deel van de portefeuille kredieten en vorderingen bedraagt € 14,1 miljard ultimo 2013 (€ 9,5 miljard ultimo 2012).

Van de kredieten en vorderingen heeft € 3,7 miljard een resterende looptijd kleiner dan 12 maanden.

	2013	2012
De openstaande bedragen van aan oud directieleden verstrekte leningen:	294	460

12 Rentedragende waardepapieren

Deze post kan als volgt worden uitgesplitst:

	2013	2012
Tot het einde van de looptijd aangehouden	1.838.168	796.721
Overige rentedragende waardepapieren met beursnotering	488.285	560.632
Overige rentedragende waardepapieren zonder beursnotering	23.375	51.167
	2.349.828	1.408.520

Het verloop van de rentedragende waardepapieren in 2013 en 2012 was als volgt:

	Publiek-rechtelijke lichamen	Anderen	Totaal
Stand op 1 januari 2013	520.596	887.924	1.408.520
Aankopen	-	1.232.442	1.232.442
Verkopen en aflossingen	-85.039	-174.797	-259.836
Waardeveranderingen Overige rentedragende waardepapieren	-20.826	-10.472	-31.298
Stand op 31 december 2013	414.731	1.935.097	2.349.828

De onderpandwaarde van het in onderpand bij DNB gegeven deel van de portefeuille rentedragende waardepapieren bedraagt € 0,8 miljard ultimo 2013 (€ 0,4 miljard ultimo 2012).

	Publiek-rechtelijke lichamen	Anderen	Totaal
Stand op 1 januari 2012	513.310	957.875	1.471.185
Aankopen	-	-	-
Verkopen en aflossingen	-8.868	-78.099	-86.967
Waardeveranderingen Overige rentedragende waardepapieren	16.154	8.148	24.302
Stand op 31 december 2012	520.596	887.924	1.408.520

Van de rentedragende waardepapieren heeft € 507 miljoen (2012: € 86 miljoen) een resterende looptijd kleiner dan 12 maanden.

13 Immateriële activa

Deze post bestaat uit kosten en uitgaven gerelateerd aan de computer software.

De specificatie van het verloop van deze post in 2013 respectievelijk 2012 is als volgt:

	2013	2012
Boekwaarde op 1 januari	2.436	1.990
Investeringen	1.862	1.430
Afschrijvingen	-909	-984
Boekwaarde op 31 december	3.389	2.436
De cumulatieve bedragen op 31 december waren:		
	2013	2012
Investeringen	6.987	5.127
Afschrijvingen	-3.598	-2.691
Boekwaarde op 31 december	3.389	2.436

14 Materiële activa

De specificatie van het verloop van deze post in 2013 is als volgt:

	Onroerende zaken voor eigen gebruik	Overige bedrijfs-middelen	Totaal
Boekwaarde per 31 december 2012	5.078	872	5.950
Investeringen 2013	26	392	418
Desinvesteringen 2013	-	-65	-65
Afschrijvingen in 2013	-488	-287	-775
Boekwaarde per 31 december 2013	4.616	912	5.528

Ultimo 2013 waren de cumulatieve bedragen:

	Onroerende zaken voor eigen gebruik	Overige bedrijfs- middelen	Totaal
Investerings	9.017	6.721	15.738
Afschrijvingen	-4.659	-5.809	-10.468
Geamortiseerde kostprijs	4.358	912	5.270
Herwaarderingen	258	-	258
	4.616	912	5.528

De reële waarde van het pand is in 2011 opnieuw bepaald aan de hand van een taxatie door een externe taxateur.

De overige bedrijfsmiddelen betreffen voornamelijk inventaris, informatieverwerkende apparatuur en personenauto's.

De specificatie van het verloop van deze post in 2012 is als volgt:

	Onroerende zaken voor eigen gebruik	Overige bedrijfs- middelen	Totaal
Boekwaarde per 31 december 2011	5.565	612	6.177
Investerings 2012	-	528	528
Desinvesteringen 2012	-	-14	-14
Afschrijvingen in 2012	-487	-254	-741
Boekwaarde per 31 december 2012	5.078	872	5.950

Ultimo 2012 waren de cumulatieve bedragen:

Investerings	8.991	6.329	15.320
Afschrijvingen	-4.171	-5.457	-9.628
Geamortiseerde kostprijs	4.820	872	5.692
Herwaarderingen	258	-	258
	5.078	872	5.950

15 Overige activa

Deze post betreft voornamelijk te ontvangen bedragen respectievelijk nog te verrekenen bedragen in verband met het betalingsverkeer rondom balansdatum.

16 Derivaten

Deze post betreft renteswaps en valutaswaps, caps, floors en swaptions. Deze producten worden gewaardeerd op reële waarde, inclusief opgelopen rente. De waardering vindt plaats met behulp van algemeen aanvaarde waarderingsmodellen, waarbij gebruik wordt gemaakt van de meest geëigende waardingscurven, waaronder de OIS-curve. Tot en met 2012 werd gebruik gemaakt van de 3-maands swapcurve. Daarnaast is in 2013 ook een zogenaamde 'credit value adjustment' in de waardering opgenomen.

Specificatie naar resterende looptijd van de reële waarden op 31 december 2013:

	2013 Totaal	3 mnd of korter	3 mnd - 1 jaar	1 jaar - 5 jaar	Langer dan 5 jaar
Renteswaps	1.954.165	-	42.700	842.733	1.068.732
Valutaswaps	1.689.176	15.578	250.348	631.816	791.434
Caps, floors en swaptions	95.394	-	-	124	95.270
Totaal	3.738.735	15.578	293.048	1.474.673	1.955.436

Specificatie naar resterende looptijd van de reële waarden op 31 december 2012:

	2012 Totaal	3 mnd of korter	3 mnd - 1 jaar	1 jaar - 5 jaar	Langer dan 5 jaar
Renteswaps	2.632.824	8.230	65.301	705.732	1.853.561
Valutaswaps	3.382.071	28.677	246.278	1.425.789	1.681.327
Caps, floors en swaptions	129.430	-	-	118	129.312
Totaal	6.144.325	36.907	311.579	2.131.639	3.664.200

17 Overlopende activa

Deze post omvat voornamelijk de opgelopen rente voor rentedragende activa die niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde via de winst- en verliesrekening. Daarnaast omvat deze post vooruitbetaalde bedragen voor kosten die ten laste van de volgende periode(n) komen en de nog te ontvangen nog niet gefactureerde bedragen wegens baten ten gunste van de huidige of voorgaande periode(n).

18 Bankiers

Deze post betreft - niet in schuldbewijzen belichaamde - schulden aan binnenlandse en buitenlandse bankiers. Het in deze post opgenomen onderpand komt voort uit collateral afspraken gerelateerd aan derivatencontracten.

Deze post is als volgt te specificeren:

	2013	2012
Opgenomen leningen bij banken	63.717	87.628
Waardeverandering reële waarde hedge accounting	2.644	3.349
Verplichtingen uit hoofde van onderpand	456.630	968.880
	522.991	1.059.857

In 2013 heeft een reclassificatie plaatsgevonden voor de middelen Namensschuldverschreibungen en Schuldscheinen die in 2012 werden verantwoord onder 'Bankiers'. De vergelijkende cijfers zijn als gevolg van voortschrijdend inzicht aangepast waarvoor verwezen wordt naar de post 'Toevertrouwde middelen'.

19 Toevertrouwde middelen

Deze post betreft schulden aan anderen dan bankiers, waaronder Namensschuldverschreibungen en Schuldscheinen. Voor wat betreft de laatst genoemde posten heeft een reclassificatie plaatsgevonden in de vergelijkende cijfers ten opzichte van de post 'Bankiers'. Deze post is als volgt te specificeren:

	2013	2012
Toevertrouwde middelen	3.960.964	2.521.545
Waardeverandering reële waarde hedge accounting	-79.917	332.559
	3.881.047	2.854.104

20 Schuldbewijzen

Deze post bevat verhandelbare rentedragende waardepapieren en is als volgt te specificeren:

	2013	2012
Obligatieleningen	46.208.325	46.222.834
Kortlopend waardepapier	9.391.642	9.511.844
Waardeverandering reële waarde hedge accounting	1.436.278	2.972.894
Reële waarde van in schuldbewijzen afgescheiden besloten derivaten	-103.853	-405.102
	56.932.392	58.302.470

Van de in totaal uitgegeven schuldbewijzen heeft € 9.692 miljoen (2012: € 6.837 miljoen) een variabele rente.
Van de schuldbewijzen heeft € 17,6 miljard (2012: € 14,7 miljard) een resterende looptijd kleiner dan 12 maanden.

De aard van de in de schuldbewijzen afgescheiden besloten derivaten betreft in de rentecondities opgenomen gestructureerde componenten die worden afgescheiden.

21 Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2005 is de NWB Bank belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. In 2008 heeft de belastingdienst zich akkoord verklaard met de gehanteerde marktwaarden in de fiscale openingsbalans en de verdeling van het marktwaardeverschil over toekomstige perioden.

De specificatie van de te betalen vennootschapsbelasting in 2013 en 2012 is als volgt:

	2013	2012
2011		21.308
2012	5.995	5.995
2013	-41.527	
	-35.532	27.303

Het te betalen bedrag over het boekjaar is als volgt te specificeren:	2013	2012
Acute belastinglast	-28.121	16.318
Betaalde voorschotten	-13.406	-10.323
	-41.527	5.995

De acute belastingvordering in 2013 wordt veroorzaakt door de fiscale realisatie van resultaten die verband houden met een herstructurering van de derivatenportefeuille.

22 Latente vennootschapsbelasting

Het verloop van de uitgestelde belastingen is als volgt te specificeren:

	2013	2012
Saldo 1 januari	2.477	2.032
Vrijval latentie bij aanvang belastingplicht	3.942	6.261
Mutatie als gevolg van tijdelijke verschillen in boekjaar verwerkt via de winst- en verliesrekening	39.905	-5.030
Fiscaal uitgesteld resultaat basisrenteleningen	-786	-786
Saldo 31 december	45.538	2.477

De mutatie als gevolg van tijdelijke verschillen in boekjaar verwerkt via de winst- en verliesrekening betreft voornamelijk het verschil tussen fiscale en commerciële waardering van de financiële instrumenten. Daarnaast is de fiscaal afwijkende behandeling van pensioenkosten hierin begrepen.

23 Overige schulden

Deze post betreft voornamelijk te betalen bedragen respectievelijk te verrekenen bedragen in verband met te amortiseren bedragen, het betalingsverkeer rondom balansdatum en te betalen omzetbelasting.

	2013	2012
Vooruit ontvangen rente en aflossingen	45.642	54.925
Overige schulden	849	860
	46.491	55.785

24 Derivaten

Deze post betreft renteswaps en valutaswaps, caps, floors en swaptions. Deze producten worden gewaardeerd op reële waarde, inclusief opgelopen rente. De waardering vindt plaats met behulp van algemeen aanvaarde waarderingsmodellen, waarbij gebruik wordt gemaakt van de meest geëigende waarderingcurven, waaronder de OIS-curve. Tot en met 2012 werd gebruik gemaakt van de 3-maands swapcurve. Daarnaast is in 2013 ook een zogenaamde 'credit value adjustment' in de waardering opgenomen.

Specificatie naar resterende looptijd van de negatieve reële waarden op 31 december 2013:

31 december 2013	2013 Totaal	3 mnd of korter	3 mnd - 1 jaar	1 jaar - 5 jaar	Langer dan 5 jaar
Renteswaps	7.963.165	50.864	60.159	1.121.150	6.730.992
Valutaswaps	1.563.474	113.507	353.359	361.015	735.593
Caps, floors en swaptions	90.978	-	1	52	90.925
Totaal	9.617.617	164.371	413.519	1.482.217	7.557.510

Specificatie naar resterende looptijd van de negatieve reële waarden op 31 december 2012:

31 december 2012	2012 Totaal	3 mnd of korter	3 mnd - 1 jaar	1 jaar - 5 jaar	Langer dan 5 jaar
Renteswaps	11.002.799	6.283	82.694	1.137.647	9.776.175
Valutaswaps	696.640	257.197	45.699	114.438	279.306
Caps, floors en swaptions	124.131	-	-	23	124.108
Totaal	11.823.570	263.480	128.393	1.252.108	10.179.589

25 Overlopende passiva

Deze post omvat voornamelijk de opgelopen rente voor rentedragende passiva. Daarnaast omvat deze post vooruit ontvangen bedragen voor baten die ten gunste van de volgende periode(n) komen en nog niet gefactureerde nog te betalen bedragen ter zake van lasten die aan de verstreken periode(n) zijn toegerekend.

26 Voorzieningen

Deze post bestaat alleen uit een voorziening voor pensioenen.

Met ingang van 1 januari 2013 is de regelgeving inzake pensioenen aangepast. Een nadere toelichting hierop alsmede de invloed op vermogen en resultaat is opgenomen onder 'Grondslagen bij opstelling van de jaarrekening'.

	2013	2012
Aan het boekjaar toegerekende pensioenkosten	951	598
Rentekosten uitkeringsverplichting	859	837
Verwacht rendement op fondsbeleggingen	-650	-689
Administratiekosten en overige	-10	60
Netto kosten van de vergoedingsregelingen	1.150	806
Bruto verplichting u.h.v. toegezegde (pensioen)regelingen	25.374	26.431
Reële waarde fondsbeleggingen	-18.309	-19.578
	7.065	6.853
Netto actuariële winsten (verliezen)	0	-4.162
Voorziening m.b.t. kosten van de vergoedingsregelingen	7.065	2.691
Beginstand bruto verplichting u.h.v. toegezegde (pensioen)regelingen	26.431	17.830
Rentekosten	859	837
Aan het boekjaar toegerekende (pensioen)kosten	951	598
Uitgekeerde bedragen	-792	-787
Verlies (winst) a.g.v. assumptie veranderingen resp. actuariële verlies (winst) op verplichtingen	-2.075	7.953
Eindstand bruto verplichting u.h.v. toegezegde (pensioen)regelingen	25.374	26.431
Beginstand reële waarde fondsbeleggingen	19.578	14.562
Verwacht rendement	650	629
Bijdragen werkgever	878	1.101
Uitgekeerde bedragen	-792	-787
Verlies (winst) a.g.v. assumptie veranderingen resp. actuariële verlies (winst) op verplichtingen	-2.005	4.073
Reële waarde fondsbeleggingen per 31 december	18.309	19.578

De verwachte bijdragen van de werkgever over 2014 aan de toegezegde (pensioen)regelingen ultimo 2013 bedragen € 1,0 miljoen.

De belangrijkste veronderstellingen die gebruikt zijn bij het bepalen van de voorziening voor pensioenverplichtingen zijn als volgt:

	2013	2012
Disconteringsvoet	3,60%	3,30%
Verwacht rendement op activa	3,60%	3,30%
Toekomstige salarisverhogingen (inclusief inflatie)	3,25%	3,25%
Toekomstige pensioenverhogingen	2,00%	2,00%

Wijzigingen in deze veronderstellingen kunnen een belangrijke impact hebben op de waardering van pensioenverplichtingen en fondsbeleggingen.

27 Gestort en opgevraagd kapitaal

Te onderscheiden zijn:

Aandelen A

De nominale waarde bedraagt € 115 waarop verplicht 100% is gestort.

Voor elk aandeel A kan tijdens een aandeelhoudersvergadering 1 stem worden uitgebracht.

Aandelen B

De nominale waarde bedraagt € 460 waarop verplicht 25% is gestort.

Verdere stortingen worden overeenkomstig de statuten door de raad van commissarissen bepaald.

Voor elk aandeel B kunnen tijdens een aandeelhoudersvergadering 4 stemmen worden uitgebracht.

Specificatie ultimo 2013:	Geplaatst	Gestort
Aandelen A		
Stand op 31 december 2013 (50.478 aandelen)	5.805	5.805
Aandelen B		
Stand op 31 december 2013 (8.511 aandelen)	3.915	
Hiervan nog te storten: (74% inzake 8.510 aandelen)	-2.896	
		1.019
Totaal gestort op 31 december 2013		6.824
Totaal gestort op 31 december 2012		6.824

28 Herwaarderingsreserves

Het verloop van de herwaarderingsreserves in 2013 en 2012 was als volgt:

	Reserve herwaardering rentedragende waardepapieren	Overige herwaarderings- reserves	Totaal
Stand op 1 januari 2012	2.692	267	2.959
Verloop in waarde rentedragende waardepapieren	-1.856	-	-1.856
Herwaardering materiële vaste activa	-	-	-
Stand op 31 december 2012	836	267	1.103
Verloop in waarde rentedragende waardepapieren	-836	-	-836
Stand op 31 december 2013	0	267	267

NWB Bank waardeert een deel van haar activa, vooral derivaten, op reële waarde. NWB Bank heeft ervoor gekozen om de ongerealiseerde waardeverschillen die voortvloeien uit de herwaardering van deze activa in samenhang te zien met de ongerealiseerde waardeverschillen van op reële waarde gewaardeerde passiva. Dit omdat deze posities ook in het kader van risicomanagement in samenhang worden beoordeeld. Indien en voor zover op grond van artikel 2:390 lid 1 BW waardevermeerderingen van deze activa in een herwaarderingsreserve zouden moeten worden opgenomen, gaf op 31 december 2013 het saldo van de ongerealiseerde waardeverschillen geen aanleiding tot de vorming van een herwaarderingsreserve.

29 Overige reserves

Het verloop van de overige reserve was als volgt:

Stand per 1 januari 2012	1.103.000
Toevoeging uit winstverdeling 2011	75.000
Uitkering over 2011	-
Stand per 31 december 2012	1.178.000
Toevoeging uit winstverdeling 2012	40.000
Uitkering over 2012	-
Waardemutatie pensioenvoorziening	-3.000
Stand per 31 december 2013	1.215.000

30 Onverdeelde winst verslagjaar

De balans is opgesteld vóór winstverdeling. Het voorstel voor de winstverdeling over het boekjaar 2013 is opgenomen onder de Overige gegevens.

31 Onherroepelijke toezeggingen

Deze toezeggingen betreffen:

	2013	2012
Toegezegde leningen	1.611.097	3.109.653
Toegezegde onderpandsverplichtingen	47.340	186.320
Verhogingen klimleningen wegens bij te boeken interest	1.035	1.079
Niet opgenomen kredietfaciliteiten in rekening courant	560.059	441.205
Niet opgenomen financieringsfaciliteiten	363.560	526.210
Verstreckte garanties	1.752	2.285
	2.584.843	4.266.752

32 Voorwaardelijke schulden

De post niet in de balans opgenomen voorwaardelijke verplichtingen wegens verstreckte garanties (Standby Letters of Credit) in het kader van Cross-Border financieringen van waterschappen en aan relaties afgegeven bankgaranties bedraagt € 76 miljoen (2012: € 91 miljoen).

33 Reële waarde van financiële instrumenten

Algemeen

De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld, tussen ter zake goed geïnformeerde, tot een transactie bereid zijnde partijen die onafhankelijk van elkaar zijn.

Bij de bepaling van de reële waarde van financiële instrumenten wordt gebruik gemaakt van marktprijzen voor zover het financiële instrumenten betreft die op een actieve markt worden verhandeld. Voor de meeste financiële instrumenten is een dergelijke marktprijs niet beschikbaar. De reële waarde wordt dan bepaald met behulp van waarderingsmodellen. De modellen maken gebruik van diverse veronderstellingen met betrekking tot de disconteringsvoet en het tijdstip en de omvang van de verwachte toekomstige kasstromen. Bij de berekening van de reële waarde van opties wordt gebruik gemaakt van algemeen aanvaarde optiewaarderingsmodellen.

De bank stelt periodiek vast dat toepassing van de waarderingsmodellen leidt tot betrouwbare, bij het risicoprofiel van de activa en passiva passende, reële waarden. Continu veranderende marktomstandigheden nopen de bank tot regelmatige aanpassing van de waarderingsparameters die de input vormen voor de waarderingsmodellen.

Kredieten en vorderingen, en schuldbewijzen

Voor de reële waardebepaling van kredieten en vorderingen alsmede schuldbewijzen wordt een waarderingsmodel gehanteerd. Dit model wordt ook gebruikt voor de interne risicorapportages.

Uitgangspunt bij het model is een 'going concern' benadering waarbij de bank i) leningen verstrekt die in principe tot het einde van de looptijd worden aangehouden, en ii) de relatief langlopende leningen financiert met gemiddeld genomen korter lopende funding.

De waarderingscurve wordt gebaseerd op de gemiddelde funding kosten, zijnde swaprente plus opslag. Deze opslag geeft in feite aan wat de extra financieringslasten zijn voor de bank uit hoofde van liquiditeit- en kredietopslagen. Deze extra lasten worden bepaald uitgaande van de op de verslaggevingsdatum uitstaande funding. De uit de berekeningsmethodiek voortvloeiende opslag wordt gehanteerd voor alle relevante looptijden (continue curve). Er wordt vanuit gegaan dat de voor de Bank geldende opslagen ook representatief zijn voor de niet in de markt observeerbare opslagen voor de kredietnemers van de Bank.

Rentedragende waardepapieren

De overige rentedragende waardepapieren met beursnotering worden gewaardeerd tegen marktprijzen. Voor de bepaling van de reële waarde van de overige rentedragende waardepapieren wordt gebruik gemaakt van hetzelfde model dat gehanteerd wordt voor de kredieten en vorderingen.

Derivaten

Voor de waardering van derivaten wordt gebruik gemaakt van algemeen aanvaarde waarderingsmodellen, waarbij de meest geëigende waarderingscurven, waaronder de OIS-curve, gehanteerd worden. Tot en met 2012 werd gebruik gemaakt van de 3-maands swapcurve. Daarnaast is in 2013 ook een zogenaamde 'credit value adjustment' in de waardering opgenomen.

De gehanteerde curven weerspiegelen het prijsniveau waarop de bank swaps afsluit. Het kredietrisico op de afgesloten derivatentransacties wordt grotendeels gemitigeerd door het uitwisselen van collateral.

Overzicht reële waarde van de financiële instrumenten

De volgende tabel geeft inzicht in de geschatte reële waarde van de financiële activa en passiva en van de overige niet uit de balans blijvende financiële instrumenten, waarbij de opgelopen rente voor vergelijkingsdoeleinden is toegerekend aan de boekwaarde. Een aantal balansposten is niet in de tabel opgenomen, omdat het niet voldoet aan de definitie van een financieel actief of passief. Het totaal van de hieronder weergegeven reële waarden geeft niet de onderliggende marktwaarde van de NWB Bank weer en moet daarom niet als zodanig worden geïnterpreteerd.

	Boek- waarde 31-12-2013	Reële waarde 31-12-2013	Boek- waarde 31-12-2012	Reële waarde 31-12-2012
Activa				
Kasmiddelen en tegoeden bij de centrale bank	153.231	153.231	1.648.846	1.648.846
Bankiers	6.249.624	6.249.624	6.725.520	6.725.520
Kredieten en vorderingen	60.436.928	62.557.831	59.991.225	61.600.270
Rentedragende waardepapieren	2.361.966	2.391.886	1.421.404	1.444.238
Derivaten	3.738.735	3.738.735	6.144.325	6.144.325
Aandelen	205	205	205	205
Passiva				
Bankiers	580.092	579.659	1.066.932	1.076.336
Toevertrouwde middelen	3.881.047	4.194.186	2.876.138	2.881.251
Schuldbewijzen	57.552.917	57.718.196	58.975.351	59.192.483
Derivaten	9.617.617	9.617.617	11.823.570	11.823.570

Bepaling reële waarde van de financiële instrumenten

Onderstaande tabel geeft inzicht in de wijze waarop de reële waarde wordt bepaald van financiële instrumenten die tegen reële waarde zijn gewaardeerd in de balans.

31 december 2013 (in miljoenen euro's)	Waardering op basis van marktprijzen	Waardering op basis van modellen met in de markt beschikbare data	Waardering op basis van modellen met niet in de markt beschikbare data
Activa			
Overige rentedragende waardepapieren met beursnotering	488	-	-
Derivaten	-	3.739	-
Afgescheiden derivaten	-	-14	-
Passiva			
Derivaten	-	9.618	-
Afgescheiden derivaten	-	-103	-
31 december 2012 (in miljoenen euro's)	Waardering op basis van marktprijzen	Waardering op basis van modellen met in de markt beschikbare data	Waardering op basis van modellen met niet in de markt beschikbare data
Activa			
Overige rentedragende waardepapieren met beursnotering	516	-	-
Derivaten	-	6.144	-
Afgescheiden derivaten	-	-20	-
Passiva			
Derivaten	-	11.824	-
Afgescheiden derivaten	-	-405	-

De waardering van de overige financiële instrumenten opgenomen in de toelichting onder 'reële waarde van de financiële instrumenten' zijn tot stand gekomen op basis van modellen met deels in de markt beschikbare data.

Financiële derivaten

	31-12-2013	31-12-2012
Hoofdsommen renteswaps		
Specificatie resterende looptijd:		
Eén jaar of korter	4.230.287	9.210.696
Langer dan één jaar, maar niet langer dan vijf jaar	20.076.188	18.376.846
Langer dan vijf jaar	45.021.390	43.474.361
	69.327.865	71.061.903
Hoofdsommen valutaswaps	31-12-2013	31-12-2012
Specificatie resterende looptijd:		
Eén jaar of korter	16.186.002	11.820.607
Langer dan één jaar, maar niet langer dan vijf jaar	12.365.814	13.555.027
Langer dan vijf jaar	6.738.603	7.567.920
	35.290.419	32.943.554

De hoofdsommen van de caps en floors bedragen € 316.171 (2012: € 530.909) en van de swaptions € 1.005.000 (2012: € 1.005.000). Deze derivaten zijn opgenomen onder de renteswaps in bovenstaande tabel.

112

34 Risicomanagement

Risicobeheer heeft een centrale plaats in de organisatie. Risicobewustzijn is een belangrijk onderdeel van de bedrijfscultuur en komt tot uiting in de op soliditeit gerichte langetermijnstrategie van de bank. De organisatie is erop gericht risico's in een vroegtijdig stadium te onderkennen, te analyseren, verantwoorde grenzen vast te stellen en deze te bewaken. Het risicobeheer wordt gekenmerkt door het effectief inspelen op veranderende omstandigheden en het bieden van adequate kaders voor de activiteiten van de bank. Dit helpt de bank haar sterke financiële positie en zeer lage kostenstructuur te behouden.

Risk governance

De strategie van de bank stelt hoge eisen aan het risico management en de inrichting en handhaving van een adequate interne beheersing. De NWB Bank hanteert een organisatiebrede aanpak voor haar risicobeheersing en de controle daarop. Als belangrijk onderdeel van haar toezichthoudende taak evalueert de raad van commissarissen en in het bijzonder de audit- en risicocommissie van de raad, de beheersing van de risico's die aan de uitvoering van het bankbedrijf zijn verbonden. De directie stelt de kaders voor het risicobeheer vast. Binnen deze kaders worden door de Asset & Liability Commissie (ALCO) beslissingen genomen over de risico's van de bank. In de ALCO zijn de directie, treasury, public finance, risk management, finance & control en back office vertegenwoordigd.

In overeenstemming met de Code Banken is onder verantwoordelijkheid van de directie de risicobereidheid (risk appetite) van de bank geactualiseerd en goedgekeurd door de raad van commissarissen. Hiermee is vastgelegd hoeveel, en op welke gebieden, de NWB Bank risico wenst te lopen bij het realiseren van haar strategische doelstellingen. De risicobereidheid wordt jaarlijks geëvalueerd of, zo nodig, vaker in verband met belangrijke ontwikkelingen.

In het vervolg van deze paragraaf wordt het interne risicobeheersysteem per relevant type risico beschreven. De bank verstrekt vrijwel alleen krediet aan overheden en overheidsgelateerde bedrijven en instellingen. Het tegenpartijrisico uit hoofde van derivaten en geldmarkttransacties wordt zoveel mogelijk beperkt door middel van een limietsysteem, minimum kredietwaardigheidsvereisten en onderpandvereisten. Per saldo zijn de kredietrisico's gering en als gevolg daarvan de rentemarges ook.

RENTERISICO: "mogelijke invloed op winst en kapitaal als gevolg van rentefluctuaties"

Risico's door fluctuaties in de rente ontstaan door verschillen in de rente- en looptijdcondities van de uitgezette en opgenomen middelen. De bank voert een prudent beleid ten aanzien van deze risico's. Het beleid is het renterisico bankbreed te beheersen door het afsluiten van renteswaptransacties zowel voor de actiefzijde als passiefzijde van de balans, waarbij de bank zich verplicht om op vooraf overeengekomen momenten het verschil tussen de vaste en variabele rentetarieven, berekend op basis van een overeengekomen hoofdsom, uit te wisselen.

Sinds de kredietcrisis is de bank geconfronteerd met risico's uit hoofde van (mutaties in) spreads ten opzichte van haar benchmark, de swaprentes. De hogere mate van risicoaversie heeft erin geresulteerd dat de bank zich momenteel voor langere termijnen moet financieren tegen de swaprente met een opslag, waar dit in het verleden tegen swaptarieven gebeurde. Tegelijkertijd kan de bank zich voor de kortere termijn (tot 12 maanden) financieren tegen rentes lager dan de swaprente. Deze spreadontwikkelingen leiden tot mutaties in de marktwaarde van activa en passiva en beïnvloeden ook het renteresultaat (ontvangen rente minus betaalde rente).

Prudent beleid, aangevuld met een daarop afgestemd beheersysteem vormt de basis voor de berekening, bewaking en beheersing van de renterisico's. De ALCO bepaalt de omvang van de risico's binnen de vastgestelde kaders. Voor het beheer wordt gebruik gemaakt van een rentetypische gap-analyse, scenarioanalyses en risicomaatstaven als (spread) DV01 (zie hieronder voor uitleg) en Earnings at Risk. Voorts worden de uitkomsten van ingenomen posities geanalyseerd met behulp van winstprognoses, rentemarge-analyse en performance analyse. Ook deze managementinformatie is van belang voor het besluitvormingsproces in de ALCO.

Rentegevoeligheidsanalyse (DV01)

De NWB Bank hanteert DV01 (Dollar Value of a Basis Point) als belangrijkste renterisicomaatstaf. Deze van duration afgeleide absolute maatstaf geeft in geldeenheden de prijs of marktwaarde verandering aan als gevolg van één basispunt (0,01%) verandering van de rentecurve. Er geldt daarbij voor de totale portefeuille een limiet die is gerelateerd aan het toetsingsvermogen.

De rentegevoeligheid van de hedge portefeuille wordt beheerst aan de hand van DV01-limieten voor verschillende tijdsintervallen. Het doel van de set van limieten is het risico van hedge ineffectiviteit te beperken.

Voor het beheersen van het spreadrisico geldt een zogenoemde spread DV01-maatstaf met bijbehorende limiet. Dit is een indicator voor de looptijdmismatch tussen de opgenomen financiering en de uitgezette leningen. De spread DV01 wordt gekwantificeerd aan de hand van de rentegevoeligheid van alle (langlopende) leningen en financiering en lag eind 2013 binnen de daarvoor gehanteerde limiet.

Earnings at Risk

Naast de DV01-maatstaf die inzicht geeft in het renterisico over de totale looptijd van de portefeuille, hanteert de NWB Bank de maatstaf Earnings at Risk voor de korte termijn, met als doel grenzen te stellen aan de volatiliteit van het renteresultaat in de eerstkomende 365 dagen. Het betreft een simulatiemaatstaf waarbij het verwachte renteresultaat in de komende twaalf maanden bij verschillende rentescenario's wordt afgezet tegen de uitkomst van een basisscenario. Per eind 2013 lagen de uitkomsten voor deze scenario's binnen de daarvoor gehanteerde limieten.

Gap-analyse

Hieronder is een rentetypische gap-analyse weergegeven. De tabel is gebaseerd op interne rapportages. Deze analyse wordt binnen de ALCO gebruikt voor het beoordelen van de posities van de bank op de rentecurve.

31 december 2013 (in miljoenen euro's)	Totaal	3 mnd of korter	3 mnd - 1 jaar	1 jaar - 5 jaar	Langer dan 5 jaar
Activa					
Kredieten en vorderingen	67.250	15.474	5.948	20.629	25.199
Rentedragende waardepapieren	2.351	1.842	30	236	243
Derivaten met een vaste rente	25.635	152	126	7.272	18.085
Derivaten met een variabele rente	44.601	39.280	5.290	14	17
Totaal activa	139.837	56.748	11.394	28.151	43.544
Passiva					
Bankiers toevertrouwde middelen en schuldbewijzen en schuldbewijzen	27.509	3.121	1.556	11.179	11.653
Derivaten met een vaste rente	55.978	5.301	3.977	15.955	30.745
Derivaten met een variabele rente	54.030	48.251	5.095	331	353
Totaal passiva	137.517	56.673	10.628	27.465	42.751
Totaal activa minus passiva 2013	2.320	75	766	686	793
Totaal activa minus passiva 2012	2.130	-50	904	-2	1.278

Weergegeven is de contante waarde van alle instrumenten op basis van de swapcurve. De derivaten zijn inclusief hoofdsommen om de renteposities duidelijker weer te geven. Bovenstaande heeft tot gevolg dat geen directe aansluiting met de balans kan worden gemaakt.

Scenarioanalyse

Door de NWB Bank worden scenarioanalyses uitgevoerd om additioneel inzicht te verkrijgen in het renterisico. Een gangbaar scenario hiervoor is het berekenen van de mutaties in de marktwaarde van het eigen vermogen bij een parallelle verschuiving van de rente van -100 basispunten (bp) en +100 bp. In onderstaande tabel wordt het effect van deze plotselinge verandering van de rente per 31 december 2013 weergegeven. Getoond wordt de marktwaardeverandering die hierdoor optreedt.

Deze wordt vervolgens uitgesplitst naar het effect op het jaarresultaat en het effect op de toekomstige jaarresultaten. Het langetermijn effect geeft slechts een opportunity loss aan. Anders gezegd, indien de NWB Bank de rentepositie volledig had ingedekt dan zou het toekomstig resultaat € 57 miljoen hoger zijn bij een rentestijging van 100 bp.

(in miljoenen euro's)	Totale marktwaarde verandering	Direct effect op winst- en verliesrekening	Langetermijneffect op toekomstige winst- en verliesrekening
Renteschok + 100 bp	-41	16	-57
Renteschok - 100 bp	49	-7	56

LIQUIDITEITSRISICO “mogelijke invloed op winst en kapitaal als gevolg van het niet in staat zijn aan de opeisbare verplichtingen te voldoen zonder onaanvaardbare verliezen te lopen”

De NWB Bank beschikt over een AA+/Aaa kredietstatus gelijk aan die van de Nederlandse overheid. Met deze kredietstatus is de NWB Bank ruimschoots in staat om onder normale omstandigheden huidige en toekomstige liquiditeitsbehoeften in de markt in te dekken. In geval van stagnatie in de markt beschikt de NWB Bank over ruime mogelijkheden, onder meer in de vorm van liquide activa en mogelijkheden tot onderpand bij De Nederlandsche Bank N.V. (DNB), om te allen tijde opgenomen leningen terug te betalen en nieuwe uitzettingen te financieren. De NWB Bank heeft momenteel een royale onderpandpositie bij DNB. Nagenoeg de gehele kredietportefeuille van de NWB Bank is beleenbaar bij DNB. De onderpandwaarde van het in onderpand bij DNB gegeven deel van de portefeuille bedraagt € 14,9 miljard ultimo 2013 (€ 9,9 miljard ultimo 2012). Hiervan heeft de NWB Bank echter geen gebruik gemaakt. Voor kortlopende financiering wordt door de NWB Bank met name een beroep gedaan op de commercial paper markt. De bank heeft in haar streven naar geografische diversificatie van financieringsmarkten in maart 2013 haar entree op de Amerikaanse geldmarkt gemaakt met de lancering van een US Commercial Paper programma (USCP). Op 31 december 2013 staat in totaal € 9,4 miljard uit aan commercial paper. Het ECP-programma is € 15 miljard groot, het USCP-programma is US Dollar 10 miljard groot.

De liquiditeitspositie wordt dagelijks bewaakt. Liquiditeitsbeheer heeft tot doel ervoor te zorgen dat er voldoende middelen beschikbaar zijn om niet alleen voorziene maar ook onvoorziene financieringsbehoeften te kunnen opvangen. Het management van de bank wordt dagelijks geïnformeerd met behulp van een liquiditeitstypische gap-analyse, waarin verschillen tussen te ontvangen en te betalen kasstromen worden weergegeven. Op de liquiditeitspositie is een stelsel van limieten van toepassing.

In het verslagjaar is het liquiditeitsrisicoraamwerk op enkele punten aangepast mede ingegeven door de Bazel III-liquiditeitsratio's, Liquidity Coverage Ratio en Net Stable Funding Ratio. Deze ratio's en bijbehorende minimumvereisten zijn opgenomen in bindende EU-regelgeving (CRD IV/CRR) die 1 januari 2014 is ingegaan. Per ultimo 2013 voldoet de NWB Bank aan de minimumvereisten die in de komende jaren gaan gelden op het gebied van liquiditeitsrisico.

De balanscategorieën uitgesplitst naar resterende looptijd, inclusief alle toekomstige rentestromen en nominale waarden van vreemde valuta derivaten en voor winstverdeling, kunnen als volgt worden weergegeven.

In de vergelijkende cijfers zijn ook de nominale waarden opgenomen voor rentederivaten:

(in miljoenen euro's)	Totaal	3 mnd of korter	3 mnd - 1 jaar	1 jaar - 5 jaar	Langer dan 5 jaar
Activa					
Kasmiddelen en tegoeden bij de centrale bank	153	153	-	-	-
Bankiers, kredieten en vorderingen	77.896	4.148	5.707	23.608	44.433
Rentedragende waardepapieren	2.387	28	505	1.580	274
Immateriële activa	3	-	-	-	3
Materiële vaste activa	6	-	-	-	6
Vennootschapsbelasting	36	-	36	-	-
Derivaten	19.847	319	270	2.377	16.881
Overige activa	13	-	13	-	-
Overlopende activa	821	-	821	-	-
Totaal per 31 december 2013	101.162	4.648	7.352	27.565	61.597
Totaal per 31 december 2012	95.753	10.532	4.778	26.146	54.297
Passiva					
Bankiers, toevertrouwde middelen en schuldbewijzen	69.011	5.100	14.141	23.969	25.801
Overige passiva	46	-	46	-	-
Derivaten	28.273	420	1.136	5.350	21.367
Overlopende passiva	697	-	697	-	-
Voorzieningen	7	-	-	-	7
Latente Vennootschapsbelasting	46	-	-	-	46
Eigen vermogen	1.256	-	-	-	1.256
Totaal per 31 december 2013	99.336	5.520	16.020	29.319	48.477
Totaal per 31 december 2012	94.934	12.801	6.074	30.836	45.223

KREDIETRISICO “mogelijke invloed op winst en kapitaal als gevolg van niet nagekomen verplichtingen door een tegenpartij”

Het beleid van de bank is gericht op een zeer goede kwaliteit van de kredietportefeuille. De NWB Bank verstrekt voornamelijk kredieten aan overheden en instellingen die door de overheid worden gegarandeerd. In geringe mate zijn ook kredieten verstrekt aan waterleidingbedrijven zonder overheidsgarantie. Statutair is bepaald dat kredietverlening aan de private sector niet is toegestaan. Voorts is er in zeer beperkte mate sprake van kredietverlening aan overheden in West-Europese landen, waarbij dezelfde kwaliteitseisen worden gesteld als voor binnenlandse kredietverlening. Ten slotte zijn er transacties met financiële instellingen, waaronder valuta- en renteswaps, uit hoofde waarvan tegenpartijrisico ontstaat.

Bij de financiering van Nederlandse overheden worden door de bank geen limieten gehanteerd. De overige kredieten zijn opgenomen in het kredietbeoordelingssysteem van de bank. Indien een kredietlimiet aan een tegenpartij wordt toegekend, dan wordt die minimaal jaarlijks aangepast aan de actuele ontwikkelingen. Gezien het bijna risicovrije en daarnaast solvabiliteitsvrije karakter van het overgrote deel van de kredietrelaties van de bank, is het kredietrisico van de kredietportefeuille beperkt, hetgeen ook tot uitdrukking komt in de robuuste BIS solvency en Tier 1-ratio.

Het gewogen kredietrisico (inclusief nog in te gane leningen) waaraan de NWB Bank conform de normen van CRD IV / CRR onderhevig is, is op de verslagdatum als volgt:

(in miljoenen euro's)	Nominaal 2013	Gewogen 2013	Nominaal 2012	Gewogen 2012
Centrale overheden	2.772	0	2.056	0
Regionale overheden	15.251	0	16.077	0
Instellingen met afgeleide overheidstaak	43.113	360	48.419	425
Ontwikkelingsbanken	63	0	66	0
Internationale organisaties	10	0	12	0
Bancaire tegenpartijen	6.251	285	7.713	324
RMBS (NHG) notes	1.797	384	746	174
Overige	10	10	10	10
Totaal	69.267	1.039	75.099	933

De meeste uitzettingen van de NWB Bank vallen in de categorie met een 0%-weging, hetgeen betekent dat het kredietrisico zeer beperkt wordt geacht. De tegenpartijrisico's en eventuele geldmarktuitzettingen vallen onder de 20%- en 50%-wegingcategorie. De portefeuille van RMBS-notes (securitisaties van hypothecaire geldleningen met een NHG garantie) valt voor wat betreft de senior notes onder de 20% wegingcategorie, en voor een beperkt deel (lagere S-notes) in de 100% en 350% wegingcategorieën. Tenslotte zijn de kredieten aan Nederlandse waterleidingbedrijven in de 100%-wegingscategorie opgenomen.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de onderverdeling van de door de bank verstrekte kredieten:

Portefeuille in nominale waarden (in miljoenen euro's)	2013	2012
Waterschappen	5.040	4.868
Gemeenten	6.969	6.819
Andere overheden	360	384
Sociale woningbouw	32.456	31.492
Zorginstellingen	3.669	3.509
Overig onder garantie van overheden	521	527
Gemeenschappelijke regelingen	235	224
N.V. Overheidsbedrijven	279	257
Overige	66	62
	49.595	48.142

Bovenstaande klantgroepen zijn voornamelijk overheden en door overheden gegarandeerde entiteiten in de sociale woningbouw en zorg. De bank heeft nimmer te maken gehad met een oninbare vordering. Door de adequate garanties, het zeer beperkte kredietrisico worden geen verliezen op de verstrekte kredieten verwacht. Er is dan ook geen voorziening voor oninbare vorderingen getroffen of een afboeking op de vordering gedaan vanwege het kredietrisico. Zowel gedurende het jaar als op balansdatum zijn de betalingsachterstanden qua omvang zeer gering en van zeer korte duur.

118

Voor het beheer van het renterisico en valutarisico maakt de NWB Bank gebruik van derivaten. Om het kredietrisico dat deze derivaten met zich mee brengen zo beperkt mogelijk te houden, doet de NWB Bank in principe alleen transacties met tegenpartijen met een rating van minimaal single-A en zijn er limieten gesteld om het risico per tegenpartij met betrekking tot derivaten te beperken. De marktwaarden van deze derivaten kunnen, afhankelijk van afspraken met tegenpartijen, worden afgedekt door middel van collateral agreements (Credit Support Annex, CSA's). Het beleid van de bank is erop gericht met alle tegenpartijen CSA's af te sluiten en netting agreements van toepassing te laten zijn. Met een redelijk aantal tegenpartijen is de International Swaps and Derivates Association (ISDA) overeenkomst aangepast teneinde beter aan te sluiten met de marktstandaard voor collateral uitwisseling (zero thresholds en daily valuation). Voor de individuele derivatenportefeuilles met alle tegenpartijen, en ook voor de totale derivatenportefeuille, geldt dat het portefeuillebeheer, de monitoring en het collateral management de afgelopen jaren verder is geïntensiveerd qua sturing op gevoeligheden binnen de portefeuilles per tegenpartij en de mogelijkheid om op termijn (een deel van) een portefeuille te kunnen noveren naar een centrale tegenpartij. Daarmee wordt bijvoorbeeld de concentratie binnen de swapportefeuille beoordeeld en gestuurd, zowel voor wat betreft de rentegevoeligheden als wat betreft de marktwaarde en bijbehorende collateral stand per tegenpartij. De totale marktwaarde exposure uit hoofde van derivaten op financiële tegenpartijen is ultimo 2013 € 594 miljoen, hiervan is € 457 miljoen afgedekt door onderpand geleverd aan de bank (2012: € 1.387 miljoen, resp. € 969 miljoen). De totale marktwaarde exposure uit hoofde van derivaten van financiële tegenpartijen op de bank bedraagt ultimo 2013 € 6.564 miljoen, hiervan is € 6.250 miljoen afgedekt door onderpand geleverd door de bank (2012: € 7.243 miljoen, resp. € 6.725 miljoen).

Onderstaande tabellen geven de netto marktwaarde van de derivaten weer inclusief het ontvangen en betaalde onderpand:

(in miljoenen euro's)

Activa

	Positieve marktwaarde derivaten	Netting met negatieve derivaten	Cash collateral OG	Netto positie
Bancaire tegenpartijen	3.644	-3.053	-457	134
Niet-bancaire tegenpartijen	95	-	-	95
Totaal	3.739	-3.053	-457	229

Passiva

	Positieve marktwaarde derivaten	Netting met negatieve derivaten	Cash collateral OG	Netto positie
Bancaire tegenpartijen	-9.618	3.053	6.250	-315
Niet-bancaire tegenpartijen	-	-	-	-
Totaal	-9.618	3.053	6.250	-315

Met de niet-bancaire tegenpartijen is geen CSA afgesproken waardoor er voor deze partijen geen netting plaatsvindt.

Settlementrisico is het risico dat bij de afwikkeling van transacties wel aan de eigen verplichtingen wordt voldaan, maar door de tegenpartij niet aan haar verplichtingen wordt voldaan. Dit zal bijvoorbeeld aanwezig zijn bij de finale uitwisseling van de hoofdsom van vreemde valuta swaps, waarmee vervolgens de bijbehorende vreemde valuta funding wordt afgelost. Het valutarisico dat hierbij ontstaat wordt één-op-één afgedekt middels valuta swaps. Voornamelijk bij de betaling en de ontvangst van vreemde valuta is er sprake van settlementrisico dat door de bank wordt gemonitord.

VALUTARISICO “mogelijke invloed op winst en kapitaal als gevolg van het verloop van valutakoersen”

Het beleid is gericht op het structureel uitsluiten van valutarisico's zowel voor verstrekte als opgenomen gelden. Beheer van het valutarisico speelt vooral een rol bij de door de bank opgenomen gelden. De NWB Bank neemt in belangrijke mate middelen in vreemde valuta op. De hieruit voortvloeiende valutarisico's worden direct in zijn geheel door valutaswaps afgedekt.

Onderstaande tabel geeft de nominale waarden in miljoenen aan in lokale valuta.

CCY	2013				2012			
	Actief	Passief	Derivaten	Totaal	Actief	Passief	Derivaten	Totaal
AUD		-1.597	1.597	-		-1.906	1.906	-
CAD		-503	503	-		-416	416	-
CHF		-5.550	5.550	-		-5.747	5.747	-
GBP		-2.754	2.754	-		-4.056	4.056	-
HKD		-800	800	-		-1.253	1.253	-
JPY		-359.954	359.954	-		-430.560	430.560	-
NOK		-4.125	4.125	-		-4.125	4.125	-
NZD		-305	305	-		-230	230	-
SEK		-3.896	3.896	-		-2.100	2.100	-
USD	134	-29.755	29.621	-	138	-22.942	22.804	-

OPERATIONEEL RISICO: “mogelijke invloed op winst en kapitaal als gevolg van ontoereikende of gebrekkige interne processen en systemen, van ontoereikend of gebrekkig menselijk handelen dan wel van externe gebeurtenissen”

120

Als belangrijke bronnen van operationeel risico onderkent de NWB Bank storingen in systemen voor informatievoorziening, transactieverwerking en verevening of de niet-adequate werking van procedures, in het bijzonder bij nieuwe diensten of producten, alsmede frauduleuze en/of onbevoegde handelingen van medewerkers of derden.

Procedures

In het kader van het beheer van operationele risico's zijn de belangrijke processen beschreven. De interne accountantsdienst toetst regulier of de diverse procedures goed worden nageleefd en nog effectief zijn. In het afgelopen jaar zijn alle belangrijke bedrijfsprocessen opnieuw beschreven.

Nieuwe producten of diensten

Het productgoedkeuringsproces is de procedure die binnen de bank wordt doorlopen om te beslissen of een bepaald product voor eigen rekening en risico of ten behoeve van haar klanten zal worden geproduceerd of gedistribueerd of dat een nieuwe markt zal worden betreden. Bij dit proces wordt breed getoetst op aspecten van transparantie en het beheersen van risico's. Nieuwe producten worden niet op de markt gebracht of gedistribueerd zonder een zorgvuldige afweging van de risico's door de risicomanagementfunctie binnen de bank en zorgvuldige toetsing van andere relevante aspecten. De directie is verantwoordelijk voor het adequaat functioneren van het productgoedkeuringsproces. De interne accountantsdienst controleert op basis van de jaarlijkse risicoanalyse of opzet, bestaan en werking van het proces effectief zijn, en informeert de directie en de audit- en risicocommissie omtrent de uitkomsten hiervan.

Incidenten

In het geval van incidenten worden deze aan de compliance officer gemeld. Desgevraagd door directie doet de interne accountantsdienst vervolgens onderzoek naar de oorzaken. De compliance officer stelt zo nodig maatregelen voor aan de directie om het zich voordoen van soortgelijke incidenten in de toekomst te voorkomen.

Informatiesystemen

Om storingen in de informatievoorziening te voorkomen investeert de NWB Bank continu in de verbetering van haar systemen. Kernwoorden hierbij zijn beveiliging, integratie, beheersbaarheid en continuïteit. Met een overzichtelijke infrastructuur en ICT-organisatie, alsmede optimale beveiliging van ICT-componenten streeft de NWB Bank ernaar de gevolgen van operationele storingen zoveel mogelijk te beperken. Hiertoe zijn onder meer voor alle in gebruik zijnde hard- en software adequate service- en onderhoudscontracten afgesloten, wordt ICT-personeel opgeleid en zijn voor back-up, recovery en uitwijkmogelijkheden contracten met externe partijen afgesloten. In noodsituaties beschikt de NWB Bank over een externe locatie, waar zij haar kernactiviteiten in zijn geheel kan voortzetten. Vanaf juni 2013 is een nieuwe online uitwijk-omgeving beschikbaar gekomen waar in het geval van calamiteiten de ICT-dienstverlening direct kan worden voortgezet. In 2013 is het datawarehouse in productie genomen, waardoor de NWB Bank beschikt over een vernieuwd managementinformatiesysteem, waaruit rapportages worden gegenereerd die voldoen aan de business vereisten. Tevens is de firewall infrastructuur in 2013 vernieuwd, waardoor de NWB Bank goed beschermd is tegen cybercrime en andere onregelmatigheden binnen haar ICT-infrastructuur.

Outsourcing

De NWB Bank heeft haar back office voor betalingsverkeer voor klanten en ook de daaraan gelieerde ondersteunende ICT-activiteiten in 2006 uitbesteed. Dit houdt in dat bepaalde diensten plaatsvinden buiten de kern van de onderneming. De directe organisatorische beheersing is hierdoor afgenomen zodat een additioneel beheersinstrumentarium is opgezet, aangezien de NWB Bank verantwoordelijk blijft voor het betalingsverkeer. Dit beheersinstrumentarium is gericht op een beheerste, en daarom meetbare en verifieerbare dienstverlening.

Integriteit en compliance

De NWB Bank hecht sterk aan haar reputatie van een solide en integere bank voor de overheid. Compliance en integriteit zijn binnen het beheersysteem van de NWB Bank dan ook belangrijke aandachtsgebieden. De bank wil er tegenover haar klanten en investeerders geen twijfel over laten bestaan dat zij met een gerust hart van haar diensten gebruik kunnen maken dan wel hun gelden veilig kunnen onderbrengen.

Voortvloeiend uit de Code Banken hebben de leden van de directie de moreel-ethische verklaring ondertekend. De principes van deze moreel-ethische verklaring gelden voor alle medewerkers en zijn nader uitgewerkt in een gedragscode. De gedragscode maakt deel uit van de arbeidsovereenkomst. Daarnaast is de gedragscode zowel op intranet als op de website van de bank geplaatst. In 2013 hebben de leden van de directie en de raad van commissarissen de bankierseed afgelegd uit hoofde van de per 1 januari 2013 in werking getreden Regeling eed of belofte financiële sector.

De compliancefunctie is binnen de NWB Bank ingevuld door de diverse taken die hieruit voortvloeien deels onder te brengen bij de afdeling juridische zaken en voor wat betreft het toezicht op de naleving van de Insiderregeling bij een externe toezichthouder. De externe toezichthouder rapporteert aan de

directie en de raad van commissarissen, terwijl de interne compliance officer rechtstreeks rapporteert aan de directie. Deze rapportagelijnen bevestigen het belang dat de bank hecht aan het interne toezicht en de werkzaamheden van beide compliance officers. De uit het toezicht voortvloeiende voorschriften en gedragsregels vormen een belangrijk onderdeel bij de invulling van de compliancefunctie.

Juridisch risico

Net zoals elke andere bancaire organisatie loopt de NWB Bank juridisch risico. Uitgangspunt van de NWB Bank is zorg te dragen voor een goede en degelijke financiële dienstverlening. De snelle openvolging van nieuwe en complexe wet- en regelgeving de laatste jaren vergroot de druk op de beheersing van juridische risico's. Door frequente aandacht voor ontwikkelingen in wet- en regelgeving en door zoveel mogelijk gebruik te maken van standaardcontracten wordt ernaar gestreefd de juridische risico's voor zowel de NWB Bank als haar cliënten te beperken. Voor juridische vraagstukken en beoordeling van documentatie rondom transacties worden indien nodig externe adviseurs ingeschakeld.

Kapitaalbeheersingsbeleid

De NWB Bank heeft in 2013 aan alle van buitenaf opgelegde en interne kapitaalvereisten voldaan. De ratingdoelstelling is het handhaven van de hoogst mogelijke status, te weten de rating van de Nederlandse Staat. Op 29 november 2013 heeft Standard & Poor's (S&P) de long-term rating van de Nederlandse Staat verlaagd van AAA naar AA+. In navolging daarvan heeft S&P 2 december 2013 de long-term rating van de NWB Bank als Government Related Entity (GRE) gelijk getrokken en heeft zij de A-1+ short-term rating bevestigd. Het vooruitzicht is stabiel. Overeenkomstig haar criteria voor GREs meent S&P dat er een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid is dat de NWB Bank op 'extraordinary government support' van de Nederlandse Staat kan rekenen bij financiële problemen. Als gevolg hiervan is de rating van de bank gelijkgesteld aan die van de Nederlandse Staat. S&P stelt dat de bank een cruciale rol heeft binnen de Nederlandse publieke sector en dat de bank een 'integral link' heeft met de overheid. S&P beschouwt de NWB Bank als verlengstuk van de overheid. Moody's heeft de Aaa-rating in haar jaarlijkse beoordeling bevestigd.

De belangrijkste vermogensratio is berekend volgens door de Wet Financieel Toezicht (Wft) gestelde normen welke zijn afgeleid van de internationale solvabiliteitsrichtlijnen van het Bazels Comité voor het Banktoezicht. De ratio vergelijkt het totale aansprakelijke vermogen van de bank (na aftrek van voorgenomen dividenduitkeringen) met het totaal van de naar risicocategorie gewogen activa en buiten balansposten. Het minimaal vereiste percentage voor het totaal aansprakelijk vermogen bedraagt 8% van de naar risico gewogen activa.

Per 1 januari 2008 is de bank overgegaan van het Bazel I naar het Bazel II-toezichtregime. Het Bazel II-toezichtregime onderscheidt drie pijlers:

Pijler 1:	de minimumkapitaaleisen per risicosoort: kredietrisico, marktrisico, operationeel risico en concentratierisico;
Pijler 2:	interne processen voor het risicobeheer en bepalen van interne kapitaaleisen: Supervisory Review and Evaluation Process (SREP) en Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP), Outlier criterium en stresstesten;
Pijler 3:	eisen aan publicatie van financiële kengetallen: marktdiscipline en transparantie.

Ad 1) Pijler 1

De gestandaardiseerde methode voor kredietrisico maakt gebruik van externe ratings die zijn gekoppeld aan bepaalde risicogewichten. De NWB Bank gebruikt hierbij de credit ratings van Moody's en S&P. Het marktrisico betreft risico's in de handelsportefeuille en valuta- en grondstoffenrisico's. De NWB Bank houdt geen handelsportefeuille aan en kan voor eventueel resterend marktrisico een opslag op het kredietrisico hanteren volgens de gestandaardiseerde methode. Bij de berekening van het toetsingsvermogen voor operationeel risico gebruikt de NWB Bank de basisindicatorbenadering. Hierbij wordt 15% van de relevante indicator genomen als uitgangspunt voor het operationeel risico. De relevante indicator is het driejaarsgemiddelde van de som van de jaarlijkse netto rentebaten en de jaarlijkse netto niet-rentebaten einde boekjaar. Voor de NWB Bank beperkt de indicator zich tot de netto rentebaten. Met de regeling Grote Posities wordt het concentratierisico van een bank beperkt. De grote posities van de NWB Bank hangen met name samen met de swapportefeuille. Deze posities worden zoveel mogelijk beperkt met behulp van CSA's en de toepassing van netting.

Berekening van Pijler 1 Tier 1-ratio per verslagdatum:

	2013	2012
Eigen vermogen exclusief herwaarderingsreserve en dividendreservering	1.256	1.225
Herwaarderingsreserves (Tier 2-kapitaal)	0	1
Totaal eigen vermogen (A)	1.256	1.226
Gewogen kredietrisico	1.039	934
Gewogen operationeel risico	206	169
Totaal gewogen risico (B)	1.245	1.103
Tier 1-ratio (A/B)	101%	111%

Het eigen vermogen dat vrijwel geheel uit Tier 1-kapitaal bestaat, steeg in 2013 met € 30 miljoen tot € 1.256 miljoen (ultimo 2012: € 1.226 miljoen). De daling van de ratio is grotendeels het gevolg van de aankoop van rentedragende waardepapieren in de vorm van NHG RMBS.

Ad 2) Pijler 2

De SREP is een evaluatie door de toezichthouder DNB, waarin zij probeert vast te stellen dat een bank haar solvabiliteitsbeheer en kapitaaltoereikendheid en haar ICAAP op orde heeft. Het Outlier criterium stelt een maximum aan het renterisico dat een bank mag lopen op haar eigen vermogen. Stresstesten kunnen worden toegepast onder zowel pijler 1 als pijler 2. Door middel van gevoeligheidsanalyses of scenario's kunnen banken beter inzicht krijgen in hun risicoprofiel. NWB Bank gebruikt stress testing op reguliere basis en aanvullend bij bijzonder ontwikkelingen.

Ad 3) Pijler 3

Marktdiscipline en transparantie in de publicatie van solvabiliteitsrisico's zijn een belangrijk onderdeel van de Basel regels onder Pijler 3. Centraal in deze publicaties staan gegevens over de solvabiliteit en het risicoprofiel van een bank. In dit verslag wordt hier invulling aan gegeven middels bijvoorbeeld de transparantie over het gehanteerde risicomanagement, in overeenstemming met het doel van IFRS 7. Het gaat hierbij om informatie over kapitaalstructuur, kapitaaltoereikendheid, risicobeheersing en risicometing.

Voor Pijler 3 disclosures geldt dat het uitgangspunt ligt in Pijler 1. Hiermee is Pijler 3 meer prescriptief dan IFRS 7, die een 'management approach to risk disclosures' kent. De wijze van presenteren is onder Pijler 3 echter minder uitgebreid voorgeschreven dan onder IFRS. De NWB Bank heeft haar disclosure beleid vastgelegd en openbaar gemaakt via de website. Het doel van het disclosure beleid van de NWB Bank is om op functionele wijze zo transparant mogelijk te zijn naar haar belanghebbenden. De ontwikkelingen in verband met de introductie van het Bazel III-toezichtregime zijn beschreven in het directieverslag.

35 Informatie over verbonden partijen

Als verbonden partijen zijn aangemerkt de aandeelhouders, de directie en de leden van de raad van commissarissen. Inzake de verplichte vermelding met betrekking tot verbonden partijen, is bij de NWB Bank geen sprake van bijzonderheden.

Voor een nadere toelichting op de bestuursbezoldigingen en –leningen alsmede de bijdrage aan de Stichting NWB Fonds, wordt verwezen naar de toelichting onder 4 en 5.

Ultimo 2013 staat voor een bedrag van € 5.400 miljoen aan kredieten uit aan aandeelhouders, verstrekt tegen marktconforme condities (2012: € 5.252 miljoen).

36 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich in de periode na balansdatum tot en met de datum van opstellen van de jaarrekening geen belangrijke gebeurtenissen voorgedaan die van dusdanige invloed zijn op het beeld van de jaarrekening dat vermelding op deze plaats nodig zou zijn.

37 Directie en raad van commissarissen

Directie

R.A. Walkier

Drs. L.M.T. van Velden

F.J. van der Vliet RBA

Raad van commissarissen

Prof. dr. R.G.C. van den Brink

Prof. dr. A.F.P. Bakker

Drs. E.F. Bos

Mr. drs. P.C.G. Glas

Drs. V.I. Goedvolk

Dr. J.J.M. Jansen

Drs. M.B.G.M. Oostendorp

A. van Vliet-Kuiper

Mr. B.J.M. baron van Voorst tot Voorst

Den Haag, 10 maart 2014

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de algemene vergadering van aandeelhouders van Nederlandse Waterschapsbank N.V.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening over 2013 van Nederlandse Waterschapsbank N.V. te Den Haag gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de winst-en-verliesrekening, overzicht van het totaalresultaat, verloopstaat van het eigen vermogen en het kasstroomoverzicht over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van de directie

De directie van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). De directie is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als zij noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door de directie van de vennootschap gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing van ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Nederlandse Waterschapsbank N.V. per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Amstelveen, 10 maart 2014
KPMG Accountants N.V.

M. Frikkee RA

Statutaire winstbestemmingsregeling

Deze is met ingang van het boekjaar 2005 gebaseerd op artikel 21 van de statuten, en luidt als volgt:

Artikel 21

- 1 Winstuitkeringen kunnen slechts plaatshebben, voor zover het eigen vermogen van de vennootschap groter is dan het bedrag van het gestorte en opgevraagde deel van het geplaatste kapitaal, vermeerderd met de reserves die krachtens de wet of de statuten moeten worden aangehouden.
- 2 De volgens de vastgestelde winst- en verliesrekening behaalde jaarwinst wordt als volgt aangewend:
 - a de directie is bevoegd met voorafgaande goedkeuring van de raad van commissarissen de winst geheel of gedeeltelijk toe te voegen aan de reserves;
 - b de na reservering eventueel resterende winst staat ter beschikking van de algemene vergadering;
 - c voor zover de algemene vergadering niet besluit tot uitkering van winst over enig boekjaar, wordt deze winst aan de reserves toegevoegd.
- 3 De algemene vergadering kan uitsluitend op grond van een door de raad van commissarissen goedgekeurd voorstel van de directie besluiten tot uitkering van winst ten laste van een voor uitkering vatbare reserve.
- 4 Voor zover er winst in de vennootschap is, kan de directie onder goedkeuring van de raad van commissarissen besluiten tot uitkering van een interim-dividend, met inachtneming van het in het eerste en tweede lid bepaalde, blijkens een tussentijdse vermogensopstelling overeenkomstig het bepaalde in artikel 105, vierde lid, van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.
- 5 De algemene vergadering kan op een door de directie - onder goedkeuring van de raad van commissarissen - gedaan voorstel besluiten aan de aandeelhouders, ten laste van het hun toekomende deel van de winst, als dividend of interim-dividend andere waarden dan contanten uit te keren.

Voorgestelde winstverdeling

(in duizenden euro's)		2013	2012
Winst boekjaar		33.893	40.034
Het voorstel tot winstbestemming luidt als volgt:			
Dividend in contanten op aandelen A	0%	-	-
Dividend in contanten op aandelen B	0%	-	-
		-	-
Door de raad van commissarissen goedgekeurde reservering ten laste van de reserves		33.893	40.034
		33.893	40.034

Lijst van aandeelhouders per 1 januari 2014

	aantal aandelen A à € 115	aantal aandelen B à € 460
Waterschap Aa en Maas	627	301
Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht	281	60
Waterschap Brabantse Delta	2.016	483
Hoogheemraadschap van Delfland	755	60
Waterschap De Dommel	533	360
Wetterskip Fryslân	3.309	100
Waterschap Groot Salland	1.588	195
Waterschap Hollandse Delta	1.893	143
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	4.399	204
Waterschap Hunze en Aa's	1.915	175
Waterschap Noorderzijlvest	1.107	170
Waterschap Peel en Maasvallei	1.866	153
Provincie Drenthe	15	25
Provincie Friesland	24	25
Provincie Gelderland	44	50
Provincie Limburg	11	20
Provincie Noord-Brabant	33	40
Provincie Noord-Holland	43	60
Provincie Utrecht	43	60
Provincie Zeeland	15	20
Provincie Zuid-Holland	33	40
Waterschap Reest en Wieden	648	37
Waterschap Rivierenland	3.968	437
Waterschap Roer en Overmaas	535	146
Waterschap Rijn en IJssel	5.666	345
Hoogheemraadschap van Rijnland	4.858	289
Waterschap Scheldestromen	4.380	166
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	610	430
Staat der Nederlanden	1.208	3.333
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	224	47
Waterschap Vallei en Veluwe	631	88
Waterschap Vechtstromen	7.158	423
Waterschap Zuiderzeeland	42	26
	50.478	8.511

Overzicht principes Code Banken

PRINCIPE TOEPASSING

2. Raad van commissarissen

2.1 Samenstelling en deskundigheid

- 2.1.1 RvC Reglement¹ artikel 2.7
- 2.1.2 Statuten² artikel 17 lid 1 en 8: De vennootschap heeft een raad van commissarissen, welke uit ten minste zeven en ten hoogste elf leden bestaat. Het aantal commissarissen wordt door de algemene vergadering vastgesteld. Met de benoeming van twee commissarissen op de Buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders van 22 november 2012 is de raad van commissarissen tijdelijk uitgebreid naar negen leden.
Tevens Profielschets RvC³ artikelen 2.3 en 2.4.
- 2.1.3 Profielschets RvC artikel 1.5 en RvC Reglement artikel 1.1.
- 2.1.4 Profielschets RvC artikel 1.6.
- 2.1.5 Profielschets RvC artikel 2.6.
- 2.1.6 RvC Reglement artikel 1.9.
- 2.1.7 RvC Reglement artikel 13.1.
- 2.1.8 RvC Reglement artikel 3.2 sub a.
- 2.1.9 RvC Reglement artikel 6.3.
- 2.1.10 RvC Reglement artikelen 6.3 en 6.4.

2.2 Taak en werkwijze

- 2.2.1 RvC Reglement artikel 1.8.
- 2.2.2 ARC Reglement⁴ artikel 2.2.

3 Raad van bestuur (directie)

3.1 Samenstelling en deskundigheid

- 3.1.1 Directiereglement⁵ artikel 2.3.
- 3.1.2 Directiereglement artikel 2.4.
- 3.1.3 Directiereglement artikel 2.5.
- 3.1.4 Directiereglement artikel 2.6 en RvC Reglement artikel 1.7 sub g.
- 3.1.5 Directiereglement artikel 2.7.
- 3.1.6 Directiereglement artikel 1.2.
- 3.1.7 Directiereglement artikel 2.8.
- 3.1.8 Directiereglement artikel 2.9.

1 Reglement voor de raad van commissarissen van de NWB Bank, maart 2010.

2 Statuten van de NWB Bank, juni 2005.

3 Profielschets voor de benoeming van leden van de raad van commissarissen van de NWB Bank, maart 2010.

4 Reglement voor de audit- en risicocommissie van de NWB Bank, maart 2010.

5 Reglement voor de directie van de NWB Bank, maart 2010.

3.2 Taak en werkwijze

- 3.2.1 Directiereglement artikel 1.2.
- 3.2.2 Directiereglement artikel 1.3.
- 3.2.3 Directiereglement artikel 1.4.
- 3.2.4 Directiereglement artikel 1.4. De NWB Bank heeft een Gedragscode die geldt voor alle medewerkers. De principes van de moreel-ethische verklaring zijn vertaald naar deze Gedragscode.

4. Risicomanagement

- 4.1 De risk appetite (risicobereidheid) van de NWB Bank wordt opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie en wordt jaarlijks geëvalueerd of zo nodig vaker in verband met belangrijke ontwikkelingen. De risk appetite wordt op voorstel van de directie tenminste jaarlijks ter goedkeuring aan de raad van commissarissen voorgelegd. Ook tussentijdse materiële wijzigingen van de risicobereidheid legt de directie ter goedkeuring aan de raad van commissarissen voor (directiereglement artikelen 1.6 en 2.8).
- 4.2 RvC Reglement artikel 1.8: De raad van commissarissen besteedt bij zijn toezicht bijzondere aandacht aan het risicobeheer van de bank. Elke bespreking van het risicobeheer wordt voorbereid door de audit- en risicocommissie.
- 4.3 RvC Reglement artikel 6.2 en directiereglement artikel 1.1.
- 4.4 Directiereglement artikel 1.8: In de NWB Bank is een op de bank toegesneden risicobeheersings- en controlesysteem aanwezig. Van dat systeem maken in elk geval deel uit risicoanalyses, risiconormen en –kaders van de operationele en financiële doelstellingen van de bank, een gedragscode, handleidingen voor de inrichting van de financiële verslaggeving en de voor de opstelling daarvan te volgen procedures en een systeem van monitoring en rapportering.
- 4.5 Directiereglement artikel 1.10. Daarnaast beschrijft het Product Goedkeuringsproces dat de interne accountantsdienst controleert of het proces adequaat functioneert en informeert directie en audit- en risicocommissie over de uitkomsten ervan.

5. Audit

- 5.1 Directiereglement artikel 1.5.
- 5.2 Het Audit Charter van de bank bepaalt dat de interne accountantsdienst (IAD) rechtstreeks onder de voorzitter van de directie ressorteert. Deze functie is onafhankelijk van de lijn en staat los van de interne controlemaatregelen die in de diverse onderdelen van de onderscheiden bedrijfsprocessen zijn geïntegreerd. De IAD rapporteert aan de directie. Het hoofd van de IAD zendt zelfstandig aan de audit- en risicocommissie een afschrift van de aan de directie verstrekte rapportages van de door de IAD verrichte onderzoeken en kan rechtstreeks contact opnemen met de voorzitter en/of leden van de audit- en risicocommissie. Het hoofd van de IAD woont de vergaderingen van de audit- en risicocommissie bij. Daarnaast houdt de audit- en risicocommissie ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van de directie overleg met de interne accountant (ARC Reglement artikel 1.3).

- 5.3** De controlerende en toetsende functie van de IAD is gericht op de beheersing van processen en de verantwoordingsinformatie (Audit Charter).
- 5.4** ARC Reglement artikel 1.5. In de praktijk wonen het hoofd van de IAD en de externe accountant elke vergadering van de audit- en risicocommissie bij. Het jaarplan van de IAD en het controleplan van de externe accountant worden ter goedkeuring voorgelegd aan de audit- en risicocommissie.
- 5.5** Opgenomen in het jaarlijkse controleplan en het jaarlijkse accountantsverslag van de externe accountant.
- 5.6** Tweemaal per jaar vindt een tripartiet overleg plaats tussen de NWB Bank inclusief IAD, de externe accountant en De Nederlandsche Bank. Eén keer wordt gesproken over de uitkomst van de risicoanalyse en de opzet van de accountantscontrole en de tweede keer over de uitkomsten van de controle.

6. Beloningsbeleid

6.1 Uitgangspunt

- 6.1.1 Directiereglement artikel 3.1 en RvC Reglement artikel 7.1.

6.2 Governance

- 6.2.1 RvC Reglement artikel 7.2.
- 6.2.2 RvC Reglement artikel 7.3.

6.3 Bestuurdersbeloning

- 6.3.1 Directiereglement artikel 4.1.
- 6.3.2 Opgenomen in arbeidsovereenkomsten van de directieleden.
- 6.3.3 Beloningsbeleid⁶ paragraaf 1.3.
- 6.3.4 De NWB Bank kent geen aandelen- of optieplannen.

6.4 Variabele beloning

- 6.4.1 Directiereglement artikel 3.1.
- 6.4.2 Directiereglement artikel 3.1.
- 6.4.3 De variabele beloning van medewerkers bestaat uit een winstdelingsregeling van maximaal 7,5% en een prestatieregeling van maximaal 7%. Volgens de prestatieregeling vindt vaststelling van het percentage tussen 0% en 7% plaats op basis van de in een jaar geleverde bijzondere prestaties. Daarbij weegt mee het al dan niet behalen van de jaarlijks vooraf vastgestelde individuele doelen. De bank hecht in belangrijke mate aan niet-financiële prestaties. De bank heeft ervoor gekozen deels af te wijken van principe 6.4.3 van de Code Banken dat vooraf vastgestelde en beoordeelbare prestatiecriteria voorschrijft, omdat zij ook niet-vooraf vastgestelde maar wel geleverde bijzondere prestaties in haar beoordeling mee wil kunnen nemen.
- 6.4.4 Directiereglement artikel 3.2.
- 6.4.5 Beloningsbeleid paragraaf 1.3.
- 6.4.6 Beloningsbeleid paragraaf 1.3.

⁶ Beloningsbeleid NWB Bank, april 2011.

Colofon

Redactie en productiebegeleiding:

Jolette Kramer, NWB Bank

Andrea Groenewegen, Full-fledged Services

The KEY Agency, Schiphol-Rijk

Fotografie:

Foto's op pag. 4 t/m 10: directie en raad van commissarissen, Fotograaf: Bert Rietberg

Foto op pag. 39: Bron: NWB Bank, Fotograaf: Wikash Gokoel

Foto op pag. 47: De Jacob van Zalinge, Bron: Stichting de Waterlandse Melkschuit, Amsterdam, Fotograaf: Anton Wegman

Foto op pag. 62: MVO-award 2013, Bron: Waterschap Vechtstromen

Foto op pag. 64: Deltaprogramma zoetwater, Fotograaf: Bas Worm

Artist impressie op pag. 65: Project niaNesto, Bron: Stichting Portaal

Foto op pag. 66: Project Optimalisatie sliblijn, Bron: Waterschap Vallei en Veluwe

Foto's op pag. 67 en 69: Bron: NWB Fonds, Fotograaf: Henk Loijenga

Vormgeving en productie:

The KEY Agency, Schiphol-Rijk

© 2014 | Nederlandse Waterschapsbank N.V.